

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली,
२०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको

आ.व. २०८२/८३ को प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण

(श्रावण-आश्विन)

(स्वतः प्रकाशन)

प्रकाशक

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं

Contents

१. गृह मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति	1
२. गृह मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	1
३. गृह मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण	3
४. गृह मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा	11
५. गृह मन्त्रालयका महाशाखा/शाखा र जिम्मेवार अधिकारी	29
६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	30
७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी	30
८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी	90
९. सम्पादन गरेको कामको विवरण	90
मावन अधिकार प्रवर्धन शाखा	90
आर्थिक प्रशासन शाखा	91
स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा	91
गुनासो व्यवस्थापन शाखा	92
राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा	92
सूचना प्रविधि शाखा	93
निजामति कर्मचारी प्रशासन शाखा	95
विभूषण तथा बैठक समारोह प्रबन्ध शाखा	96
विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुर्नलाभ शाखा	96
नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा	97
कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	98
सीमा तथा अध्यागमन शाखा	104
लागु औषध नियन्त्रण शाखा	105
योजना, अनुमगन तथा मूल्याङ्कन शाखा	106
आन्तरिक प्रशासन सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा	106
शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा	109
प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा	114
१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद	116
११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची	117

१२. आ.व. ०८१/०८२ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना र उपलब्धिको विवरण.....	119
१३. सूचना सम्बन्धी विवरण.....	124
१४. गृह मन्त्रालयको वेबसाइट.....	124

गृह मन्त्रालयको प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण (स्वतः प्रकाशन)

१. गृह मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति

नेपालमा २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तन पश्चात देशको आन्तरिक कार्यको व्यवस्थापन हेर्ने गरी वि.सं. २००८ सालमा गृह मन्त्रालयको स्थापना भयो। वि.सं. २०१७ सालको शासकीय व्यवस्था परिवर्तन पछि गृह मन्त्रालयको नाम परिवर्तन गरी गृह पञ्चायत मन्त्रालय बनाइयो र नेपाललाई १४ अञ्चल, ७५ जिल्लामा विभाजन गरी अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको व्यवस्था भयो। स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ प्रारम्भ भएपछि अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको काम कर्तव्य र अधिकार कानूनी रूपमा व्यवस्थित गरियो। वि.सं. २०३७ सालमा गृह मन्त्रालयबाट पञ्चायत सम्बन्धी काम छुट्याई सो सम्बन्धी काम हेर्ने छुट्टै स्थानीय विकास मन्त्रालयको गठन भएपछि गृह मन्त्रालयको मुख्य कार्यभार शान्ति, सुव्यवस्था र स्थानीय प्रशासन भयो।

“मुलुकमा शान्ति, सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु” गृह प्रशासनको मुख्य उद्देश्य हो। गृह प्रशासनलाई सबल र सक्षम बनाई जनतामा सुरक्षाको अनुभूति दिलाउन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्न गृह मन्त्रालय मातहत कारागार व्यवस्थापन विभाग, अध्यागमन विभाग, राष्ट्रिय परिचय-पत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाका प्रशासन कार्यालय, सीमा प्रशासन कार्यालय तथा सुरक्षा निकायका रूपमा नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल लगायतका निकायहरू केन्द्र देखि स्थानीय स्तरसम्म क्रियाशील रहेका छन्।

नेपालको प्रचलित संविधान तथा कानूनद्वारा प्रत्याभूत नागरिक स्वतन्त्रता, विधिको शासन, मानव अधिकार लगायत लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतालाई सम्मान गर्ने गरी कार्य गर्नु गृह प्रशासनको दृष्टिकोण हो। जनताको माग र आधारभूत आवश्यकता अनुरूप गृह प्रशासनलाई सञ्चालन गरी देशमा भरपर्दो शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्नु गृह प्रशासनको लक्ष्य रहेको छ। शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु गृह मन्त्रालयको मूलभूत उद्देश्य हो।

२. गृह मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार गृह मन्त्रालयबाट देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन हुँदै आएको छ,-

- आन्तरिक सुरक्षा तथा शान्ति सुव्यवस्था सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन,
- विशिष्ट व्यक्ति, महत्वपूर्ण स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा प्रबन्ध,
- संघ र प्रदेश सम्बन्धी कानून, सुपरीवेक्षण र समन्वय,
- अपराध रोकथाम तथा नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- अपराध अनुसन्धान र अपराध अनुसन्धानको अभिलेख,

- अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय समन्वय तथा सहयोग,
- सुपुर्दगी सम्बन्धी कानून, सन्धि, सम्झौता र कार्यान्वयन,
- नागरिकता सम्बन्धी नीति, कानून, कार्यान्वयन र नियमन,
- पारिवारिक मामिला (विवाह, सम्पत्ति हस्तान्तरण, सम्बन्ध-विच्छेद, लोपोन्मुख, टुहुरा, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री उत्तराधिकार र संयुक्त परिवार) सम्बन्धी कानून,
- उमेर, नाम र जात सच्याउने सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- हातहतियार, खरखजाना तथा बिस्फोटक पदार्थको प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन, नियन्त्रण नियमन,
- यातना पीडित सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, समन्वय र नियमन,
- निवारक नजरबन्द, कारागार तथा हिरासत व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- अभियुक्त, थुनुवा र कैदी अन्तरप्रदेश स्थानान्तरण सम्बन्धी,
- शरणार्थी मामिला सम्बन्धी नीति, कानून र व्यवस्थापन,
- सम्पत्ति प्राप्ति, जग्गा प्राप्ति, अधिग्रहण र मुआब्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- चिष्टा तथा जुवा नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- राष्ट्रिय विपद् कोष स्थापना सञ्चालन तथा प्रादेशिक विपद् कोषमा सहयोग र समन्वय,
- सजाय, माफी, मुलतवी र परिवर्तन,
- निर्वाचन तथा जनमतसंग्रह,
- सार्वजनिक बिदा, उत्सव, उर्दी आदिको व्यवस्थापन,
- इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरुसँगको सम्पर्क र समन्वय,
- मानव अधिकार र नागरिक स्वतन्त्रताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग र समन्वय,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमा, सीमास्तम्भको सुरक्षा, सीमा प्रशासन तथा अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको सुरक्षा,
- सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, आतंककारी क्रियाकलाप एवं अवैध संघ संस्थाहरुको गतिविधि नियन्त्रण र बारुदी सुरुङको निवारण,
- सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण,
- राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन
- विदेशी नागरिकको प्रवेश, उपस्थिति, गतिविधि तथा प्रस्थानको व्यवस्थापन, नियमन, नियन्त्रण र अभिलेखीकरण,
- अध्यागमन, अत्यावश्यक वस्तु वा सेवाको आपूर्ति समन्वय,

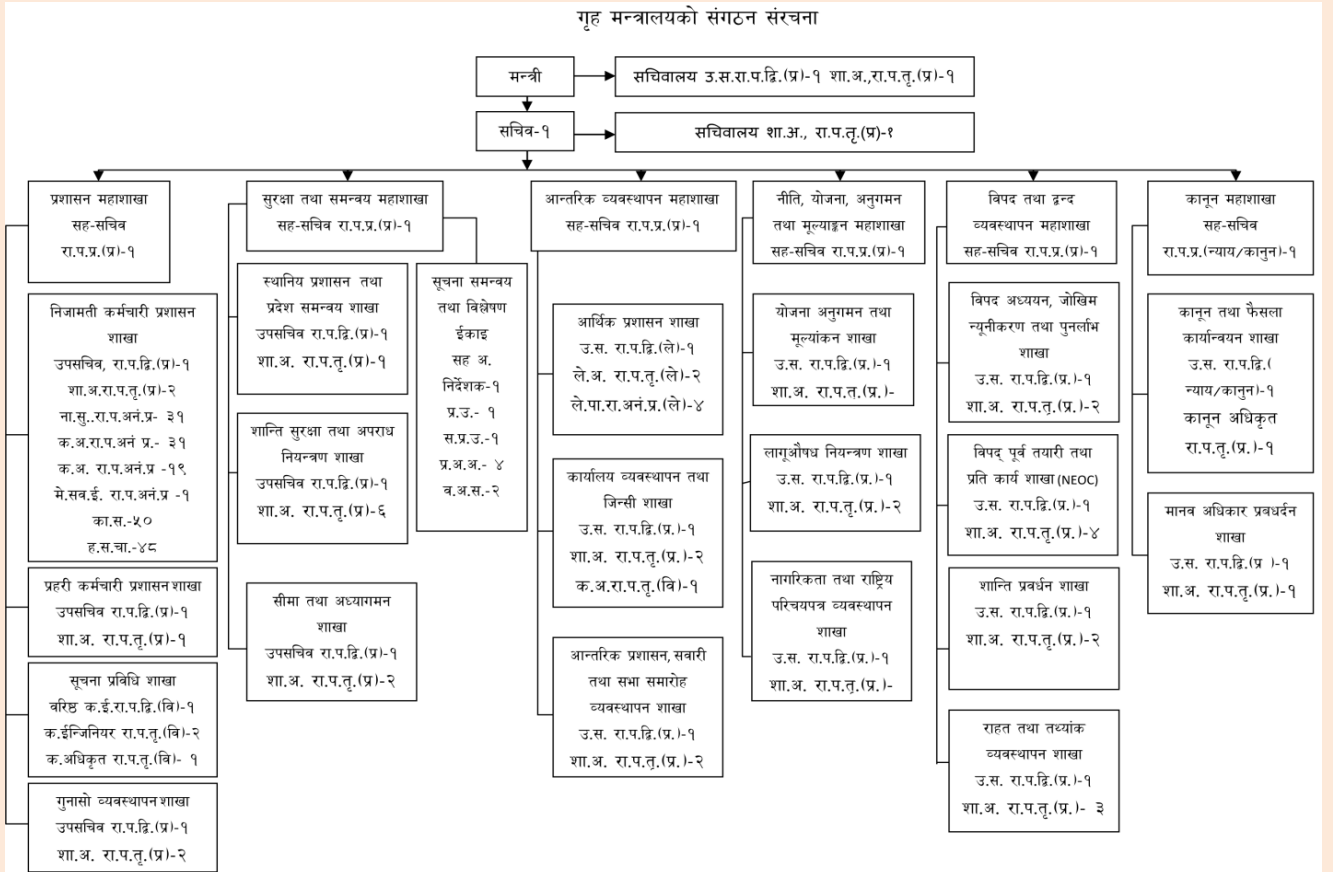
- उपाधि, सम्मान तथा विभूषण र सुशोभन,
- द्वन्द्व पीडित तथा विस्थापित व्यक्तिहरुको राहत तथा पुनःस्थापना,
- आर्थिक सहायता र लागू औषध नियन्त्रण,
- धार्मिक विषय, तीर्थस्थान र तीर्थयात्री,
- कल्याण धन र बेवारिसे धन,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराधको नियन्त्रण,
- सार्वजनिक चन्दा संकलन नियमन र नियन्त्रण,
- गृह प्रशासन (कारागार, शान्ति सुव्यवस्था, लागू औषध, प्रकोप व्यवस्थापन, सपुर्दगी लगायत) विषयक राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय र सम्पर्क,
- निर्वाचन आयोग, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, प्रहरी कल्याण र प्रहरी किताबखाना सम्बन्धी,
- सार्वजनिक विषयसँग सम्बन्धित विवाद, घटनाको जाँचबुझ र अनुसन्धान,
- सवारी नियन्त्रण तथा सरकारी सवारी साधनको व्यवस्थापन र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सन्धी, सम्झौता, सम्पर्क र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान आदिको सञ्चालन र नियमन,
- अन्य मन्त्रालयको कार्य विभाजनमा नपरेका विषय ।

३. गृह मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

महाशाखा/शाखाहरुको स्वीकृत कार्य विवरण तथा कार्य प्रक्रिया नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४ अनुसार माननीय गृहमन्त्रीज्यूबाट सचिवज्यूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन बमोजिम सचिवज्यूबाट आफुलाई प्राप्त अधिकारहरु महाशाखा प्रमुख तथा शाखा प्रमुखलाई प्रत्यायोजन हुनेछ । महाशाखा तथा शाखाको कार्य जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजनमा आधारित हुनेछ ।

३.१ कर्मचारी संख्या

नेपाल सरकारको मिति २०७५/०२/०६ को निर्णयानुसार स्वीकृत भई हाल कायम रहेको गृह मन्त्रालयको संगठन संरचना बमोजिमको संगठन संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ,-

३.२ कार्यविवरण

प्रशासन महाशाखा (Administration Division)

निजामती प्रशासन तथा प्रहरी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको प्रक्षेपण, भर्ना, छनौट तथा सो जनशक्तिको नियुक्ति, सरुवा, तालिम, बढुवा अवकाश लगायत कर्मचारी व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कार्यहरू, गृह प्रशासन सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन गर्ने कार्यहरू तथा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास तथा प्रयोग सम्बन्धी कार्यहरू प्रशासन महाशाखाको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी अन्तर्गत पर्दछन्। यस महाशाखाबाट देहायका कार्यहरू सम्पादन गरिन्छ,-

- मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सरुवा, पदस्थापना, पुरस्कार विभागीय सजाय, अवकाश सम्बन्धी,
- मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी,
- मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्बन्धी,
- कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन र व्यक्तिगत अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- कर्मचारीलाई उचित पुरस्कार र दण्डका लागि मूल्याङ्कनका स्पष्ट आधार तयार गर्ने गराउने सम्बन्धी,
- सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने सम्बन्धी बिषय तथा नागरिक बडापत्र सम्बन्धी,

- स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी,
- निजामती तथा प्रहरी कर्मचारीहरूको सम्बन्धमा परेका उजुरीहरूको छानबिन गरी कारबाही गर्ने सम्बन्धी,
- मातहत कार्यालयहरूको सुपरीवेक्षण तथा निरीक्षण सम्बन्धी,
- कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न कर्मचारी हित सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, कर्मचारीको समस्या समाधान गर्न सकारात्मक सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी,
- जनशक्ति विकास, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि
- नेपाल प्रहरी सम्बन्धी,
- सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल सम्बन्धी,
- इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग
- अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन
- नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि
- सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन
- प्रादेशिक आन्तरिक तथा कानून मन्त्रालयबाट कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी बिषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,
- अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त निर्देशन र उजुरीहरूको फछ्यौट सम्बन्धी, र
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र लगायतका निकायबाट प्राप्त गुनासो तथा उजुरी व्यवस्थापन सम्बन्धी ।

सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा (Security Coordination Division)

देशको समग्र शान्ति सुरक्षा र अमनचयन कायम गर्दै जनताको जीउ धन र स्वतन्त्रताको रक्षा गर्न सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय प्रशासनका जिम्मेवार अधिकारीहरूसँग समन्वय, सहयोग तथा निर्देशन गर्ने यस महाशाखाको मुख्य जिम्मेवारी रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- शान्ति सुरक्षा स्थितिको लेखाजोखा र समिक्षा, शान्ति सुरक्षामा आइपरेका तथा सम्भावित खतरा, चुनौती र जोखिम सम्बन्धी सूचनाको प्रदेशसँग आदानप्रदान, प्रदेशलाई सल्लाह सुझाव एवं थप सुरक्षा बल सहयोग राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैदेशिक सार्वजनिक चासो र महत्वका विषयको समसामयिक वस्तुस्थिति विश्लेषण,

- अपराध तथा गैरकानूनी गतिविधिको सूचना संकलन, विश्लेषण, आदानप्रदान र नियन्त्रण,
- देश भित्रको शान्ति सुरक्षाको समग्र स्थितिको लेखाजोखा र प्रतिवेदन,
- संगठित अपराध, राज्य विरुद्धको अपराध, लागू औषध, जासुसी, आतंकवाद, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, बहुराष्ट्रिय प्रकृति वा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन, राष्ट्रिय हित वा सरोकारको दृष्टिले संवेदनशील एवं गम्भीर प्रकृतिका अपराध, दुई वा दुईभन्दा बढी प्रदेशको क्षेत्राधिकार जोडिएको वा कुनै पनि प्रदेशको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने र प्रदेश प्रहरीले अनुरोध गरेका विशेष तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही,
- देशको कुनै भागमा भएको वा हुन सक्ने सशस्त्र संघर्ष, सशस्त्र विद्रोह वा पृथकतावादी गतिविधि, आतंककारी गतिविधि तथा जघन्य अपराध नियन्त्रणमा सहयोग,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको नक्सांकन, अभिलेख र निर्धारण,
- संविधान, राष्ट्रिय सुरक्षा र हित विरुद्धका एवं भूमिगत तथा अर्धभूमिगत संगठन, जातीय, धार्मिक, साम्प्रदायिक, सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, अवैध संघ-संस्थाहरूको गतिविधि, सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण,
- अन्तरसीमा अपराध, सीमा अतिक्रमण, सीमावर्ती क्षेत्रको भौतिक सामरिक स्थिति सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण र उपयोग,
- महत्वपूर्ण व्यक्ति, स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा,
- संघ र अन्तरप्रदेश सुरक्षा निकायबीच समन्वय,
- अपराध सम्बन्धी निगरानी,
- गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही,
- अपराध अनुसन्धानमा प्रदेशलाई दक्ष जनशक्ति, उपकरण, प्रविधि, विधिविज्ञान लगायतमा सहयोग,
- अपराध सम्बन्धी राष्ट्रिय अभिलेख व्यवस्थापन,
- सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन,
- कानून कार्यान्वयनमा सहयोग,
- कारागार सुरक्षा र हिरासत व्यवस्थापन,
- सुरक्षा सूचना समन्वय र सञ्जालको व्यवस्थापन
- आतंकवाद तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधमा क्रियाशील राष्ट्रिय, क्षेत्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालहरूको पहिचान र निगरानी,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको सुरक्षा तथा विवाद समाधान सम्बन्धी,
- राहदानी सम्बन्धी एकीकृत अभिलेख व्यवस्थापन,

- स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराध आदिको नियन्त्रण सम्बन्धी,
- अध्यागमन सम्बन्धी,
- शरणार्थी मामिला सम्बन्धी,
- निर्वाचन आयोग सम्बन्धी,
- जिउ मास्ने बेच्ने र तस्करी नियन्त्रण सम्बन्धी,
- वायरलेस, ड्रोन र रेडियो फ्रिक्वेन्सीहरू सम्बन्धी,
- यातायात दुर्घटना सम्बन्धी,
- निषेधित क्षेत्रको नीति तर्जुमा सम्बन्धी,
- मतदाता परिचयपत्रको नीति, व्यवस्थापन, वितरण सम्बन्धी कार्यका साथै जिल्ला परिचय-पत्र व्यवस्थापन अधिकारी र अन्य कर्मचारीहरूले गर्नु पर्ने कार्यको प्रशिक्षण, निरीक्षण, नियन्त्रण र अनुगमन सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार र विभिन्न गैरसरकारी संस्था तथा समाज कल्याण परिषद् र विभिन्न गैर सरकारी संस्थासँग हुने सम्झौता सम्बन्धी,
- सूचना संकलन गर्ने, शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी निर्देशन जारी गर्ने, शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी कार्ययोजना तयार गर्ने सम्बन्धी,
- गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा सम्मेलन सम्बन्धी,
- राहदानी सम्बन्धी,
- हातहतियार र खरखजानाको इजाजत सम्बन्धी, र
- साइबर अपराध सम्बन्धी अनुसन्धान, विश्लेषण र कारबाही सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा (Internal Management Division)

मन्त्रालयको कार्यालय तथा जिन्सी व्यवस्थापन, आर्थिक प्रशासन, विभूषण, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन तथा अन्य महाशाखालाई नतोकिएका सम्पूर्ण कार्यहरू व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको जिम्मेवारी रहेको छ । यस महाशाखाको कार्यविवरण देहाय अनुसार उल्लेख गरिएको छ,-

- मन्त्रालयको आन्तरिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बैठक समारोह तथा प्रबन्ध सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गत निकायहरूको बेरुजु फछ्छ्यौट सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सार्वजनिक बिदाको घोषणा, उर्दी र सार्वजनिक उत्सव आदि सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- विभूषण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- कल्याण धन र वेवारिसे धन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तीर्थस्थान र तीर्थयात्रीहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सवारी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- उपत्यकामा रहेका सरकारी सवारी साधनको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, र
- गृह मन्त्रालयले गर्नु पर्ने तर अन्य कुनै महाशाखालाई नतोकिएको कार्य गर्ने ।

नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन महाशाखा (Policy, Planning, Monitoring and Evaluation Division)

आवधिक तथा बार्षिक नीति योजना तर्जुमा, कार्यक्रम कार्यान्वयन, नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र र लागु औषध नियन्त्रणसँग सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको बार्षिक नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी,
- मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित बार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा प्रगति विवरण संकलन गरी प्रगति समिक्षा गर्ने गराउने,
- संसदमा मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयमा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ, ध्यानाकर्षण, सार्वजनिक महत्वको बक्तव्य सम्बन्धी,
- सुशासन तथा आर्थिक सम्बृद्धिको कार्ययोजना सम्बन्धी,
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट प्रदान गरिने सेवालार्ई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी प्रवाह गर्ने सम्बन्धी योजना, कार्य योजना रणनीति लगायतका आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने,
- अंगीकृत र सम्मानार्थ नागरिकता वितरण,
- संघीय कानून बमोजिम नागरिकताको प्राप्ति, पुर्नप्राप्ति र समाप्ति
- राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- लागु औषध नियन्त्रण तथा एच.आई.भी. एड्स नियन्त्रण सम्बन्धी,
- लागु औषध सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी,
- लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तरगत वा सम्बद्ध निकायद्वारा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको बरोबर अनुगमन गर्ने, प्रगति प्रतिवेदन लिने र निर्देशन दिने, र
- औषधी उद्योगलाई आवश्यक सहायक रसायन तथा अन्य आवश्यक हुने रसायनिक पदार्थको अनुमति दिने सम्बन्धी ।

विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा (Disaster and Conflict Management Division)

विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ, विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य, शान्ति प्रवर्द्धन र राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्यहरू सम्पादन गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ। यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको कार्य,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ सम्बन्धी कार्य,
- विपद् अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र पुनःस्थापना तथा पुनर्निमाण र अनुसन्धान सम्बन्धी समन्वय र व्यवस्थापनको कार्य,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा गठित राष्ट्रिय परिषद तथा कार्यकारी समिति सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- विपद् व्यवस्थापन ऐन र विपद् व्यवस्थापन रणनीतिको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य
- आपतकालीन केन्द्रहरू सम्बन्धी कार्य,
- प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- दैवी प्रकोप केन्द्रीय उद्धार समितिको सचिवालय व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- वारुणयन्त्र सम्बन्धी कार्य,
- द्वन्द्व पीडित क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको नीति, रणनीति सम्बन्धी कार्यक्रम
- बिस्तृत शान्ति सम्झौता लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णय कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, र
- द्वन्द्वबाट पीडित तथा बिस्थापित व्यक्तिको राहत, आर्थिक सहायता तथा पुनःस्थापना ।

कानून महाशाखा (Law Division)

संयुक्त राष्ट्रसंघ, सार्क तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग भएका सन्धि, सम्झौता, महासन्धि, प्रोटोकलहरू मध्ये गृह मन्त्रालयबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्यहरूको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने एवं अनुगमन गर्ने साथै पक्ष राष्ट्रको हैसियतले नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा बुझाउनु पर्ने ICCPR/CAT को आवधिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायको सहयोग र समन्वयमा तयार गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ। यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- मानव अधिकार, महिला, दलित, मुस्लिम आदि मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने,
- गृह मन्त्रालय, मानव अधिकार इकाईको रूपमा कार्य गर्ने,
- मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य,
- आधारभूत मानव अधिकार र नागरिक स्वतन्त्रताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,

- UNHCR १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, शाखा र कार्यालयहरूलाई कानूनी राय सल्लाह दिने,
- प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गर्ने तथा राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय र मातहतका कर्मचारीहरूको कानूनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरूको जवाफ तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आन्तरिक मामिला मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन नियम लगायतका कानूनी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,
- फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- जाँचबुझ आयोग सम्बन्धी काम गर्ने,
- सरकारवादी मुद्दा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय हेर्ने पुनरावेदन सम्बन्धी काम कारबाही गरी निर्णय तयार गरी निर्णय पर्चा गर्ने गराउने,
- विशेष अदालत सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- गृह मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विधयेक तर्जुमा गर्ने ऐन नियम संशोधन सम्बन्धी मस्यौदा तयार पर्ने र सो सम्बन्धी अन्य काम कारबाही गर्ने,
- गृह मन्त्रालय वा अन्तर्गतका निकायहरूको कामसँग सम्बन्धित ऐन, र
- नियम परिपत्रहरू अद्यावधिक पारी मातहतका कार्यालय र विभागहरूमा उपलब्ध गराउने ।

४. गृह मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा

महाशाखा तथा शाखाहरूको स्वीकृत कार्य विवरण बमोजिम गृह मन्त्रालयको विभिन्न शाखाहरूबाट प्रदान गरिने सेवा देहाय बमोजिम रहेका छन्:-

प्रशासन महाशाखा	प्रदान गरिने सेवा
१. निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा	<p>मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सरुवा, पदस्थापना, पुरस्कार विभागीय सजाय, अवकाश सम्बन्धी, मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी, मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्बन्धी, निजामती कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी, सेवा प्रवाह प्रभावकारीता सम्बन्धी र नागरिक बडापत्रको कार्यान्वयन सम्बन्धी, जिल्ला, इलाका र सीमा प्रशासन कार्यालयहरूको जनशक्तिको कामकारबाहीको सुपरीवेक्षण तथा निरीक्षण सम्बन्धी, शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरूको जिम्मा लिई राख्ने, गृह मन्त्रालय मातहतका सम्पूर्ण निजामती कर्मचारीहरूको अभिलेख व्यवस्थापन तथा अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी, निजामती कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, सम्मेलन, कार्यशालाको आयोजनाको प्रबन्ध मिलाउने र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने, र प्रादेशिक आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयबाट कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने ।</p>
२. प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा	<p>नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका अधिकृतहरूको नियुक्ति, पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, पुरस्कार, विभागीय कारबाही तथा अवकाश सम्बन्धी कार्य, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका अधिकृतहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने सम्बन्धी,</p>

	<p>नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूको सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कार्यालयहरूको स्थापना, दरबन्दी व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका विभिन्न तहका ईकाइहरूको स्थापनाका लागि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण सम्बन्धी, नेपाल प्रहरीका अधिकृत प्रहरी कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी, प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग, कानून कार्यान्वयनमा सहयोग, इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन, अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग, केन्द्रीय प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि, नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि, जनशक्ति विकास, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि, सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन, र राष्ट्र संघको आह्वानमा शान्ति स्थापनाको लागि जाने प्रहरी कर्मचारीहरूको मनोनयन सम्बन्धी कार्य।</p>
३. गुनासो व्यवस्थापन शाखा	<p>कर्मचारीको गुनासो सुनुवाई र सकारात्मक सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी, स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी गुनासो सुन्ने र व्यवस्थापन गर्ने, जनशक्ति बारे निरीक्षण र अनुगमन गर्ने गराउने सम्बन्धी, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त निर्देशन र उजुरीहरूको फछ्यौट सम्बन्धी, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र लगायतका निकायबाट प्राप्त गुनासो तथा उजुरी व्यवस्थापन सम्बन्धी, हेलो सरकारबाट प्राप्त भै आएका गुनासोहरूको फछ्यौट तथा व्यवस्थापन, गृह मन्त्रालय तथा माननीय गृहमन्त्रीको सचिवालयमा प्राप्त उजुरी तथा गुनासाहरूको यथोचित फछ्यौट तथा सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पठाउने,</p>

	<p>गृह मन्त्रालयमा रहेको Toll Free Telephone मार्फत प्राप्त गुनासाहरुको तत्काल फछ्यौट गर्ने तथा कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने, र</p> <p>शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरुको जिम्मा लिई राख्ने ।</p>
४. सूचना प्रविधि शाखा	<p>विद्युतीय सुशासन (E-Governance) सम्बन्धी,</p> <p>गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरुबाट प्रदान गरिने सेवाहरुलाई विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गरी प्रवाह गर्ने सम्बन्धी योजना, कार्ययोजना, रणनीति, बजेट लगायतका आवश्यक कार्यहरु,</p> <p>विद्युतीय सुशासनका लागि गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायबीच सूचना सञ्चार प्रविधि सञ्जाल (ICT Network) सञ्चालन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी,</p> <p>गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयमा प्रयोग हुने विद्युतीय उपकरण, सफ्टवेयर, वेबसाइट आदि प्रयोग, उत्पादन, सञ्चालनको लागि आवश्यक नीति एवं कार्यविधि तयार गर्ने सम्बन्धी</p> <p>व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को विकास गरी प्रयोगमा ल्याउने,</p> <p>विद्युतीय सुशासनका लागि आवश्यक विद्युतीय उपकरणहरुको प्रबन्ध गर्न स्पेशिफिकेशन लगायतका आवश्यक कार्य सम्बन्धी,</p> <p>वेबसाइट सञ्चालनमा ल्याउने र आवश्यक व्यवस्थापन सम्बन्धी,</p> <p>विद्युतीय सुशासनका लागि आवश्यक तालिम एवं अनुशिक्षण कार्यको व्यवस्थापन सम्बन्धी,</p> <p>कम्प्युटर प्रणालीबाट नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण गर्ने सम्बन्धमा प्रविधि संयोजनको प्रबन्ध मिलाउने,</p> <p>गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायबाट माग भए अनुसार प्रविधि प्रयोग र सञ्चालनको व्यवस्थाका लागि प्राविधिक सहयोग एवं परामर्श उपलब्ध गराउने, र</p> <p>प्रदेश आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग एवं परामर्श उपलब्ध गराउने ।</p>

सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा	प्रदान गरिने सेवा
१.शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैदेशिक सार्वजनिक चासो र महत्वका विषयको समसामयिक वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्ने, • महत्वपूर्ण व्यक्ति, स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शान्ति सुरक्षा स्थितिको लेखाजोखा र समिक्षा, शान्ति सुरक्षामा आइपरेका तथा सम्भावित खतरा, चुनौती र जोखिम सम्बन्धी सूचनाको प्रदेशसँग आदान-प्रदान, प्रदेशलाई सल्लाह सुझाव एवं थप सुरक्षा सहयोग सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • संघ र अन्तरप्रदेश सुरक्षा निकायबीच समन्वय सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • अपराध तथा गैरकानूनी गतिविधिको सूचना संकलन, विश्लेषण, आदानप्रदान र नियन्त्रण, • अपराध सम्बन्धी निगरानी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही सम्बन्धी कार्य गर्ने, • अपराध अनुसन्धानमा प्रदेशलाई दक्ष जनशक्ति, उपकरण, प्रविधि, विधिविज्ञान लगायतमा सहयोग, • अपराध सम्बन्धी राष्ट्रिय अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • देशभित्रको शान्ति सुरक्षाको समग्र स्थितिको लेखाजोखा र प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • संगठित अपराध, राज्य विरुद्धको अपराध, लागू औषध, जासुसी, आतंकवाद, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, बहुराष्ट्रिय प्रकृति वा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन, राष्ट्रिय हित वा सरोकारको दृष्टिले संवेदनशील एवं गम्भीर प्रकृतिका अपराध, दुई वा दुई भन्दा बढी प्रदेशको क्षेत्राधिकार जोडिएको वा कुनै पनि प्रदेशको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने र प्रदेश प्रहरीले अनुरोध गरेका विशेष तथा

गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारवाही सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- देशको कुनै भागमा भएको वा हुन सक्ने सशस्त्र संघर्ष, सशस्त्र विद्रोह वा पृथकतावादी गतिविधि, आतंककारी गतिविधि तथा जघन्य अपराध नियन्त्रणमा सहयोग सम्बन्धी कार्य,
- संविधान, राष्ट्रिय सुरक्षा र हित विरुद्धका एवं भूमिगत तथा अर्धभूमिगत संगठन, जातीय, धार्मिक, साम्प्रदायिक, सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, अवैध संघसंस्थाहरूको गतिविधि, सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण सम्बन्धी कार्य,
- सुरक्षा सूचना समन्वय र सञ्जालको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- आतंकवाद तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधमा क्रियाशील राष्ट्रिय, क्षेत्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालहरूको पहिचान र निगरानी सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी नीति, योजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयन, प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने,
- सिंहदरबार सुरक्षा सम्बन्धी कार्य,
- सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको कार्यालय स्थापना सम्बन्धी कार्य,
- निर्वाचन सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सुरक्षासँग सम्बद्ध निकायहरू बीच समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सीमा क्षेत्रमा हुने आवागमन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने,
- विभिन्न निकायबाट प्राप्त अध्ययन विश्लेषण र सम्प्रेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आकस्मिक रूपमा घटेका घटनामा परी घाईते भएका व्यक्तिहरूको उद्धार गरी उपचारको व्यवस्था गर्ने कार्यमा समन्वय गर्ने,
- अति विशिष्ट र विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने,
- तस्करी तथा सबै प्रकारका अपराध नियन्त्रण कार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,

	<ul style="list-style-type: none"> • सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराध आदिको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी जरुरी गोप्य खबरहरु सम्बन्धित महाशाखामा उपलब्ध गराउने, • गृह मन्त्रालय सम्बद्ध मन्त्रिपरिषद्का निर्णयहरु, महत्वपूर्ण गोप्य प्रतिवेदनहरुको अभिलेख राख्ने, • शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने सम्बन्धमा अन्य निकायहरुसँग समन्वय गर्नु परेमा माथिल्लो अधिकारीलाई जानकारी गराउने, • विशिष्ट एवं कूटनैतिक नियोगका पदाधिकारीहरुको भ्रमणको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • केन्द्रीय सुरक्षा समितिका निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने, • आतंककारीहरुको गतिविधि नियन्त्रण सम्बन्धी काम गर्ने, • मुलुकभरको शान्ति सुरक्षा र व्यवस्था कायम राख्ने तथा शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी कार्यमा संलग्न निकायहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, • शान्ति सुरक्षा सम्बन्धमा स्थानीय प्रशासन, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको काम कारवाही सम्बन्धमा समय समयमा मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने, • मन्त्रालयमा नियन्त्रण कक्ष सञ्चालन गर्ने, • सुरक्षा तथा आकस्मिक कामका लागि हेलिकप्टर उडान अनुमति सम्बन्धी कार्य गर्ने, • हातहतियार र खरखजानाको इजाजत सम्बन्धी कार्य गर्ने, • साइबर अपराध सम्बन्धी अनुसन्धान, विश्लेषण र कारवाही सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सुरक्षा सम्बन्धी संवेदनशील अभिलेखहरु, नीतिहरु र सुधारका अभिलेखहरुको व्यवस्थापन गर्ने, • समय-समयमा गठन हुने मन्त्रालय सम्बद्ध आयोग/कार्यदल/समितिसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने, र • शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरुको व्यवस्थापन गर्ने गराउने।
<p>२.अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • अन्तर्राष्ट्रिय सीमानाको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य, • अन्तर सीमा अपराध, सीमा अतिक्रमण, सीमावर्ती क्षेत्रको

भौतिक सामरिक स्थिति सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण र उपयोग सम्बन्धी कार्य,

- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको सुरक्षा तथा विवाद समाधान सम्बन्धी,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको नक्सांकन, अभिलेख र निर्धारण,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमा/दशगजा र सीमा स्तम्भहरूको रेखदेख, हेरचाह, सम्भार र सीमा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- सीमा नदी सम्बन्धी कार्य,
- आप्रवासन तथा प्रवासन सम्बन्धी कार्य,
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक गतिविधि सम्बन्धी कार्य,
- विदेशी नागरिकहरूलाई कार्य सहमति उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य,
- राहदानी सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- पर्यटन विकासमा सहयोग पुऱ्याउने सम्बन्धी कार्य,
- निषेधित क्षेत्रमा जाने विदेशीहरूलाई पदयात्रा अनुमति सम्बन्धी कार्य,
- चरन विकास सम्बन्धी कार्य,
- सीमावर्ती धार्मिक एवं सांस्कृतिक स्मारकहरूको संरक्षण गर्न सहयोग पुऱ्याउने सम्बन्धी कार्य,
- अध्यागमन सम्बन्धी कार्य,
- हज समिति गठन तथा हज यात्रीहरू सम्बन्धी कार्य, टण्
- भारतीय पेन्सन वितरण टोली, मेडिकल टोली र रिक्कुटिङ टिम सम्बन्धमा सम्बन्धित जिल्लाहरूमा कार्य सञ्चालन गर्न सहमति दिने सम्बन्धी कार्य, र
- नेपाल सरकार तथा समाज कल्याण परिषदसँग भएको सम्झौता अनुरूप विभिन्न योजनामा काम गर्न आउने विदेशी नागरिकहरूलाई काममा लगाउन सहमति प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य।
- स्थानीय प्रशासन सम्बन्धमा जिल्लाहरूबीच आवश्यकता अनुसार समन्वय कायम गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- जिल्लाको वस्तु स्थितिको अभिलेख राख्ने सम्बन्धी कार्य,
- आपूर्ति स्थितिको अनुगमन गर्ने सो सम्बन्धमा सहयोग पुऱ्याउने,
- दुर्गम क्षेत्र र लामा गुम्बा व्यवस्था समितिसँग समन्वय राखी भए गरेका कामको अभिलेख राख्ने,

	<ul style="list-style-type: none"> • बजार नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • यातायात र सञ्चार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • चिष्टा जुवा इत्यादिको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • सार्वजनिक चन्दा संकलन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • हाटबजार मेला सम्बन्धी कार्य, • मतदाता परिचयपत्र सम्बन्धी कार्य, • विवाह दर्ता सम्बन्धी कार्य गर्ने, • निर्वाचन आयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने, • ऐतिहासिक स्थलहरूको संरक्षण सम्बन्धी कार्य, • शरणार्थी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शरणार्थीको लगत राख्ने तथा यात्रा अनुमति पत्र सम्बन्धी कार्य गर्ने, • कारागार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • अवैध धर्म प्रचार र धर्म परिवर्तन सम्बन्धी कार्यको नियन्त्रण, • अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित प्राप्त सूचानाहरू तत् तत् निकायहरूमा कारबाहीको लागि पठाउने, • मित्रराष्ट्रहरू सँग हुने सीमा बैठक सम्बन्धी, • BIMSTEC सम्बन्धी, • सुपुर्दगी सम्बन्धी, • मुद्रा निर्मलीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश विवाद निरूपण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी, र • अन्तर प्रदेशको क्षेत्राधिकार, स्रोत साधनको बाँडफाँड र उपयोग सम्बन्धी ।
<p>३.स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय प्रशासन सम्बन्धमा जिल्लाहरूबीच आवश्यकता अनुसार समन्वय कायम गर्ने सम्बन्धी कार्य, • जिल्लाको वस्तु स्थितिको अभिलेख राख्ने सम्बन्धी कार्य, • आपूर्ति स्थितिको अनुगमन गर्ने सो सम्बन्धमा सहयोग पुऱ्याउने, • दुर्गम क्षेत्र र लामा गुम्बा व्यवस्था समितिसँग समन्वय राखी भए गरेका कामको अभिलेख राख्ने, • बजार नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य,

	<ul style="list-style-type: none"> • यातायात र सञ्चार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • चिष्टा जुवा इत्यादिको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • सार्वजनिक चन्दा संकलन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • हाटबजार मेला सम्बन्धी कार्य, • मतदाता परिचयपत्र सम्बन्धी कार्य, • विवाह दर्ता सम्बन्धी कार्य गर्ने, • निर्वाचन आयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने, • ऐतिहासिक स्थलहरुको संरक्षण सम्बन्धी कार्य, • शरणार्थी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शरणार्थीको लगत राख्ने तथा यात्रा अनुमति पत्र सम्बन्धी कार्य गर्ने, • कारागार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • अवैध धर्म प्रचार र धर्म परिवर्तन सम्बन्धी कार्यको नियन्त्रण, • अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित प्राप्त सूचानाहरु तत् तत् निकायहरुमा कारबाहीको लागि पठाउने, • मित्रराष्ट्रहरु सँग हुने सीमा बैठक सम्बन्धी, • BIMSTEC सम्बन्धी, • सुपुर्दगी सम्बन्धी, • मुद्रा निर्मलीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश विवाद निरुपण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी, र • अन्तर प्रदेशको क्षेत्राधिकार, स्रोत साधनको बाँडफाँड र उपयोग सम्बन्धी ।
<p>आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा</p>	<p>प्रदान गरिने सेवा</p>
<p>१.कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालयमा काजमा रहेका तथा पदस्थापन हुने कर्मचारीहरु लगायत मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको हाजिरी व्यवस्था मिलाउने, • स्टोर सञ्चालन गराउने र जिन्सी मालसामानको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने, स्वेस्ता राख्ने, भौतिक परीक्षण गराउने र कार्यालयको आन्तरिक व्यवस्था मिलाउने, कम्पाउण्ड एरिया र कार्यालय सरसफाई, मर्मत सम्भार गर्ने गराउने, छुपाइ सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,

	<ul style="list-style-type: none"> • खरिद इकाई सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने, • लिलामी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • दर्ता तथा चलानी नियन्त्रण गरी तदारुकताका साथ कार्य सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाउने, • जग्गाको मुआब्जा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • कल्याण धन र बेवारिसे धन सम्बन्धी नीति तयार गर्ने, • मन्त्रालयले गर्नु पर्ने तर अन्य शाखाहरूलाई नतोकिएका कामहरू गर्ने, र • मर्यादाक्रम सम्बन्धी ।
<p>२.आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री तथा सम्माननीयज्यूहरूको वैदेशिक भ्रमणमा सहयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालयमा प्रयोगमा रहेका र मौज्दातमा रहेका सवारी साधनहरूको रेखदेख गर्ने र मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • चाडपर्व, उत्सव तथा सवारीको लागि उर्दीको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सरकारी सवारी साधनहरूको व्यवस्थापन एवं सार्वजनिक बिदाको दिन चलाउन अनुमति दिने सम्बन्धी कार्य, • वर्षभरिको चाडपर्व सम्बन्धी निर्णय गराउने, सार्वजनिक बिदा यकिन गराई राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गराउने, • तीर्थस्थान र तीर्थयात्रीहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने, • उच्च पदस्थहरूको अन्तिम संस्कार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • गृह मन्त्रालयले सवारी साधन उपलब्ध गराउन किटान गरेका पदाधिकारीहरूलाई सवारी साधन उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने, • समारोह प्रबन्ध फाँट वसन्तपुर र बैठक फाँटबाट गरिने कार्यको रेखदेख, नियन्त्रण र सुपरीवेक्षण गर्ने गराउने, • राष्ट्रपतिको कार्यालयसँग समन्वय गरी विभुषण सुशोभन समारोह आयोजना गर्ने, र • सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी विभुषण, पट्टिका निर्माण गर्ने, सिलाई गर्ने तथा सो को भण्डारणको व्यवस्था गर्ने ।

३.आर्थिक प्रशासन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • साधारण बजेट तर्जुमा गर्ने र विकास बजेटको हकमा योजना र कार्यक्रम हेर्ने सम्बन्धित शाखा वा महाशाखासँग समन्वय गरी तर्जुमा गर्ने, • आर्थिक कारोबारसँग सम्बन्धित काम र जिम्मेवारी बहन गरी यस नियमावली बमोजिम निकास माग गर्ने व्यवस्था मिलाउने, • निकास भएको रकमको खर्चको हिसाब किताब रीतपूर्वक राख्ने, खर्चका फाँटवारी तथा आर्थिक विवरण तयार गर्ने, • त्यस्ता फाँटवारी एवं आर्थिक विवरण कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराई समयमै सम्बन्धित निकायमा पठाउने र लेखापरीक्षण गराउने, • लेखापरीक्षणबाट कायम हुन आएको बेरुजुको लगत राख्ने र बेरुजु फछ्यौट गर्ने प्रमाण जुटाई पेश गर्ने गराउने, • नियमित गर्नु पर्ने विषयहरू नियमित गर्न गराउन पेश गर्ने, • आफू सरुवा वा बढुवा भई जाँदा आफ्नो जिम्माको सम्पूर्ण सेस्ता, नगद र बैङ्क मौज्दात, बेरुजु लगत र अभिलेखहरू वहालवाला वा निजलाई बुझाउने गरी मातहत कर्मचारीलाई बरबुझारथ गर्ने, • आफ्नो राय अनुसार निर्णय भएको रकम कलमको हकमा जिम्मेवारी बहन गर्ने, • कार्यालय प्रमुखले सुम्पेको आर्थिक कारोबार सम्बन्धी काम गर्ने र आर्थिक कारोबारमा कार्यालय प्रमुखलाई राय दिने, र आर्थिक प्रशासन महाशाखा वा शाखा प्रमुखले आफ्नो मातहतका अधिकृत वा अन्य सहायक कर्मचारीलाई कामको बाँडफाँड गरी जिम्मेवारी सुम्पन सक्ने ।
नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन महाशाखा	प्रदान गरिने सेवा
१.योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	<ul style="list-style-type: none"> • अल्पकालीन र दीर्घकालीन नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने, • नियमित रुपमा वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने, • नेपाल सरकारबाट प्राप्त विशेष निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्न योजना तर्जुमा गर्ने, • मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन र प्रगति विवरण संकलन गरी प्रगति समिक्षा गर्ने, • योजना र प्रगतिका सम्बन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगसँग

	<p>सम्पर्क इकाईको रूपमा काम गर्ने,</p> <ul style="list-style-type: none"> • संसद सम्बन्धी काम गर्ने, र • मन्त्रालयका मुख्य मुख्य कामहरूको प्रगति विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।
<p>२.नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • नागरिकता वितरण प्रक्रियाको लगातार अनुगमन गर्ने, प्रगति तथ्याङ्क लिने तथा नागरिकता पाएका र पाउन बाँकीको अभिलेख अद्यावधिक पारी राख्ने तथा राख्न लगायतका नागरिकता सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, • संघीय कानून बमोजिम नागरिकताको प्राप्ति, पुनःप्राप्ति र समाप्ति, • नेपाल सरकारको निर्णयले बदर भएका नेपाली नागरिकता सम्बन्धी कार्यको अभिलेख राख्ने र राख्न लगाउने, • नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम प्रदान गरिने अंगिकृत तथा सम्मानार्थ नेपाली नागरिकताको प्रमाण-पत्र वितरण गर्ने, र • राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य ।
<p>३.लागु औषध नियन्त्रण शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • लागु औषध सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, • लागु पदार्थ दुर्व्यसनीहरूको उपचार एवं पुनःस्थापना सम्बन्धी नीति निर्धारण, • लागु औषध बिक्री वितरण, ओसारपसार र दुरुपयोग नियन्त्रण, • लागु पदार्थ सम्बन्धी कार्यहरूको अभिलेख राख्ने, • औषधी तयार गर्न चाहिने लागु पदार्थ झिकाउन र प्रयोग गर्न अनुमति दिने, • बरामद भएको लागु औषध नष्ट गर्ने गराउने, • लागु पदार्थ सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, सेमिनार आयोजना गर्ने, • लागु पदार्थ नियन्त्रण सम्बन्धी उच्चस्तरीय समितिले तय गरेका कार्यहरू गर्ने गराउने, • लागु पदार्थ दुर्व्यसनीहरूको उपचार एवं पुनःस्थापना सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि सामाजिक संघ, संस्थाहरूसँग समन्वय राख्ने, • लागु पदार्थको दुष्परिणाम सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरूको तर्जुमा गर्ने र प्रचार प्रसार गर्ने,

	<ul style="list-style-type: none"> • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी गतिविधि झल्कने प्रकाशनहरू प्रकाशित गर्ने, • रासायनिक पदार्थहरूको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने, • विष्फोटक पदार्थ सम्बन्धी नीति निर्धारण, सोको निकास र नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, योजना कार्यहरूको तर्जुमा गरी पेश गर्ने, • लागु पदार्थ नियन्त्रण सम्बन्धी उद्देश्य लिई स्थापित स्वदेशी गैर सरकारी संस्थाहरूले मन्त्रालयसँग आवद्धता, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तर्गत वा सम्बद्ध निकायद्वारा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको बरोबर अनुगमन प्रगति प्रतिवेदन र निर्देशन उपलब्ध गराउने, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा आवश्यक सूचना, तथ्याङ्क तथा जानकारीहरू उपलब्ध गर्ने गराउने, • स्वीकृत भएका विषयहरूमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग आवश्यक पत्राचार गर्ने, • लागु औषधसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै निकाय वा संस्थाले बोलाउने सेमिनार बैठक वा गोष्ठीमा आदेश अनुसार प्रतिनिधित्व गर्ने वा गराउने, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी योजनापत्र, प्रस्ताव लेखन, कार्यक्रम ढाँचा आदि कार्यहरू गराउने, र ५,००,००० (पाँचलाख) के.जी. वा लिटर सम्म विष्फोटक पदार्थ र केमिकलहरूको आयात वा नेपाल राज्य भित्र ओसार पसार गर्न स्वीकृति दिने ।
<p>विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा</p>	<p>प्रदान गरिने सेवा</p>
<p>१.शान्ति प्रवर्द्धन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • द्वन्द्व पीडित क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको नीति, रणनीति र कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य, • विस्तृत शान्ति सम्झौता लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णय कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्व संवेदनशील प्रणालीबारे अध्ययन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य, • शान्ति कोषबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन र अनुगमन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्व पीडित व्यक्ति, परिवार, समुदाय र क्षेत्रको विकासको

	<p>लागि आयश्यक नीति, रणनीति र कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य,</p> <ul style="list-style-type: none"> • विस्तृत शान्ति सम्झौता, शान्ति कोषबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णयको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वरत पक्षसँग वार्ता गर्ने वातावरण मिलाउन सहयोग गर्ने सम्बन्धी कार्य, • शान्ति स्थापना र द्वन्द्व व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सरकारी, गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाहरूसँगको सम्पर्क र समन्वय सम्बन्धी कार्य । • शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्वको व्यवस्थापन सम्बन्धी सरकारी, गैर सरकारी संस्था तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरु बीचको समन्वय सम्बन्धी कार्य, • दिगो शान्ति कायम गर्न आवश्यक नीतिगत, संस्थागत, प्रक्रियागत तथा यससँग सम्बन्धित विषय सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र द्वन्द्व पीडितहरुको मनोसामाजिक परामर्श र उपचार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सूचनाको हक प्रवर्द्धन गर्ने, र • दिगो शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने ।
<p>२.राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • राजनीतिक पीडित व्यक्तिहरुको जफत भएको सम्पत्तिको मुआब्जा दिने सम्बन्धी कार्य, • ऐतिहासिक जनआन्दोलनका घाइतेहरुलाई परिचयपत्र उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • शहीद परिवारलाई परिचयपत्र उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्वको व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक सूचना, अध्ययन सामग्री र प्रतिवेदनको अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वरत पक्षसँग भएका सम्झौताको अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वबाट पीडित तथा विस्थापित व्यक्ति, परिवार, समुदाय र क्षेत्रको राहत, आर्थिक सहायता तथा पुनःस्थापना सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वका क्रममा मृत्युवरण गरेका, बेपत्ता पारिएका,

	<p>अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनका परिवारको पहिचान गर्ने र अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने र निर्धारित कानून बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य,</p> <ul style="list-style-type: none"> • द्वन्द्वका क्रममा भएको सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिको क्षतिको विवरण तयार गर्ने, अभिलेख राख्ने र यस सम्बन्धी अन्य कार्यहरू सम्पादन गर्ने, • द्वन्द्वका क्रममा भएका मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट सिफारिस भएका उजुरीको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वका क्रममा भएका घाइतेहरूको निर्धारित कार्यविधि अनुसार अपाङ्गताको प्रतिशत निर्धारण गर्ने, पुनरावलोकन गर्ने तथा आर्थिक सहायता तथा राहत उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • कुनै घटनामा हत्या वा मृत्यु भएका राष्ट्रसेवक तथा सर्वसाधारणका पीडित परिवारलाई मापदण्ड बमोजिम आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र समूहको आक्रमण, नागरिक विरोध प्रदर्शन तथा विशेष परिस्थितिको क्रममा घाइते भएकालाई औषधी उपचार गराउँदा लागेको उपचार खर्च उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र द्वन्द्वका मृतक एवं घाइते र आश्रित परिवारजनलाई मासिक वृत्ति, आर्थिक सहायता र बालबालिकालाई छात्रवृत्ति एवं अपहरणमा परेका व्यक्तिलाई आर्थिक सहायता सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, • Web-based Software लाई निरन्तर अद्यावधिक गरी द्वन्द्व पीडित परिवारको हितमा उपयोग गर्ने प्रबन्ध मिलाउने, र • सशस्त्र द्वन्द्व र त्यसका पीडितहरूको विवरण सम्बन्धी अभिलेख तयार गर्ने र त्यसको बहुआयामिक उपयोग सम्बन्धी कार्य ।
<p>३.विपद् अध्ययन जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रवर्द्धन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयहरूको अध्ययन, खोज तथा विश्लेषण गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा प्रशिक्षणका लागि राष्ट्रिय कार्यक्रमहरू सञ्चालन

	<p>गर्ने र विद्यालय तथा विश्वविद्यालय शिक्षामा विपद् सम्बन्धी पाठ्यक्रम समावेश गर्ने कार्यमा सहयोग एवं समन्वय गर्ने,</p> <ul style="list-style-type: none"> • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, नियमावली, नीति तर्जुमा र परिमार्जन गर्ने, • Nepal Risk Reduction Consortium (NRRC) को सचिवालयसँगको समन्वय तथा सहजकर्ताको रूपमा कार्य गर्ने, • वृहत्तर विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम Comprehensive Disaster Risk Management Programme (CDRMP) को समन्वय गर्ने, • विपद् व्यवस्थापनका लागि संस्थागत संरचना र प्रणालीको अध्ययन, अनुसन्धान तथा सिफारिस गर्ने, विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विभिन्न तहमा तालिम, प्रशिक्षण, गोष्ठी कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने गराउने तथा अध्ययन र विश्लेषण गरी प्रतिवेदन गर्ने, • नेपालको भौगोलिक, प्राकृतिक, सडक संरचना, खोला, नाला, वन जङ्गल आदि स्पष्ट देखिने गरी विपद् जोखिमको लेखाङ्कन तथा नक्साङ्कन तयार गर्ने, • विपद् सम्बन्धी रणनीति, कार्यढाँचा तथा मापदण्डहरूको निर्माण र परिमार्जन गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी भएका कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन गर्ने, र • विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी केन्द्रीय र स्थानीय तहमा प्रचलनमा रहेका मापदण्ड, निर्देशिका र कार्ययोजनाहरूको अध्ययन, विश्लेषण गरी उपयुक्त एकीकृत व्यवस्थाका लागि सिफारिस गर्ने, विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को कार्यान्वयन स्थितिको अध्ययन तथा एवं विश्लेषण गरी थप कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि सिफारिस गर्ने, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा व्यक्त गरिएका प्रतिवद्धताहरूको कार्यान्वयन स्थितिको समिक्षा एवं नियमित प्रतिवेदन गर्ने ।
४. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने,

	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् सम्बन्धी घटनाहरूको सूचनाको संकलन, अद्यावधिक, विश्लेषण एवं प्रवाह गर्ने, • प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार टोली र सुरक्षा निकायको परिचालन गर्ने, विपद् प्रतिकार्यका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहायता परिचालनको समन्वय एवं संयोजन गर्ने, • खोज तथा उद्धारमा संलग्न निकायहरूका विद्यमान जनशक्ति, औजार, उपकरण र अन्य स्रोत साधनहरूको अभिलेखीकरण एवं विश्लेषण गर्ने र प्रतिकार्यका लागि गर्नुपर्ने थप कार्यहरूको विषयमा सिफारिस गर्ने, • राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, क्षेत्र र जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको सञ्चालन र समन्वय गर्ने, • प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार क्षमताको विकास सम्बन्धी कार्य गर्ने, • विपद् प्रभावित परिवारहरूलाई समयमै उचित राहत तथा उद्धार व्यवस्थाको लागि केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लाहरू बिचको कार्यमा समन्वय गर्ने, • विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीका लागि भावी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने, • विपद् सम्बन्धी सम्पूर्ण सूचनाहरू एउटै केन्द्रीय Web Base बाट उपलब्ध गराउन Disaster Portal को सञ्चालन गर्ने, • विपद् प्रतिकार्यको समयमा विषयगत क्षेत्रलाई परिचालन गराउने, समय र मौसम अनुसार आउने तथा आउन सक्ने प्रकोप र विपद्का घटनाका सम्बन्धमा आपत्कालीन अवस्थामा गर्नुपर्ने तयारी र प्रतिकार्यका विषयमा सरोकारवालाहरूसँग छलफल र अन्तरक्रिया सञ्चालन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने, र SAHANA Software को सञ्चालन गर्ने तथा DesInventor Data सँगको स्थायी संयन्त्र स्थापना गर्ने ।
<p>कानून महाशाखा</p>	<p>प्रदान गरिने सेवा</p>
<p>१. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, शाखा र

	<p>कार्यालयहरूलाई कानुनी राय सल्लाह दिने,</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गर्ने तथा राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने गराउने, • मन्त्रालय र मातहतका कर्मचारीहरूको कानुनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य, • मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरूको जवाफ तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य, • संघीय नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल अन्तर्गतका प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय सजाय उपर पुनरावलोकन सुन्ने, • मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने, • प्रादेशिक गृह मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम लगायतका कानुनी बिषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने।
<p>२.मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा लैङ्गिक न्याय शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • संयुक्त राष्ट्र संघ, सार्क तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग भएका सन्धि, सम्झौता, महासन्धि, प्रोटोकलहरू मध्ये गृह मन्त्रालयबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्यहरूको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने साथै पक्ष राष्ट्रको हैसियतले नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा बुझाउनु पर्ने ICCPR/CAT को आवधिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायको सहयोग र महाशाखा प्रमुखसँगको समन्वयमा तयार गर्ने, • मानव अधिकार, महिला, दलित, मुस्लिम आदि मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित कार्य, • गृह मन्त्रालय, मानव अधिकार इकाईको रूपमा कार्य गर्ने, • मानव अधिकार उल्लंघनका उजुरी छानबिन र आवश्यक कारबाही गर्ने, • मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालयको लैङ्गिक सम्पर्क विन्दु को रूपमा कार्य गर्ने, • UNHCR १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • बालबालिका र घरेलु हिंसा सम्बन्धी कार्य गर्ने,

	<ul style="list-style-type: none"> मानव बेचबिखन नियन्त्रण तथा लैङ्गिक सवाल सम्बन्धी कार्य गर्ने, अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक, अनाथ बालबालिकाको संरक्षण र मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, बादी समुदाय, मुक्त श्रमिक, कमैया, हलिया सम्बन्धी कार्य ।
--	--

५. गृह मन्त्रालयका महाशाखा/शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

क्र.स.	मन्त्रालयको महाशाखा/शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	कैफियत
१	सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा	आनन्द काफ्ले	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
२	प्रशासन महाशाखा	काली प्रसाद पराजुली	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
३	विपद तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा	गोविन्द प्रसाद रिजाल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
४	आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा	ऋषिराम तिवारी	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
५	नीति, योजना, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन महाशाखा	सुरेश पन्थी	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
६	कानून महाशाखा	भरतमणि रिजाल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
७	निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा	मीना अर्याल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
८	प्रहरी प्रशासन शाखा	गणेश गौरै	शाखा प्रमुख/उपसचिव
९	गुनासो व्यवस्थापन शाखा	प्रेम प्रसाद दाहाल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१०	सूचना प्रविधि शाखा	सुष्मा श्रेष्ठ	शाखा प्रमुख/वरिष्ठ कम्प्युटर ईन्जिनियर
११	शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा	रविन्द्र आचार्य	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१२	अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखा	बन्दना राई	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१३	स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा	छविलाल पौडेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१४	कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा	सन्तोष पौडेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१५	आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा	वर्तराज पौडेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१६	आर्थिक प्रशासन शाखा	कृष्णहरी बाग्ले	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१७	योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	विश्वामित्र कुइकेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१८	नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा	प्रदर्शनी कुमारी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१९	लागु औषध नियन्त्रण शाखा	नवराज जैसी	शाखा प्रमुख/उपसचिव

२०	शान्ति प्रवर्द्धन शाखा	कृष्ण प्रसाद चापागाई	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२१	राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा	सुप्रभा खनाल ढुंगेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२२	विपद् अध्ययन जोखिम न्यूनीकरण तथा पुर्नलाभ शाखा	विश्वराज न्यौपाने	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२३	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा	निशानराज गौतम	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२४	कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	पिताम्बर भण्डारी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२५	मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा लैंगिक न्याय शाखा	अजिता शर्मा	शाखा प्रमुख/उपसचिव

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

मन्त्रालयबाट प्रवाह गरिने सेवाहरु प्राप्त गर्दा लाग्ने दस्तुर र अवधि गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ ।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

मन्त्रालयका विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरुबाट सम्पादन गरिने कार्यहरुको निर्णय प्रक्रिया गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ । शाखाबाट सम्पादन गरिने कार्य र सो को कार्य प्रक्रिया एवं आवश्यक कागजात देहाय बमोजिम रहेका छन्,-

निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा

नियुक्ति

- लोकसेवा आयोगबाट प्राप्त सिफारिस मुताविक मन्त्रालय र अन्तर्गतका रिक्त पदमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ९ बमोजिम सिफारिस,
- निरोगिताको प्रमाणपत्र,
- सपथ ग्रहण पत्र, र
- करार सेवामा नियुक्त हुने कर्मचारीको हकमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६४ बमोजिम हुने ।

सरुवा/काज

- कर्मचारी संकेत नम्बर खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन,
- निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा १८ को व्यवस्था मुताविक सरुवा गरिने,
- नियमानुसार निश्चित अवधिमा/आवधिक र आवश्यकता अनुसार,
- राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी सम्मका कर्मचारीको हकमा सचिवज्यूबाट र राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीको हकमा माननीय मन्त्रीज्यूबाट सरुवा सदर गराई सम्बन्धित निकायहरुमा पत्राचार गर्ने,

- राजपत्रांकित तृतीय तथा राजपत्र अनंकित कर्मचारीहरूको सरुवाको निर्णय महाशाखा प्रमुखबाट (अधिकार प्रत्यायोजन अनुसार) सदर गराई सम्बन्धित व्यक्ति तथा जिम्मेवार निकायहरूलाई पत्राचार गर्न,
- राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी सम्मका कर्मचारीको हकमा शाखा अधिकृतले, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणीका कर्मचारीको हकमा शाखा प्रमुखले र राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीको महाशाखा प्रमुखले सरुवा पत्रमा हस्ताक्षर गरी जारी गर्ने ।

पदस्थापन

- निजामती सेवा ऐन, २०४९ दफा १५ को उपदफा (२) बमोजिम पदस्थापन गरिने र निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा १५ को उपदफा (५) बमोजिम कार्यालयका प्रमुख वा अन्य पदमा पदस्थापन गर्दा कार्यसम्पादन सम्झौता गरी पदस्थापन गर्न सकिनेछ ।
- संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय वा लोकसेवा आयोगको पदस्थापन/सिफारिस पत्र/नियुक्ति पत्र आवश्यक हुने ।

विदा स्वीकृति

- घर बिदा/बिरामी बिदा/अन्य बिदाको लागि बिदा लिनुपर्ने स्पष्ट कारण सहितको निवेदन/बिदा माग फारम
- सम्बन्धित कर्मचारीको सञ्चित बिदाको अभिलेख,
- ७ दिन सम्मको बिदा शाखा प्रमुखले र सो भन्दा बढी महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराउने,
- प्रमुख जिल्ला अधिकारीको हकमा ७ दिन सम्मको बिदा प्रशासन महाशाखा प्रमुखले र सो भन्दा बढी अवधि भएमा सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराई पत्र मार्फत बिदा स्वीकृतिको जानकारी गराउने ।

पुरस्कार सिफारिस

- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६ र ११६(क) को व्यवस्था बमोजिमका पुरस्कार प्रदान गर्न सिफारिस गर्ने,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६ (क) अनुसार पुरस्कार छनौटका आधारहरू उल्लिखित फारम सहित सम्बन्धित कार्यालय/विभागको सिफारिस पत्र
- मन्त्रालय/आयोग/सचिवालयले निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६(क) अनुसार पुरस्कारको लागि कर्मचारीको नामावली सिफारिस गर्दा कार्यालयले भरेर पठाउनुपर्ने
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को दफा ११६(क) अनुसार छनौट गरी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउने ।

सजाय

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको ऐन, २०४८ बमोजिम उक्त आयोगबाट प्रचलित कानून बमोजिम विभागीय कारबाही गर्न लेखी आएमा, सम्बन्धित कार्यालय/महाशाखाबाट कानून बमोजिम कारबाही गर्नुपर्ने स्पष्ट कारण सहितको सिफारिस भइ आएमा, उल्लिखित बाहेक विभागीय प्रमुखलाई आफू मातहतका कुनै कर्मचारीले कानून विपरीत गम्भीर कार्य गरेको स्पष्ट भएमा र सफाइ पेश गर्ने मौकामा पेश भएको सफाइ/स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा सजाय प्रस्ताव सहित लोकसेवा आयोगको परामर्श लिने गरिन्छ । निज कर्मचारीलाई निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५९, ६०, ६१ र ६२ बमोजिम सजाय हुने गर्दछ ।

अवकाश

- निजामती किताबखानाबाट प्राप्त अनिवार्य अवकाश सम्बन्धी सूचना
- PIS प्रतिलिपी

स्वेच्छिक अवकाश/राजिनामा

- रीतपूर्वकको निवेदन प्रति,
- परिचयपत्रको प्रतिलिपी,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम १२८ अनुसारका कागजातहरू,
- राजपत्र अनंकित कर्मचारीको हकमा महाशाखा प्रमुखले, उपसचिव र शाखा अधिकृतको हकमा सचिवस्तरबाट तथा सहसचिव र सचिवको राजिनामा मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत गराई पत्र मार्फत जानकारी गराउने,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को अनुसूची १७ क अनुसारको निवृत्तभरण माग फारम (प्रशासन महाशाखा प्रमुखबाट फारममा उल्लिखित व्यहोरा प्रमाणित हुनपर्ने), र
- राष्ट्रिय किताबखाना (निजामती) लाई निवृत्तभरण सिफारिस सम्बन्धी अनुरोध पत्र ।

तालिम

- नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट संचालित सेवाकालिन तालिम
  १. तालिमको सूचना पत्र संलग्न भएको रीतपूर्वकको निवेदन,
  २. PIS प्रतिलिपी, र
  ३. महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ सिफारिस गर्ने ।
- स्वदेश तालिम/भ्रमण/गोष्ठी/सेमिनार
  १. सम्बन्धित निकायबाट माग भई आएको हुनुपर्ने,

२. सम्बन्धित विषय हेर्ने कर्मचारी एवं विज्ञलाई प्राथमिकता दिइने,
३. यस पूर्व तालिम नलिएकालाई तालिममा प्राथमिकता दिइने,
४. पुनःताजगी प्रकृतिका तालिमको सम्बन्धमा आधारभूत तालिम लिएकालाई प्राथमिकता दिइने,
५. जान्न, सिक्न र सिकाउन अभिलाषा भएको हुनुपर्ने,
६. महाशाखा प्रमुखबाट सहभागिता मनोनयन स्वीकृत गराई अनुरोध गर्ने निकाय र सम्बन्धित कर्मचारीलाई पत्र मार्फत जानकारी गराउने ।
७. अनुरोध गर्ने निकायलाई पत्राचार गर्दा मनोनयन भएको कर्मचारीको सम्पर्क नम्बर तथा इमेल ठेगाना समेत उल्लेख गरिदिने ।

• **वैदेशिक तालिम/भ्रमण/गोष्ठी/सेमिनारका लागि मनोनयन**

१. सम्बन्धित निकायको अनुरोध पत्र
(अनुरोध पत्र अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थान, मिति, सहभागी संख्या, सहभागिताका आधार तथा मनोनयन गरी पठाउनुपर्ने अन्तिम मितिलाई विशेष ध्यान दिई मनोनयन प्रक्रिया अगाडी बढाउने)
२. परराष्ट्र मन्त्रालय वा अर्थ मन्त्रालयको अनुरोध पत्र,
३. मनोनयन सिफारिस गर्दा विषयको सान्दर्भिकता, विषयको विज्ञता र उपयुक्तता, कार्यसम्पादन स्तर, ज्येष्ठता, कार्यक्षेत्र तथा विगतमा वैदेशिक भ्रमणको अवसर पाए नपाएको र समावेशिता भए नभएको जस्ता पक्षहरू सहित निजामती सेवा नियमावली, २०५० ले निर्दिष्ट गरेको तोकेका शर्तहरू पुरा हुने गरी गर्ने,
४. कर्मचारीको निजी प्रयासमा स्वदेश वा विदेशमा अध्ययन, तालिममा सहभागी हुन चाहेमा मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति आवश्यक पर्ने,
५. छनौट भएमा निजामती सेवा नियमावली, २०५० को अनुसूची १२ (ख) अनुसारको कबुलियतनामा गराउनु पर्ने,
६. मनोनयन स्वीकृत भए पश्चात सो को जानकारी अनुरोध गर्ने निकाय तथा सम्बन्धित कर्मचारीलाई गराउने,
७. मनोनयनको निर्णय प्रतिलिपी सहित परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने, र
८. अन्य कुरा वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५ ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

• **संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण**

१. सम्बन्धित संगठनको कार्य क्षेत्रमा आएको भूमिकामा परिवर्तन/फेरबदल भइ O&M Survey गर्न आवश्यक पर्नुको औचित्य पुष्ट्याइ सहितको सम्बन्धित कार्यालयको सिफारिस पत्र,

२. मन्त्रालयका प्रशासन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयका प्रतिनिधि सम्मिलित कार्यदल गठन हुने,
३. उक्त कार्यदलमा थपघट गर्नुपर्ने औचित्य र आवश्यकता सहितको विवरण सम्बन्धित संस्थाले उपलब्ध गराउनु पर्ने,
४. उक्त समितिको सिफारिस मुताबिक दरबन्दी संरचना फेरबदल गर्न फेरबदल भएको संगठन संरचना तथा दरबन्दी तेरिज सहित संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने, र
५. दरबन्दी थपघट गर्न गराउन मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव गरी मन्त्रपरिषद्को निर्णय मुताबिक दरबन्दी फेरबदल सम्बन्धी कार्यसम्पादन हुने ।

• **कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन**

१. सम्बन्धित कर्मचारीले प्रत्येक वर्ष श्रावण ७ गते भित्र वार्षिक कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन फारम भरी भराइ दर्ता गरी सुपरीवेक्षक समक्ष पेश गर्ने,
२. दर्ता भएको भराइ सम्बन्धित कर्मचारीलाई दिनुपर्ने,
३. सुपरीवेक्षकले श्रावण मसान्त सम्ममा मूल्याङ्कन गरी पुनरावलोकन समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने,
४. निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखाले पुनरावलोकन समितिको सचिवालयका रूपमा कामकाज गर्नुपर्ने,
५. कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन कार्य सम्पन्न भई सकेपछि उक्त ३ प्रति कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फारमलाई अलग-अलग गरी एक प्रति संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको बटुवा समितिको सचिवालयमा एक प्रति लोकसेवा आयोगमा लाहा छाप लगाई गोप्य शिलबन्दी गरी पठाउने र एक प्रति गृह मन्त्रालयमा सुरक्षित तवरले राख्ने व्यवस्था मिलाउने, र
६. सहसचिवको हकमा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फारम प्राप्त भएपछि श्रावण मसान्त भित्र सुपरीवेक्षकको तर्फबाट गृह सचिवले मूल्याङ्कन गरेपछि पुनरावलोकनकर्ता र पुनरावलोकन समितिको मूल्याङ्कनका लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयमा गोप्य रूपमा शिलबन्दी गरी पठाउने ।

• **सम्पत्ति विवरण**

१. निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११८ को व्यवस्था बमोजिम अनुसूची -१८ मा भएको ढाँचामा सम्बन्धित कर्मचारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६० (साठी) दिन भित्र सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने,
२. साथै नयाँ नियुक्ति हुने भएको कर्मचारीले नियुक्ति भएको मितिले ६० (साठी) दिन भित्र सम्पत्ति विवरण बुझाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको,
३. मन्त्रालय वा मातहतका जिल्लास्तरीय निकायहरुबाट प्राप्त सम्पत्ति विवरण उक्त अवधि भित्रै निजामती किताबखानामा दर्ता गर्ने/गराउने व्यवस्था मिलाउने, र
४. तोकिएको समय भित्र सम्पत्ति विवरण नबुझाउने कर्मचारीहरुको विवरण राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रमा समयमै उपलब्ध गराउने ।

- कार्यसम्पादन करार सम्झौता

१. जिल्लामा कार्यरत प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई प्रत्येक वर्षको श्रावण महिनामा तथा सरुवा भइ जाने प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई सोही समयमा कार्यसम्पादन करार सम्झौतामा हस्ताक्षर गराउने,
२. प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा कार्यसम्पादन सम्झौतालाई आवश्यकता अनुसार प्रत्येक वर्षको असार मसान्त सम्ममा परिमार्जन गर्ने,
३. कार्यान्वयनको अवस्था पहिचानका लागि नीति योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखा प्रमुखसँग समन्वय गर्ने,
४. प्रशासन महाशाखा अन्तर्गत प्राप्त भएका प्रगति विवरणहरू योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखामा पठाउने, र
५. नीति योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखाबाट असार मसान्त भित्रमा सबै प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूको कार्यसम्पादनको समष्टिगत अवस्था सहितको विवरण प्राप्त गर्ने र उक्त विवरण कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसँग आवद्ध गराउने ।

- कार्यविवरण तथा अधिकार प्रत्यायोजन

१. मन्त्रालयमा सरुवा भइ आउने महाशाखा प्रमुख/शाखा प्रमुखहरूका लागि नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४ अनुसार माननीय मन्त्रीज्यूबाट सचिवज्यूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये महाशाखा तथा शाखाहरूसँग सम्बन्धित कार्यसम्पादनका लागि सचिवज्यूबाट हस्ताक्षर गराई कार्यविवरण तथा अधिकार प्रत्यायोजन पत्र महाशाखा तथा शाखा तोकिएको पत्र साथै उपलब्ध गराउने ।

- शाखाका महत्वपूर्ण कागजातहरूको अभिलेख तथा PIS अद्यावधिक

१. शाखामा प्राप्त भएका तथा शाखाबाट उत्पादन भएका कागजातहरूको वर्गीकरण, व्यवस्थापन एवं अद्यावधिक गर्ने साथै सरुवा बढुवा लगायत कर्मचारीको वैयक्तिक विवरणहरू तत्काल अद्यावधिक गर्ने ।

प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा

नयाँ नियुक्ति/बढुवा

- नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका प्रहरी निरीक्षक/सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक देखि माथिका अधिकृतहरूको नियुक्ति गृह मन्त्रालयबाट हुने, र

- लोक सेवा आयोग तथा बढुवा समितिको सिफारिस सहित प्रहरी प्रधान कार्यालयले प्रस्ताव गरी पठाए बमोजिम निर्णय गराई देहाय बमोजिम नियुक्ति दिने ।

क्र.स.	पद/तह	बढुवाको निर्णय दिने अधिकारी	बढुवा पत्रमा हस्ताक्षर गर्ने अधिकारी
१	प्रहरी निरीक्षक	सचिव	शाखा अधिकृत
२	प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी नायब उपरीक्षक र प्रहरी उपरीक्षक सम्म	सचिव	उपसचिव
३	प्रहरी/शसस्त्र प्रहरी बरिष्ठ उपरीक्षक देखि प्रहरी नायब महानिरीक्षकसम्म	मन्त्री	सहसचिव
४	प्रहरी/शसस्त्र प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक र महानिरीक्षक	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्	सचिव

वैदेशिक भ्रमण, तालिम र सेमिनार

- नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका प्रहरी कर्मचारीहरुको सहभागिताको लागि कुनै निकायबाट अनुरोध भइ आएमा वैदेशिक भ्रमण कार्यविधि, २०७५ अनुसार हुने गरी सहभागिता मनोनयनका लागि सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने, र
- प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट मनोनयन भइ आए अनुसार प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बरिष्ठ उपरीक्षक सम्मको सचिवस्तरबाट, प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी नायब महानिरीक्षकको मन्त्रिस्तरबाट र प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक/महानिरीक्षकको मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत भए अनुसार सम्बन्धित अनुरोध गर्ने निकाय तथा परराष्ट्र मन्त्रालयमा निर्णयको प्रतिलिपी सहित र सम्बन्धित प्रहरी कर्मचारीलाई लिखित रूपमा जानकारी गराउने ।

विभागीय कारबाही

- प्रहरी ऐन, २०१२, प्रहरी नियमावली, २०७१ तथा सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८, र सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयको सिफारिसमा आवश्यक कारबाही गर्ने ।

अध्ययन बिदा स्वीकृत

- प्रहरी ऐन, २०१२, प्रहरी नियमावली, २०७१ तथा सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८, र सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयको सिफारिसमा अध्ययन बिदा स्वीकृत गर्ने ।

सूचना प्रविधि शाखा

विद्युतीय माध्यमबाट सूचना प्रवाह

- महाशाखा प्रमुखसँगको समन्वयमा मन्त्रालयको वेबसाइटमा सूचना तथा समाचार नियमित रूपमा Update गर्ने, दैनिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने,
- मन्त्रालय मातहतका विभागीय निकाय तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाका प्रशासन कार्यालय, सीमा प्रशासन कार्यालयहरूको Website नियमित रूपमा अद्यावधिक भए नभएको अनुगमन र आवश्यकतानुसार Backstopping साथै सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन अनुसार सार्वजनिक गर्न मिल्ने सबै सूचनाहरू Website मार्फत सार्वजनिक गर्न सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने,
- महाशाखा/शाखाहरूबाटलिखित रूपमा अनुरोध भइ आए अनुसार परिपत्र प्रणाली, इमेल, एसएमएस मार्फत मन्त्रालय मातहतका निकायहरूमा सूचना प्रवाह गर्ने,
- MoHA Domain बाट प्रत्येक शाखा र व्यक्तिको Email Create गरी प्रदान गर्ने,
- परिपत्र System को Memory Management को काम गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्मा पेश गर्नुपर्ने प्रस्तावहरू स्वचालित सिस्टममा Upload गर्ने र त्यसको Monitoring गर्ने, र
- CIMS मा प्रविष्टी गरिएका पुराना नागरिकताका प्रमाणपत्रका संख्या रुजु एवं प्रमाणित गरी जिल्ला तथा ईलाका प्रशासन कार्यालय पठाउने र सो को रेकर्ड राख्ने,
- दैनिक रूपमा मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ईलाका प्रशासन कार्यालय र एकीकृत सेवा केन्द्रहरूमा वेबसाइट, E-Attendance, CIMS, परिपत्र प्रणाली र इन्टरनेट तथा इन्ट्रानेटमा आएका समस्याहरूको समाधानको पहल गर्ने, र
- Read Only Access को सुविधाको लागि अनुरोध भै आएमा कार्यविधिले तोके बमोजिमको रीत पुन्याई टिप्पणी पेश गर्ने ।

कम्प्युटर प्रणालीबाट नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण

- प्रविधि संयोजनको प्रबन्ध मिलाउने, DBA सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बिभिन्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय र ईलाका प्रशासन कार्यालयमा नागरिकताको सफ्टवेयर Oracle Database Installation र सञ्चालनमा सहयोग गर्ने,
- नागरिकता सफ्टवेयरको Database मा बेला-बेलामा आइपर्ने समस्याहरूको Troubleshooting गर्ने,
- CIMS Software लाई सहज बनाउन प्रयोगकर्ताहरूबाट सुझाव संकलन गर्ने,
- Read Only Access को लागि Username/Password प्रदान गर्ने र त्यसको व्यवस्थापन गर्ने,
- CIMS (Citizenship Information and Management System) बाट वितरण कार्यको संयोजन गर्ने, र
- आवश्यकताको पहिचान गरी केन्द्रीय सर्भरको भण्डारण क्षमता बढाउने ।

सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटामा संशोधन

- नागरिकताको सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटा संशोधन गर्न सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा सम्बन्धित कार्यालयको प्रमुखको पत्र,
- अरु सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटामा संशोधन गर्न सम्बन्धित कार्यालय प्रमुख/महाशाखा प्रमुखको पत्र, र
- महाशाखा प्रमुखबाट निर्णय हुने ।

इन्टरनेट सुबिधाको व्यवस्था

- मन्त्रालयको लागि आवश्यक पर्ने VPN, इन्टरनेट/इन्ट्रानेट, अप्टिकल फाइबर, लिज लाईन जडान गर्ने,
- इन्टरनेट र इन्ट्रानेटको व्यवस्था गर्ने,
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय र अन्य कार्यालयहरूको लागि अप्टिकल फाइबर, लिज लाईन इन्टरनेट र इन्ट्रानेटको व्यवस्था गर्ने,
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरू बीच नेटवर्किङको व्यवस्था गर्ने ।

साइबर सुरक्षाको प्रबन्ध

- Username Access Manual बनाउने,
- Firewall Monitoring गर्ने,
- आवधिक रूपमा Cyber Security Audit गर्ने,
- System Architect मिलाउने,
- केन्द्रीय सर्भरको सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउने,
- Operating system नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने,
- डाटाको ब्याकअप दैनिक रूपमा लिने व्यवस्था गर्ने,
- Hardware Replacement Plan बनाउने,
- Virtual Private Network को व्यवस्था गर्ने,
- सूचना प्रविधि विभाग र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रसँग आवश्यक समन्वय गर्ने, र
- Cyber Security सम्बन्धी Password, Code लगायतका सुरक्षा प्रबन्धका सम्बन्धमा शाखा प्रमुख र महाशाखा प्रमुख स्तरमा अभिलेख राख्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

स्पेसिफिकेशन एवं लागत अनुमान तयारी

- बार्षिक रूपमा आवश्यकताको पहिचान गरी कार्यक्रम स्वीकृत गराउने एवं बजेटको व्यवस्था मिलाउने,
- हार्डवेयर र सफ्टवेयर खरिदको लागि स्पेसिफिकेशन एवं लागत अनुमान र ToR, RFP, Evaluation Criteria बनाउने, र
- कोटेशन एवं बोलपत्रको मूल्याङ्कन गर्न सहयोग गर्ने ।

नागरिकताको डाटा इन्ट्रीको प्रमाणीकरण

- सम्बन्धित कार्यालयको पत्र,
- अधिकृत कर्मचारीबाट रुजु, र
- शाखा प्रमुखबाट प्रमाणित गर्ने ।

केन्द्रीय सर्भर एवं डाटावेसमा पहुँच

- सचिवस्तरबाट निर्णय गराई Read Only Access को सुविधाको लागि अनुरोध भै आएमा कार्यविधिले तोके बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी पहुँच दिने, र
- अन्य पहुँचको हकमा सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाई आवश्यकताको आधारमा पहुँच दिने ।

मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्य

- केन्द्रीय सर्भर एवं डाटाबेसको मर्मत सम्भार गर्ने,
- Hardware मर्मत सम्भार गर्ने,
- सफ्टवेयरहरुमा आउने समस्याहरुको Online समाधान गर्ने, र
- प्राविधिक कर्मचारीले आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने ।

मन्त्रिपरिषद्मा अनलाईन प्रस्ताव पठाउने

- सम्बन्धित महाशाखा/शाखाबाट प्रस्ताव तयार भै आउनुपर्ने,
- कम्प्युटर ईन्जिनियर, कम्प्युटर अधिकृत, कम्प्युटर अपरेटर तथा अन्य कर्मचारीले अटोमेशन प्रणालीबाट पठाउने, र
- अभिलेख राख्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट प्राप्त लिखित उजुरी फछ्यौट

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट आएको लिखित पत्र प्राप्त गर्ने,
- पत्रको व्यहोरा हेरी कारबाही, राय र निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण गर्ने,

- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो सोही निकायमा लेखी पठाउने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि गम्भीर विषयवस्तु उठान भई आएमा १५ दिनको अवधि तोकी लिखित प्रतिवेदन माग गर्ने,
- राय प्रतिक्रियाका लागि लेखी आएमा सम्बन्धित निकायमा १५ दिनको अवधि तोकी राय प्रतिवेदन माग गर्ने,
- राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि उक्त प्रतिवेदन संलग्न गरी सम्बन्धित निकायमा फछ्यौटका लागि लेखी पठाउने तथा थप बुझनुपर्ने भएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने, र
- निर्णय कार्यान्वयनका लागि लेखी आएका पत्रहरू प्राप्त भएपछि पत्रको प्रकृति अनुसार निर्णय गरी अगाडि बढ्ने ।

गुनासो व्यवस्थापन शाखा

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, हेलो सरकारबाट प्राप्त अनलाईन गुनासो र उजुरी फछ्यौट

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको हेलो सरकार सफ्टवेयर प्रणालीमा यस मन्त्रालयका लागि प्राप्त गुनासोहरूको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोहरूको प्रकृति हेरी आवश्यक कारबाही, राय, निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण गर्ने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो ? सोही निकायमा हेलो सरकार अनलाईन सफ्टवेयर प्रणाली मार्फत निकायहरूलाई प्रदान गरिएको अनलाईन पहुँच प्रणालीमा पठाउने, र
- उक्त विषयको कारबाही भएपछि मातहतका निकाय एवं कार्यालयहरूलाई सो विषयको बारेमा भएको कारबाहीको विवरण प्रविष्ट गर्न लगाई गुनासो फछ्यौट गर्ने ।

माननीय गृहमन्त्रीज्यूको सचिवालयबाट प्राप्त गुनासो र उजुरी फछ्यौट

- माननीय गृहमन्त्रीज्यूको सचिवालयबाट प्राप्त गुनासोहरूको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोहरूको प्रकृति हेरी आवश्यक कारबाही, राय र निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो ? सोही निकायमा लेखी पठाउने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि गम्भीर विषयवस्तु उठान भई आएमा १५ दिनको अवधि तोकी लिखित प्रतिवेदन माग गर्ने,

- राय प्रतिक्रिया माग गर्नुपर्ने उजुरी वा गुनासो भएमा सम्बन्धित निकायमा १५ दिनको अवधि तोक्यो राय माग गर्ने,
- राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि अध्ययन गरी सो सम्बन्धमा के गर्नुपर्ने हो ? राय सहित पेश गर्ने,
- निर्णय कार्यान्वयनका लागि लेखी आएका पत्रहरू प्राप्त भएपछि पत्रको प्रकृति अनुसार आवश्यक निर्णय भए बमोजिम गर्ने ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त पत्रहरूको फछ्यौट

• निर्णय कार्यान्वयनका सम्बन्धमा:

- (अ) पत्रसाथ प्राप्त आयोगको निर्णयलाई उच्च प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
- (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार अवधि तोक्यो सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीलाई निर्णय कार्यान्वयन गर्न लेखी पठाउने र सो को प्रतिवेदन माग गर्ने,
- (इ) निर्णय कार्यान्वयन भएको जानकारी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा लेखी पठाउने,
- (ई) निर्णय कार्यान्वयन भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्म नियमित रूपमा ताकेता गरिरहने ।

• राय प्रतिक्रियाका सम्बन्धमा:

- (अ) प्राप्त पत्र सामान्य, जरुरी, अत्यन्त जरुरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोक्यो सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीबाट राय प्रतिवेदन लिने,
- (इ) सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीबाट राय सहितको प्रतिवेदन माग गर्ने,
- (ई) राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि उक्त प्रतिवेदन, मन्त्रालयबाट निर्णय गराई राय सहितको प्रतिवेदन समावेश गरी लेखी पठाउने वा छानबिन टोली गठन गर्नुपर्ने देखिएमा टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने,
- (उ) थप छानबिन आवश्यक भए अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा पठाउने

• आवश्यक कारबाही सम्बन्धमा:

- (अ) प्राप्त पत्र सामान्य, जरुरी, अत्यन्त जरुरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोक्यो सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीलाई आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी पठाउने,
- (इ) प्राप्त प्रतिवेदन/जवाफलाई अध्ययन गरी निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,

- (ई) प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि मन्त्रालयको राय सहित निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय गराई कारबाही टुंग्याउने, र
- (उ) थप छानबिन गर्नुपर्ने देखिएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने र निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय गराई कारबाही र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा जानकारी पठाउनुपर्ने भनी लेखी आएकोमा जानकारी पठाउने वा अभिलेखमा राख्ने ।

राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रबाट प्राप्त पत्रहरूहरूको फछ्यौट

- प्राप्त पत्र सामान्य, जरूरी, अत्यन्त जरूरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोक्यो सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीलाई आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी पठाउने,
- प्राप्त प्रतिवेदन/जवाफलाई अध्ययन गरी के गर्न उपयुक्त हुन्छ निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
- प्राप्त प्रतिवेदन अध्ययन गरी मन्त्रालयको निर्णय साथ प्रतिवेदन संलग्न राखी लेखी पठाउने र थप छानबिन गर्नुपर्ने देखिएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने,
- प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय वा आदेश लिई सामान्य प्रकृतिको भएमा अभिलेखीकरण गरी भण्डारण गर्ने, र
- राय वा जानकारी माग भई आएका पत्रहरूको हकमा जवाफ/राय/प्रतिवेदन समावेश गरी अभिलेख राखी राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रमा पठाउने ।

नागरिकबाट टेलिफोन/लिखित/मौखिक गुनासो एवं उजुरी सम्बोधन

- प्राप्त गुनासो उजुरी सामान्य, जरूरी, अत्यन्त जरूरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोको प्रकृति हेरी कारबाही अगाडि बढाउनु पर्ने हो वा होईन ? यकिन गर्ने,
- गम्भीर प्रकृतिको गुनासो भएमा निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
- निर्णय गर्ने अधिकारीको निर्णय, निर्देशन तथा आदेश बमोजिम गर्ने,
- सामान्य प्रकृतिको गुनासोको हकमा फछ्यौटको व्यवस्था गर्ने, र
- गुनासो कार्यान्वयनको अवस्था बारेमा टेलिफोन, फेसबुक, ट्विटर, ईमेल, पत्र वा अन्य कुनै उपयुक्त माध्यमबाट गुनासोकर्तालाई जानकारी गराउने ।

छानबिनका लागि टोली खटाउने

- मन्त्रालयमा प्राप्त गुनासो एवं उजुरीका लागि छानबिन गर्न आवश्यक छ भन्ने सचिवस्तरबाट आवश्यक ठानिएमा सम्बन्धित जिम्मेवार पदाधिकारी सम्मिलित छानबिन टोली गठन गर्नुपर्नेछ । उक्त टोलीलाई कार्यविवरण र अवधि तोकी काममा लगाउनु पर्नेछ ।
- मन्त्रालयबाट टोली खटाउन नसकिने भएमा सम्बन्धित जिल्ला वा छिमेकी जिल्लाको कर्मचारीलाई खटाइने छ ।

गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम:

- सेवाग्राही तथा मातहतका निकायको गुनासो सम्बोधन गर्नका लागि ७ वटै प्रदेशमा मन्त्रालयबाट आयोजना गरिने प्रादेशिक सुरक्षा गोष्ठीमा गुनासो सम्बोधन सम्बन्धी कार्यक्रम समेतलाई समावेश गरी सूचना प्रवाह गरिनेछ । प्राप्त पृष्ठपोषणलाई प्राथमिकतामा राखी समस्या समाधान गरिनेछ ।

गुनासो व्यवस्थापनका लागि प्रयोगमा ल्याइएका सम्पर्क माध्यम

Toll Free Number: १११२,

Phone Number: ०१-४२११२६१, ०१-४२११२१४

Email: gunaso@moha.gov.np

Twitter: @mohagunaso ([gunaso@moha.gov.np](https://twitter.com/mohagunaso))

Facebook Page: hellomoha (mohaplanning@gmail.com)

शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा

क्षेत्रीय तथा प्रादेशिक सुरक्षा गोष्ठी र अन्तरकृयात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन

- प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठी वार्षिक रूपमा एक पटक तथा आवश्यकता अनुसार गोष्ठी आयोजना हुने स्थान र मिति सहित टिप्पणी उठान गरी माननीय मन्त्रिस्तरको निर्णयबाट मिति र स्थान तय भए पश्चात सुरक्षा गोष्ठीको तयारी गर्ने ।
- माननीय मन्त्रीज्यूबाट सदर भईसकेपछि सम्बन्धित निकायहरूलाई पत्राचार गर्ने ।
- प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठीको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने सम्बन्धमा आयोजक जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई सुरक्षा गोष्ठी सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण व्यवस्था मिलाउन व्यानरको नमूना सहित पत्राचार गर्ने ।
- आतिथ्यता ग्रहणका लागि माननीय गृहमन्त्री, माननीय आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्री, प्रदेश प्रमुख सचिव, मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, श्रीमान् सचिव ज्यू, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, लाई गोष्ठीको मिति, स्थान र समय सहित पत्राचार गर्ने ।

- प्रदेश सुरक्षा गोष्ठीमा सहभागिता जनाउने सम्पूर्ण प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई गोष्ठीमा प्रस्तुत गरिने प्रतिवेदन सहित जिल्लामा रहेका सबै सुरक्षा प्रमुखहरू सहित गोष्ठी हुने मिति भन्दा अघिल्लो बेलुकासम्म कार्यक्रम स्थलमा आईपुग्न पत्राचार गर्ने ।
- प्रहरी प्रधान कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल प्रधान कार्यालय, र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई गोष्ठीमा कार्यालयका प्रमुखज्यूको सहभागिता हुनका साथै सम्बन्धित प्रदेश/बाहिनी/संघीय प्रहरी इकाई/गण/गुल्म/जिल्लाका प्रमुखहरूलाई समेत निर्देशन दिन पत्राचार गर्ने
- रक्षा मन्त्रालयलाई गोष्ठीमा नेपाली सेनाको केन्द्रबाट उच्चस्तरीय अधिकारी सहित सम्बन्धित प्रदेश अन्तर्गत पर्ने जिल्लाका पृतनापति, बाहिनीपति, गण तथा गुल्म प्रमुखहरूको, सहभागिताको व्यवस्थाका लागि पत्राचार गर्ने र सो को बोधार्थ सैनिक मुख्यालय, भद्रकाली, काठमाडौंलाई समेत दिने ।

सुरक्षा तथा अन्य बैठकहरू सञ्चालन

- केन्द्रीय सुरक्षा समितिको बैठक
- कार्य सञ्चालन तहका पदाधिकारीहरूको साप्ताहिक सुरक्षा बैठक (Operation)
- सिंहदरवार सुरक्षा सम्बन्धी बैठक
- खतरा विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी बैठक
- व्यक्तिगत सुरक्षा उपलब्ध गराउने केन्द्रीय निर्देशन समितिको बैठक
- अन्य आकस्मिक सुरक्षाका बैठकहरू
- यातायात तथा ट्राफिक व्यवस्थापन सम्बन्धी बैठकहरू
- निर्वाचन सुरक्षा सेल
- यस प्रकारका नियमित बैठकहरू सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुखको समन्वयमा सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा हुने ।

देशभर दैनिक घट्ने घटनाको दैनिक तथा साप्ताहिक विवरण संकलन र प्रतिवेदन गर्ने

- देशभर दैनिक रूपमा घटेका घटनाहरूको नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट दैनिक प्रतिवेदन प्रणाली (DRS) तथा अन्य माध्यम मार्फत प्राप्त प्रतिवेदनलाई अध्ययन र विश्लेषण गरी संक्षिप्त रूपमा प्रत्येक विहान १०:०० बजे (आवश्यकतानुसार समय हेरफेर हुनसक्ने) माननीय गृहमन्त्री, श्रीमान् सचिव तथा सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- साप्ताहिक रूपमा माथि उल्लिखित सुरक्षा निकायहरूबाट प्राप्त आन्तरिक सुरक्षा विश्लेषण प्रतिवेदन संकलन, अध्ययन, विश्लेषण र प्रतिवेदन गर्ने ।

अति विशिष्ट तथा विशिष्ट व्यक्तिहरूको भ्रमणमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने

- अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको भ्रमणका समयमा सुरक्षा व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायबाट लिखित रूपमा भ्रमण कार्यक्रम प्राप्त भएपश्चात सुरक्षा व्यवस्थाका लागि भ्रमण कार्यक्रम सहित सम्बन्धित प्रदेशको आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने साथै नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई सुरक्षा व्यवस्थाका लागि निर्देशन गर्ने ।
- विशिष्ट व्यक्तिहरूको हकमा भने नेपाल प्रहरी र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा पत्राचार गर्ने ।

आपत्कालीन परिस्थिति, विपद् वा विरामी घाईतेहरूको हवाई उद्धार गर्न हेलिकप्टर उडान अनुमति दिने

- घाईतेहरूको स्थिति गम्भीर भई घटनास्थल नजिकै रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपचार सम्भव नदेखिएमा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट घाईते वा उद्धार गर्नु पर्ने व्यक्तिको विवरण सहित अनुरोध भई आएमा घाईतेको खर्चमा वा गृह मन्त्रालयले नै उडान बापतको बील भुक्तानी गर्ने गरी मा. गृहमन्त्रीस्तरको निर्णयबाट रक्षा मन्त्रालय मार्फत नेपाली सेनाको हेलिकप्टर मार्फत उद्धारको व्यवस्था मिलाउने । उक्त उडान बापतको बील प्राप्त भए पश्चात भुक्तानीका लागि आर्थिक प्रशासन शाखालाई सक्कलै बील संलग्न राखी पत्राचार गर्ने ।

व्यक्तिगत सुरक्षा उपलब्ध गराउने

- व्यक्तिगत सुरक्षा माग गरी मन्त्रालयमा प्राप्त निवेदनहरू संकलन गरी विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधिमा व्यवस्था भए अनुसार खतरा मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण समितिमा निर्णयार्थ पेश छद्द गर्ने, समितिले जिल्ला सुरक्षा समिति लगायत अन्य सुरक्षा निकाय वा माध्यमबाट सुरक्षा खतरा रहे नरहेको के कस्तो अवस्था छ भन्ने विषयमा जानकारी संकलन विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गरी समितिको राय सहित केन्द्रीय निर्देशन समितिमा सिफारिश गर्दछ ।

आन्दोलन वा अन्य घटनाहरूमा परी मृत्यु भएका व्यक्तिलाई शहिद घोषणा गर्ने घाईतेहरूको उद्धार तथा उपचार र परिवारहरूलाई क्षतिपूर्ति तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने

- विभिन्न आन्दोलन तथा विरोध प्रदर्शनका सिलसिलामा मृत्यु भएका व्यक्तिहरूलाई सम्बन्धित जिल्ला सुरक्षा समितिबाट भएको सिफारिशका आधारमा मा. मन्त्रीस्तरको निर्णयबाट शहीद घोषणा गर्ने, घाईतेहरूको उद्धार तथा उपचार र परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउने विषयमा नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने, र
- मन्त्रपरिषद्बाट निर्णय भए पश्चात कार्यान्वयनका लागि आर्थिक प्रशासन शाखा र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने ।

शहीद घोषणा गर्ने सम्बन्धी कार्य

- विभिन्न कालखण्डमा राष्ट्रको लागि उल्लेखनीय योगदान दिनुका साथै नेपाल र नेपालीको सर्वोपरी हितका लागि आफ्नो जीउज्यानको बलिदान गर्ने महान सपूतहरूलाई उहाँहरूको योगदानको कदरस्वरूप माननीय गृहन्त्रीस्तरबाट निर्णय गरी नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्मा शहीद घोषणाका प्रस्ताव पेश गर्ने ।

हातहतियार खरिद अनुमति सम्बन्धी कार्य

- व्यक्तिगत सुरक्षाको लागि हातहतियारको खरिद अनुमति (पर्चेचिड लाईसेन्स) सम्बन्धित जिल्ला सुरक्षा समितिको अनुरोधमा सचिव स्तरीय निर्णय भएपश्चात बाणिज्य तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागमा पत्राचार गर्ने ।

निषेधित क्षेत्रमा निजी हेलिकप्टर उडान अनुमति

- निषेधित क्षेत्रमा निजी हेलिकप्टर उडान कार्यप्रक्रिया, २०७५ मा भएको व्यवस्था बमोजिम अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखाबाट अवलम्बन हुने कार्यप्रक्रिया अनुसार कार्यालय समय बाहेकको समय र सार्वजनिक विदाको दिनमा उडान अनुमति दिने ।

द्विपक्षीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, बैठकको प्रभावकारी सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि सुरक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने

- राष्ट्र प्रमुख, सरकार प्रमुख, मन्त्रीस्तर वा सचिव र विभागीय प्रमुख विशिष्ट स्तरमा सहभागिता हुने नेपाल आयोजक भएका द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सहभागितामा हुने कार्यक्रमहरूको सन्दर्भमा गृह मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र सुरक्षा तथा परिवहन व्यवस्थापन रहने गरेको छ । गृह मन्त्रालय नै आयोजक रहने अवस्थामा समग्र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी गृह मन्त्रालयको रहन्छ । नेपाल सरकार आयोजक हुने क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृतिका कार्यक्रमहरूको सुरक्षा तथा परिवहन व्यवस्थापन तयारी गर्दा कार्यक्रम हुने मिति, स्थान र सहभागी राष्ट्रहरू निश्चित भएपछि देहाय बमोजिम तयारी गर्ने गरिएको छ ।

९. कार्यक्रम विशेष केन्द्रीत गरी सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने:

- नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीका कार्यसञ्चालन तहका (Operational Departments) प्रमुखहरूको सहभागितामा सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुखले बैठकको आयोजना गर्ने,
- कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार परराष्ट्र मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयका पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रण गर्ने,
- सुरक्षा चुनौतीहरूको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्ने,
- कार्यक्रम अवधिभर परिचालन गर्ने सुरक्षाकर्मी, परिवहन, सवारी साधन तथा अन्य बन्दोवस्तीको आँकलन,

- सूचना संकलन र विश्लेषण प्रणाली निर्धारण सहभागीहरूको आवागमन, आवास सुरक्षा, कार्यक्रमस्थल सुरक्षा लगायत समग्र पक्षको सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने,
  - विशिष्ट व्यक्तिको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि अनुसार सुरक्षा प्रबन्धको ढाँचा हुने प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरी श्रीमान् गृह सचिवज्यू समक्ष प्रस्तुत गर्ने, र
  - सुरक्षा योजना कार्यान्वयनमा लैजानु अघि मा. गृहमन्त्री समक्ष प्रस्तुत गर्ने र प्राप्त सुझावहरू तथा निर्देशन सहित कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
१०. परिवहन व्यवस्थापनको लागि व्यवस्थापन महाशाखासँग समन्वय गर्ने ।
११. सबै सुरक्षा निकायको प्रतिनिधित्व रहने गरी Joint Office Monitoring Centre (JOC) खडा गरी योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने ।
१२. सुरक्षा कार्य समूहहरूको निर्माण देहाय अनुसार हुने:
- सुरक्षा परिवहन तथा यातायात ब्यवस्था अनुगमन तथा समन्वय कार्य टोली - टोली प्रमुख नेपाली सेनाबाट सहायक रथी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी र अन्य सुरक्षा निकायहरूबाट प्रतिनिधित्व हुने,
  - आवासस्थल सुरक्षा कार्यटोली - नेपाली सेनाका महासेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी टोली प्रमुख रहने,
  - सम्मेलन स्थल सुरक्षा कार्यटोली - नेपाली सेनाका महासेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी टोली प्रमुख रहने,
  - सवारीमार्ग सुरक्षा कार्य टोली - टोली प्रमुख नेपाल प्रहरीबाट प्रहरी वरिष्ठ उपरिक्षक दर्जाका सुरक्षा अधिकारी सहित अन्य सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व हुने,
  - खाद्य तथा पेय पदार्थ सुरक्षा कार्य टोली - टोली प्रमुख खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागबाट बरिष्ठ खाद्य अनुसन्धान अधिकृत र अन्य सुरक्षा निकायहरूबाट सदस्य रहने,
  - Rescue and Evacuation Team - नेपाली सेना बाट प्रमुख सेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारीको संयोजकत्वमा सबै सुरक्षा निकायबाट संलग्नता रहने,
  - Side Events आयोजक कार्य टोली - Bilateral Visits को हकमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट समन्वय हुने,
  - कारकेड सुरक्षा कार्य टोली - महासेनानी नेपाली सेनाको संयोजकत्वमा अन्य सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य मन्त्रालयको चिकित्सकको टोली समेत रहने,
  - बम Threat Incident Management कार्य टोली - नेपाली सेनाबाट प्रमुख सेनानीको संयोजकत्वमा अन्य सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व हुने,
  - विमानस्थल, बायुयान, VVIP Lounge, आगमन तथा प्रस्थान कार्यक्रम तथा ब्यागेज सुरक्षा कार्य टोली - सहायक रथी वा सो सरह का सुरक्षा अधिकारीको संयोजकत्वमा टोली रहने,

- ट्राफिक व्यवस्था कार्य टोली - प्रहरी बरिष्ठ उपरिक्षक टोली प्रमुख सहितनेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागबाट अधिकृत कर्मचारीहरू,
- खतरा मूल्याङ्कन कार्य टोली - प्रहरी नायव महानिरीक्षकको संयोजकत्वमा सबै सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व रहने,
- सम्पर्क तथा बन्दोबस्ती कार्य टोली - आयोजक निकाय वा नेपाल प्रहरीको संयोजकत्वमा कार्यटोली रहने,
- सुरक्षा पास तथा मिडिया व्यवस्था कार्य टोली - सूचना तथा प्रसारण विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा सुरक्षा निकायका अधिकृत प्रतिनिधि सदस्य रहने,
- मेडिकल कभर समन्वय तथा सुरक्षा कार्य टोली - मेडिकल निर्देशक स्वास्थ्य मन्त्रालय र सुरक्षा निकायका चिकित्सकहरूको टोली,
- सम्मेलन वा कार्यक्रममा सवारी साधन व्यवस्थापन कार्य टोली - व्यवस्थापन महाशाखा गृह मन्त्रालयका महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा आन्तरिक व्यवस्थापन “ख” शाखा प्रमुख गृह मन्त्रालय, विशिष्ट व्यक्ति सुरक्षा सेवा निर्देशनालय नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका अधिकृत कर्मचारीहरूको कार्य टोली रहने र
- यसका अतिरिक्त आवश्यकता अनुसार अरु कार्य समूहहरू गठन गर्न सकिन्छ ।

सीमा तथा अध्यागमन शाखा

विदेशीहरूलाई कार्य सहमति उपलब्ध गराउने

- सम्बन्धित मन्त्रालयको निर्णय सहितको सिफारिस, नेपाल सरकार समाज कल्याण परिषद र सम्बन्धित पक्षसँग भएका साधारण संझौता, कार्यक्रम संझौता, MOU विदेशीहरूको सक्कलै राहदानी, भिसा, Bio Data एवं नियुक्ति पत्र/Agreement
- विज्ञापनबाट काम लगाउनु पर्नेमा प्रकाशित विज्ञापन, विशेषज्ञता सम्बन्धि प्रमाणपत्र, कम्पनी बोर्डको निर्णय, र
- सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराउने ।

On Arrival Visa उपलब्ध नहुने राष्ट्रका विदेशीहरूलाई On Arrival Visa जारी गर्न सिफारिस गर्ने

- सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिस,
- कार्यक्रम सूची, विदेशीको आगमन,
- बसाई तथा प्रस्थान सम्बन्धि आयोजकको प्रतिवद्धता पत्र,

¹ On Arrival Visa नपाउने मुलुकः

ईराक, प्यालेस्टाईन, अफगानिस्तान, ईथियोपिया, लाईबेरिया, सोमालिया, नाईजेरिया, घाना, जिम्बाब्वे, स्वाजिल्याण्ड, क्यामरून र सिरिया

- विदेशीको राहदानी, बायोडाटा र यात्रा विवरण (आगमन, वसाई र प्रस्थानको) खतरा विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी बैठक,
- सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराउने।

Diplomatic Passport वाहक विदेशी निषेधित क्षेत्रमा निःशुल्क पदयात्रा अनुमति पत्र जारी गर्न सिफारिस गर्ने।

- परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिस, विदेशीको राहदानी, भिषा र परिचयपत्रको छायाँकपि, भ्रमण स्थानको विवरण (मिति र स्थान खुलेको)
- अनुमति जारी गर्न सचिवज्यू बाट स्वीकृत गराइ जारी गर्नका लागि अध्यागमन विभाग लेखी पठाउने।

बाबु विदेशी नागरिक र नेपाली आमाबाट नेपालमा जन्मेका बच्चाहरुलाई विदेशयात्राका लागि यात्रा अनुमति पत्र (Travel Document) जारी गर्न सिफारिस गर्ने।

- सम्बन्धित जिल्लाको प्र.जि.अ.को फोटो प्रमाणित सहितको सिफारिस पत्र, आमाको ना.प्र. पत्र, विवाह दर्ता, बच्चाको जन्म दर्ता,नाता प्रमाणित, विदेशी बाबुको राहदानी, स्थायी बसोबासको (पि.आर.),का साथै परिवारलाई Sponser Letter महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ सिफारिस गर्ने।

निषेधित क्षेत्रमा हेलिकप्टर उडान गर्न अनुमति दिने

- सम्बन्धित पक्षको निवेदन/हेलिकप्टर कम्पनीको अनुरोध पत्र,
- विरामी/यात्रुहरुको परिचय खुल्ने कागज (विदेशीको हकमा राहदानी, भिषा, पदयात्रा अनुमति पत्र), ढुवानी गरिने बस्तुको नाम र परिमाण,
- सं.प.तथा ना.उ. मन्त्रालय,
- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस
- उपरोक्तानुसारका कागजातहरु पूर्ण भएपश्चात महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ उडान अनुमति उपलब्ध गराउने।
- कार्यालय समय बाहेक उडान अनुमति उपलब्ध गराउनुपर्ने भएमा शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखाबाट गराइने।

गैहकानूनी रूपमा नेपालमा बसेका विदेशीहरुलाई निष्काशन सम्बन्धी कार्य

- अध्यागमन कार्यविधि, २०६५ को दफा ६.३ अनुसार कार्वाही तथा निष्काशन गर्ने।

स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा

स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी कार्य

- जिल्ला प्रशासन, इलाका प्रशासन, सीमा प्रशासन र एकीकृत सेवा केन्द्र समेतको काम, कर्तव्य, अधिकार, जिम्मेवारी तथा कार्यसम्पादन प्रक्रियामा आवश्यकता अनुसार समन्वय गर्ने,

- जिल्लाको वस्तु स्थितिको अभिलेख राख्ने र समय समयमा अद्यावधिक गर्ने,
- आपूर्ति स्थितिको अनुगमनमा सहयोग गर्ने गराउने,
- स्थानीय प्रशासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा जिल्लाहरूबीच आवश्यकता अनुसार समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रदेश र जिल्ला सदरमुकाम एवं स्थानीय तहहरूको सीमाना हेरफेर भएमा सो को अभिलेख व्यवस्थित गर्ने गराउने ।

शरणार्थी सम्बन्धी कार्य

यस शाखाले शरणार्थी सम्बन्धी मामिलाको अध्ययन एवं व्यवस्थापनका लागि शरणार्थी मामिला समन्वय सम्बन्धी राष्ट्रिय इकाई (National Unit for the Coordination of Refugee Affairs-NUCRA) को रूपमा कार्य गर्दछ । त्यस अन्तर्गत सम्पादन हुने मुख्य मुख्य कार्यहरू देहाय बमोजिम छन् ।

- शरणार्थी मामिला र शरणार्थी शिविरको आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्ने,
- नेपाल स्थित विभिन्न जिल्लाहरूमा रहेका तिब्बती शरणार्थीहरूको संख्या र अवस्थालाई अद्यावधिक गर्ने,
- पूर्वी नेपालको झापा र मोरङमा रहेको भूटानी शरणार्थी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नेपालमा रहेका भूटानी शरणार्थीहरूको पुनर्वास (Group Resettlement) को लागि इच्छा गर्नेहरू (Interest Exercise)को लागि आवश्यक सहजीकरण र समन्वय गर्ने,
- सोह्र वर्ष उमेर पुगेका र यस अघि शरणार्थी परिचयपत्र लिन छुट भएका दर्तावाल भूटानी शरणार्थीहरूलाई शरणार्थी परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- भेटघाट, अध्ययन र अन्य प्रयोजनका लागि विदेश जान चाहने भूटानी/तिब्बती शरणार्थीहरूलाई यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) जारी गर्न परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- पारिवारिक पुनर्मिलन (Family Reunion) को लागि विदेश जान चाहने शरणार्थीहरूलाई यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- नेपालमा रहेका शरणार्थीहरू र शहरी शरणार्थी सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शरणार्थी व्यवस्थापनका लागि Third Country Re-settlement को कार्य गर्ने,
- नेपालमा रहेका शरणार्थीहरूको व्यवस्थापन र रेखदेखको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघीय उच्चायुक्तको कार्यालय (UNHCR), IOM, WFP लगायत संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने,
- नेपालमा रहेका भूटानी र तिब्बती शरणार्थीहरूको विवरण समय समयमा अद्यावधिक गर्ने तथा उक्त विवरणलाई Digitize गर्ने,
- शरणार्थी सम्बन्धी विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने/ गराउने ।

१. भुटानी शरणार्थीका लागि ट्राभल डकुमेण्ट बनाउन आवश्यक कागजातहरू

- शरणार्थी समन्वय इकाईमा पेश गरेको निवेदनको प्रति
- शरणार्थी समन्वय इकाई, झापाबाट निवेदकको फोटो प्रमाणित गरिएको सिफारिश,
- भुटानी शरणार्थी परिचयपत्रको सक्कलै प्रति
- आमन्त्रणकर्ताबाट प्राप्त आमन्त्रणपत्र, बैंक व्यालेन्स, पासपोर्ट/ग्रिनकार्ड/नागरिकता समेतका कागजातहरू (सम्बन्धित देशको Notary Public बाट वा सम्बन्धित देशको राजदूतावासबाट प्रमाणित),
- आमन्त्रणपत्रमा निवेदकको भ्रमण सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च आमन्त्रणकर्ताले व्यहोर्ने व्यहोरा उल्लेख भएको कागजात,
- Refugee Coordination Unit (RCU) झापामा दर्ता भएको रसिद,
- महिला तथा नाबालकहरूको हकमा अभिभावकको प्रमाणित मञ्जुरीनामा,
- सम्बन्धित देशको सरकार वा राजदूतावासको पत्र, बाष्मबखर्षत या कगउउयचत सम्बन्धी कागजात (एक तर्फी यात्रा अनुमतिपत्रका लागि थप आवश्यक पर्ने) पासपोर्ट साइजको ५ (पाँच) प्रति फोटो ।

२. तिब्बती शरणार्थीका लागि ट्राभल डकुमेण्ट बनाउन आवश्यक कागजातहरू

- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पेश गरेको निवेदन
- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट आवश्यक कागजात सहित निवेदकको फोटो प्रमाणित सहितको सिफारिश,
- आमन्त्रणकर्ताबाट प्राप्त आमन्त्रणपत्र, बैंक व्यालेन्स, पासपोर्ट, ग्रिनकार्ड, नागरिकता समेतका कागजातहरू (सम्बन्धित देशको Notary Public बाट वा सम्बन्धित देशको राजदूतावासबाट प्रमाणित),
- आमन्त्रणपत्रमा निवेदकको भ्रमण सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च आमन्त्रणकर्ताले व्यहोर्ने व्यहोरा उल्लेख भएको कागजात,
- शरणार्थी परिचयपत्रको सक्कलै प्रति,
- क्याम्पमा वसोवासको सिफारिश,
- महिला तथा नाबालकहरूको हकमा अभिभावकको प्रमाणित मञ्जुरीनामा,
- सम्बन्धित देशको सरकार वा राजदूतावासको पत्र, Affidavit of Support सम्बन्धी कागजात (एक-तर्फी यात्रा अनुमतिपत्रका लागि थप आवश्यक पर्ने) ५ (पाँच) प्रति पासपोर्ट साइज फोटो

३. यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) प्रदान गर्ने प्रक्रिया:

- यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि प्राप्त निवेदन साथ उल्लिखित कागजातहरू साथ राखी पेश भएको/नभएको यकिन गर्ने,
- यस मन्त्रालयमा रहेको अभिलेखमा नाम दर्ता तथा परिचयपत्र अनुसारको विवरण भिडाउने,

- निर्णयका लागि टिप्पणी उठाई पेश गर्ने,
- निर्णय भै आएपछि यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गरी पठाउने ।
- Travel Document जारी भए पश्चात परराष्ट्र मन्त्रालयले यस शाखामा पठाउने शरणार्थीको शरणार्थी परिचयपत्र (Refugee Card) सम्बन्धित शरणार्थीको फाइलमा सुरक्षित राख्ने
- Two Way Travel Document जारी भएका शरणार्थीको हकमा खिचिएको शरणार्थी परिचयपत्र शाखामै राख्ने र One Way Travel Document जारी भएका शरणार्थीको हकमा भने उनीहरू विदेश यात्राबाट फर्किएपछि यात्रा अनुमतिपत्र खिची शरणार्थी परिचयपत्र फिर्ता गर्ने

शिष्टाचार भेटघाट तथा द्विपक्षीय/बहुपक्षीय बैठक सञ्चालन

बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य

१. कुटनीतिक नियोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाका पदाधिकारीहरू परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत माननीय मन्त्रीज्यू एवं सचिवज्यूसँग शिष्टाचार भेटघाटका लागि अनुरोध भई आएमा सम्बन्धित सचिवालयमा समन्वय गर्ने,
२. भारत सरकार र नेपाल सरकारको गृह मन्त्रालय बीच गृहमन्त्री, सचिव, सहसचिव वस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने । (सामान्यतः गृह सचिवस्तरीय बैठक प्रत्येक वर्ष नेपाल र भारतले आलोपालो गरी गर्ने व्यवस्था रहेको छ भने अन्य बैठक आवश्यकता अनुरूप गर्ने व्यवस्था रहेको छ),
३. चीन सरकार र नेपाल सरकारको गृह मन्त्रालयबीच गृहमन्त्री, सचिव, सहसचिवस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने । (सामान्यतः गृह सचिवस्तरीय बैठक प्रत्येक वर्ष नेपाल र चीनले आलोपालो गरी गर्ने व्यवस्था रहेको छ भने अन्य बैठक आवश्यकता अनुरूप गर्ने व्यवस्था रहेको छ)
४. दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (SAARC) वा सदस्य राष्ट्रका सम्बद्धमन्त्री, सचिव, सहसचिवस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने,
५. सीमावर्ती क्षेत्रमा हुने तस्करी लगायत अन्य आपराधिक कार्यलाई नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले नेपाल-भारत र नेपाल-चीनका सीमावर्ती जिल्लामा सुरक्षा सँग सम्बन्धित पदाधिकारीहरूको बैठकको समन्वय गर्ने,
६. BIMSTEC अन्तर्गतका विभिन्न Thematic Group, Sub-Group Meeting को तयारी गर्ने तथा BIMSTEC को Focal Point को रूपमा कार्य गर्ने
७. SAARC अन्तर्गतका विभिन्न Sub-Group Meeting को तयारी गर्ने तथा SAARC को Focal Point को रूपमा कार्य गर्ने ।

द्विपक्षीय/बहुपक्षीय बैठकहरूको तयारी:

- नेपालमा आयोजना हुने बैठकको संख्या र प्रत्येक बैठकको अनुमानित खर्चको आधारमा मन्त्रालयको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न समयमा नै योजना महाशाखालाई लेखी पठाउने,
- नेपालले आयोजना गर्ने बैठकको मिति प्रस्ताव गरी टिप्पणी उठाई निर्णय गराउने,
- नेपालले आयोजना गर्दा बैठकको मिति तय गरी उक्त मिति परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत अर्को पक्षलाई प्रस्ताव गर्ने,
- अर्को पक्षले उक्त प्रस्तावित मितिमा सहमति जनाएमा बैठकको एजेण्डा तय गरी परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत अर्को पक्षलाई निमन्त्रणा पठाउने। सहमति नजनाएको खण्डमा पुनः अर्को मिति प्रस्ताव गर्ने,
- नेपालको तर्फबाट भाग लिने प्रतिनिधिमण्डलको नामावली तयार ठण् गरी अर्को पक्षलाई परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत जानकारी गराउने,
- बैठकको तयारीको लागि Agenda तय गरी सो सम्बन्धमा छलफल गर्न समिति गठन गर्ने,
- आयोजक राष्ट्रको तर्फबाट बैठकमा राखिने Welcome Address, Keynote Address अथवा Remarks तयार गर्ने,
- बैठकमा कुनै प्रस्तुतीकरण गर्नुपर्ने भए सोको तयारीको लागि आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकाय, पदाधिकारी वा विज्ञबाट तयारी गराउने,
- बैठकको लागि मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रममा बजेट छुट्याईएको खण्डमा मन्त्रालयको आर्थिक प्रशासन शाखालाई बैठकको बारेमा जानकारी दिई बजेट निकाशाको लागि अनुरोध गर्ने। वार्षिक बजेट अन्तर्गत बजेट विनियोजन नभएको खण्डमा आर्थिक प्रशासन शाखामार्फत अर्थ मन्त्रालयलाई आवश्यक बजेट व्यवस्थापनको लागि अनुरोध गर्ने,
- बैठक तयारीको लागि आवश्यक सम्पूर्ण खर्चको Cost Break Down गरी आर्थिक प्रशासन शाखामा पठाउने,
- बैठकको प्रकृति अनुसार आवश्यक पर्ने नेपाल लगायत अन्य देशको झण्डाको लागि परराष्ट्र मन्त्रालयलाई पत्राचार गर्ने,
- कार्यक्रम स्थलमा सुरक्षा प्रवन्ध गर्न आवश्यकता अनुसार एकूड समेत आवश्यक पर्ने भए सो को व्यवस्थाका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयमा पत्राचार गर्ने,
- प्रतिनिधिमण्डललाई Local Transportation, Airport Pick-up/Drop को लागि गाडी व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्णय गरी सभासमारोह तथा सवारी व्यवस्थापन शाखालाई पत्राचार गर्ने,
- प्रतिनिधिमण्डलको लागि Protocol अनुसार अन्य शाखाहरूसँग समेत समन्वय गरी Liaison Officer खटाउने,
- प्रतिनिधिमण्डलको आगमन र प्रस्थानको लागि Protocol अनुसार VIP Lounge व्यवस्था गर्नुपर्ने भएमा परराष्ट्र मन्त्रालय प्रोटोकल महाशाखामार्फत त्रि.अ.वि.लाई पत्राचार गर्ने,

- प्रतिनिधिमण्डलको स्वागत तथा बिदाई (विमानस्थलमा) Protocol अनुसार मन्त्रालयको कर्मचारीले गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार बैठकको दिन साँझ प्रतिनिधिमण्डललाई दिने स्वागत रात्रीभोजको तयारी गर्ने,
- रात्री भोजमा सहभागिताका लागि निमन्त्रणा-पत्र तयार गरी प्रतिनिधिमण्डललाई निमन्त्रणा गर्ने,
- रात्री भोजमा साँस्कृतिक कार्यक्रम आयोजना गर्नुपर्ने निर्णय भएको खण्डमा सो को तयारी तथा प्रस्तुतीको लागि नेपाल प्रहरी वा सशस्त्र प्रहरी बललाई पत्राचार गर्ने ।

कारागार प्रशासन सम्बन्धी कार्य

- कैद माफी मिनाहा
  १. गणतन्त्र दिवस, संविधान दिवस लगायत विशेष अवसरमा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १२, कारागार नियमावली, २०२० (संशोधन समेत) को नियम २९ को उपनियम (१) र (२क), कारागार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ एवं सजाय माफी, मुलतवी, परिवर्तन वा कम गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१ बमोजिम असल चालचलन भई कैद सजाय छुट दिन योग्य देखिएका कैदीबन्दीको कारागार व्यवस्थापन विभागबाट सिफारिश भई आएको नामावली रुजु गर्ने,
  २. उक्त रुजु नामावली माथि उल्लिखित ऐन, नियम, कार्यविधि अनुसार भए नभएको यकिन गरी मन्त्रपरिषद्मा निर्णयको लागि प्रस्ताव पेश गर्ने,
  ३. निर्णय पश्चात् सो नामावली राष्ट्रपतिको कार्यालयमा पठाउने,
- कारागार प्रशासन र सुधार सम्बन्धी कार्यहरूको लागि समन्वय गर्ने,
- नेपालको कारागारमा रहेका विदेशी कैदीबन्दीहरूसँग भेटघाटका लागि सम्बन्धित देशको कुटनीतिक नियोगहरूबाट अनुरोध भई आएमा कारागार व्यवस्थापन विभागसँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।
- गृह प्रशासन सुधार मार्गचित्र, २०७४ को बुँदा नं. ७० मा उल्लेख भए अनुसार कारागार नियमावलीमा संशोधन गरी कैदी बन्दीको रासन सिदा, नावालक सिदा, सुत्केरी खर्च, दाहसंस्कार खर्च आदि सुविधा समयानुकूल बढाउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- गृह प्रशासन सुधार मार्गचित्र, २०७४ को बुँदा नं.७२ मा उल्लेख भए अनुसार कैदी बन्दीलाई स्वास्थ्य चौकी सरह औषधी उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- कारागार सम्बन्धी अन्य कार्यहरू (पत्राचार, रायमाग, टिप्पणी लगायत) गर्ने,

संघ संस्था सम्बन्धी कार्य :

- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने/गराउने,
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने/गराउने
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विधान संशोधन गर्नु परेमा सोही ऐनको दफा ४ बमोजिम संशोधनको स्वीकृतिका लागि टिप्पणी उठाई मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने,
- जिल्लाहरूबाट संघसंस्था दर्ता, नवीकरण, खारेजी लगायतका विषयमा राय परामर्शका लागि लेखी आएमा राय परामर्श दिने
- संघसंस्था सम्बन्धी नीतिगत विषयमा राय दिने ।
- मातहत कार्यालयहरूबाट संघ संस्था सम्बन्धी विषयमा कुनै राय, निर्देशनका लागि लेखी आएकमा तालुक पदाधिकारी समक्ष पेश गरी निर्णय भए बमोजिम निकास दिने ।

आधिकारिकता सम्बन्धी कार्य

- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको कागजातहरू जस्तै- राहदानी, नागरिकता, ID Card आदिको आधिकारिकता सम्बन्धमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट बुझ्न आएमा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायमा पठाई तदनुरूप परराष्ट्र मन्त्रालयमा लेखी पठाउने ।

निर्वाचन आयोग र निर्वाचन सम्बन्धी कार्य

- नेपाल सरकारको स्वीकृति आवश्यक पर्ने निर्वाचन आयोगका पदाधिकारीहरूको विदेश भ्रमण स्वीकृतिका लागि मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने,
- निर्वाचनका समयमा प्रबन्ध गर्नुपर्ने सुरक्षा व्यवस्थाका लागि केन्द्रीय निर्वाचन सेल गठन गरी जिल्ला स्थित जिल्ला निर्वाचन सेलहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- मतदाता परिचयपत्र सम्बन्धी कार्यमा निर्वाचन आयोगलाई सहयोग गर्ने ।

आवासीय तथा गैर आवासीय राजदूत नियुक्ति स्वीकृति सम्बन्धी कार्य

- नेपालसँग कुटनीतिक सम्बन्ध भएका राष्ट्रहरूले नेपालका लागि आवासीय तथा गैर-आवासीय राजदूत पदमा नियुक्ति गर्न प्रस्ताव भएका व्यक्तिहरूको Security Clearance को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा मार्फत अनुरोध भइ आएमा सोको लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने,
- उल्लिखित Security Clearance प्राप्त भए पश्चात् प्रस्तावित राजदूतको नियुक्तिको लागि गृह मन्त्रालयको स्वीकृतिको लागि सचिवस्तरीय निर्णय गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने ।

अवैतनिक वाणिज्यदूत नियुक्ति सम्बन्धी कार्य

- नेपालसँग कुटनीतिक सम्बन्ध भएका राष्ट्रहरूले कुनै स्वेदशी वा विदेशी नागरिकलाई नेपालको कुनै क्षेत्राधिकार तोक्यो अवैतनिक वाणिज्यदूत पदमा नियुक्ति गर्न प्रस्ताव गरेमा उक्त व्यक्तिको Security Clearance को लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने,
- उल्लिखित Security Clearance प्राप्त भए पश्चात् प्रस्तावित अवैतनिक वाणिज्यदूतको नियुक्तिको लागि सचिवस्तरीय निर्णय गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने ।

मानवरहित हवाई उपकरण (ड्रोन) उडान अनुमति/नवीकरण

- मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान अनुमति इजाजत प्राप्तिका लागि सम्बन्धित व्यक्ति/संस्थाको निवेदन (मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ मा भएको व्यवस्था अनुरूप Category A र Category B अन्तर्गत पर्ने RPA-Drone को उडान अनुमति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट र Category C र Category D अन्तर्गत पर्ने RPA-Drone को उडान अनुमति यस मन्त्रालयबाट हुने ।)
- निवेदनका साथमा निम्नानुसारका कागजातहरू अनिवार्य समावेश भए नभएको यकिन गर्ने;
  १. नागरिक उड्यान प्राधिकरणमा उपकरण दर्ता गरेको प्रमाणपत्र र प्राधिकरणको उडान सहमति पत्र ।
  २. उडानको स्पष्ट उद्देश्य र उडान गर्न चाहेको क्षेत्र तथा स्थान सम्बन्धि विवरण (Flight Details, Google/Flight Location Map), उडान शुरु गर्ने र सम्पन्न गर्ने अवधि खुलेको विवरण ।
  ३. विदेशी व्यक्ति वा संस्थाको हकमा स्थानीय व्यक्ति वा एजेन्सीलाई दिइएको अधिकार पत्र (Authorization Letter)
  ४. RPA उडान गर्ने व्यक्तिको वायोडाटा, नागरिकता वा राहदानी र विदेशी व्यक्तिको हकमा Valid Visa
  ५. शर्त पालना सम्बन्धी उडानकर्ताको प्रतिवद्धता ।
- उपरोक्तानुसारका कागजात सहितको निवेदन प्राप्त भए पश्चात महाशाखा प्रमुखबाट तोक आदेश भएपछि शाखा अधिकृतले सो सम्बन्धमा नेपाल प्रहरीको रायका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने ।
- नेपाल प्रहरीबाट प्राप्त रायका आधारमा उडान अनुमति दिन उपयुक्त देखिएमा महाशाखा प्रमुखको राय सहित सचिवबाट स्वीकृत गराइ कार्यविधिको बुँदा नं. १२ च) अनुसारका विषयहरू यकिन गरी

अनुसुची २ बमोजिमको RPA/Drone उडान अनुमति पत्र उपलब्ध गराउने । र सोको बोधार्थ सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा सरोकारवाला निकायहरूलाई समेत दिने ।

- उडान अनुमति उडान इजाजत पाएको मितिले ३ महिनाको हुनेछ ।

स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरू (विविध)

- अन्तर प्रदेश सहयोग समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नेपाल प्रहरीबाट प्राप्त विदेशी नागरिकहरूको मृत्यु, वेपत्ता, घाइते लगायतका विषयहरूको जानकारी सम्बन्धित राजदूतावासलाई गराउन परराष्ट्र मन्त्रालयलाई पत्राचार गर्ने,
- अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित प्राप्त सूचनाहरू तत् तत् निकायहरूमा समन्वय गरी कार्य गर्ने,
- सुपुर्दगी एवं पारस्परिक कानूनी सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने । आपराधिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिको आदान प्रदान र हस्तान्तरणका लागि कानूनको परिधि भित्र रही सम्बद्ध निकायसँग समन्वय गर्ने,
- प्राचीन स्मारकको संरक्षण तथा सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण, सम्भार तथा मर्मत सम्बन्धी कार्यहरूको लागि आवश्यक समन्वय गर्ने,
- निर्माण सामग्री, ज्याला दररेट, घरभाडा, ढुवानी, रासन ठेक्का सम्बन्धी कार्यमा कुनै कठिनाई आइपरेको व्यहोरा लेखी आएमा सो को सहजीकरण गर्ने,
- बजार अनुगमन तथा नियन्त्रण, उपभोक्ता हित, कालोबजारी नियन्त्रण, ठछ खाद्य तथा गुण नियन्त्रण र आपूर्ति स्थिति जस्ता विषयसँग सम्बन्धित कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सार्वजनिक यातायात, सञ्चार सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- होटल, लज, रेष्टुरेण्ट नियमन, हाटबजार, मेला, छात्रावास नियमन सम्बन्धी व्यवस्था तथा प्रक्रियागत कार्यहरू गर्ने,
- चिठ्ठा सञ्चालन सम्बन्धी कार्य तथा जुवा, चन्दा संकलन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अवैध धर्म प्रचार र धर्म परिवर्तन सम्बन्धी कार्यको नियन्त्रणको लागि समन्वय गर्ने,
- दुर्गम क्षेत्र र लामा गुम्वा व्यवस्था समितिसँग समन्वय राखी भए गरेका कामको अभिलेख राख्ने कार्य गर्ने,
- हाट बजार मेला सम्बन्धी कार्य गर्ने ।

कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा

इ-हाजिरी सम्बन्धी

- नयाँ नियुक्ति भई वा सरुवा भई आएका कर्मचारीहरूलाई इ हाजिरीमा हाजिर गर्नु अगाडि सो कर्मचारीको बारेमा निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखाबाट Verify गराउने ।

- मासिकरूपमा इ हाजिरीको अभिलेख निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखामा पठाउने ।
- सरुवा रमाना लिएको वा अवकाश भएको कर्मचारीको अभिलेख तुरुन्त इ हाजिरी बाट हटाउने ।

दर्ता चलानी व्यवस्थापन

- कार्यालयको दर्ता चलानी कार्यलाई विद्युतीय प्रणालीमा आवद्ध गर्न सूचना प्रविधि शाखासँग समन्वय गर्ने ।
- दर्ता चलानी शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धमा क्षमता विकासकालागि समन्वय गर्ने ।

कार्यालय सामग्री व्यवस्थापन

- महाशाखा तथा शाखाहरूकालागि आवश्यक पर्ने कार्यालय सामग्रीहरूको पहिचान गरी विनियोजित बजेटको परिधिभित्र एवं सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावलीको अधीनमा रही एकमुष्ट खरिद गरी भण्डारण गर्ने ।
- महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत माग फारम अनुसारको सामग्री उपलब्ध गराउने ।

मुआवजाको अभिलेख व्यवस्थापन

- जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट मुआवजा दिई अधिग्रहण गरिएका जग्गाहरूको क्षेत्रफल, प्रकृति, प्रयोजन साथै लागत व्यहोर्ने निकाय र आयोजना सहितको विवरण अद्यावधिक गरी वार्षिक रूपमा एकमुष्ट विवरण तयार गर्ने ।

कार्यालय तथा परिसर सरसफाइ सम्बन्धमा

- सरसफाइका लागि खटिएका कर्मचारीहरूको परिचालन गरी मन्त्रालय तथा परिसर सरसफाइ भए नभएको अनुगमन गर्ने ।

आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा

विभूषण सम्बन्धी कार्य

- **विभूषण प्राप्तिका लागि प्राप्त निवेदनहरूमा निम्नानुसार भए नभएको एकीन गर्ने;**
  १. उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, प्रदेश प्रमुखको हकमा राष्ट्रपतिले सिफारिस गरी नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाएको ।

२. व्यवस्थापिका संसदका सभामुख, राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष, नेपाल सरकारका मन्त्री, राज्यमन्त्री तथा प्रदेश सरकारका मुख्य मन्त्री, राज्यमन्त्री हरुको हकमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाएको ।
३. विदेशी राष्ट्रका राष्ट्र प्रमुख, सरकार प्रमुख, मन्त्री वा सो सरह वा सो भन्दा माथिका पदाधिकारी र अन्य नागरिकहरुको हकमा परराष्ट्रमन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
४. व्यवस्थापिका-संसदका सदस्यहरुको हकमा व्यवस्थापिका-संसदको सभामुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
५. राष्ट्रिय सभाका सदस्यहरुको हकमा राष्ट्रिय सभाका अध्यक्षले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
६. संवैधानिक निकायका पदाधिकारीका हकमा समितिले र कर्मचारीका हकमा सम्बन्धित संवैधानिक निकायका प्रमुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको प्रदेश सरकारका मन्त्री, राज्यमन्त्रीहरु तथा स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुको हकमा प्रदेश मुख्य मन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
७. प्रदेश सभाका सदस्यहरुको हकमा प्रदेश सभा समाभुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
८. संघीय व्यवस्थापिका-संसद् सचिवालयका कर्मचारीहरुको हकमा संघीय व्यवस्थापिका-संसदको महासचिवले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
९. प्रदेश व्यवस्थापिका-संसद् सचिवालयका कर्मचारीहरुको हकमा प्रदेश व्यवस्थापिका-संसदको महासचिवले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
१०. कुनै मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कर्मचारी वा सो मन्त्रालयसँग सम्बन्धित तर सरकारी सेवामा नरहेका कुनै व्यक्तिका हकमा सम्बन्धित मन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
११. नेपाली सेना तथा अन्य सुरक्षा निकायका प्रमुखहरुको हकमा सम्बन्धित मन्त्रीले तथा कर्मचारीहरुको हकमा सम्बन्धित सुरक्षा निकाय प्रमुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको, र
१२. उल्लिखित व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिका हकमा गृहमन्त्रीले विभूषण समितिमा पेश गरेको ।

- विभूषण सिफारिस गर्दा देहाय बमोजिमको योगदान तथा मानक समेतका आधारमा सिफारिस गरिनेछ, सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको उल्लेखनीय कार्य एवं योगदान स्पष्ट रूपमा खुलाईएको,

१. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको कार्य एवं योगदानबाट सार्वजनिक रूपमा प्रभाव स्थापित भएको,
  २. एउटै मर्यादाक्रममा रहँदा जनसेवा श्री मानपदवी प्राप्त गरिसकेको व्यक्तिलाई अर्को पटक सिफारिस गर्दा सोही श्रेणीको राष्ट्रदीप मानपदवीका लागि सिफारिस गर्ने,
  ३. राष्ट्रसेवकको हकमा स्थायी नियुक्ति भएको मितिले ५ (पाँच) वर्ष सेवा अवधि पूरा भएको,
  ४. सुरक्षा निकायतर्फ बढुवा भएको मितिले १ (एक) वर्ष अवधि पूरा भएको,
  ५. यस पूर्व विभूषण पाएको भए सो मितिले ३ (तीन) वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणकालागि सिफारिस गर्ने, तर सार्वजनिक हित, लोककल्याण, राष्ट्रको गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्नेको हकमा यो अवधि लागू हुने छैन।
  ६. विभूषण सिफारिस गर्दा उच्च कार्यदक्षता तथा जेष्ठतालाई प्रमुख आधार मानिनेछ,
  ७. नेपाल सरकारबाट निजामती सेवा पुरस्कार पाईसकेको राष्ट्रसेवकलाई सो पुरस्कार पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणका लागि सिफारिस गर्न सकिनेछ,
  ८. दुर्गम क्षेत्र र कठिन परिस्थितिमा रही कार्य गरेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई विभूषण सिफारिस गर्दा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस गर्न सकिनेछ,
  ९. नेपाल सरकारको मनोनयनद्वारा १ वर्ष भन्दा बढी असाधारण बिदा, अध्ययन विदा लिई वैदेशिक अध्ययनमा गएको राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई वैदेशिक अध्ययनबाट फिर्ता ई हाजिर भई काम गरेको १ वर्षपछि मात्र विभूषणको लागि सिफारिस गर्न सकिनेछ,
  १०. राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई सिफारिस गर्दा सम्बन्धित निकायको प्रमुखबाट प्राप्त भएको सिफारि एवं राय समेतलाई आधार मानिनेछ,
  ११. सर्वसाधारण तथा समाजसेवीहरूको हकमा प्रहरीबाट निजहरूको चालचलन समेत बुझ्न सकिनेछ,
  १२. विभूषण समितिले राष्ट्रिय हित, लोक कल्याण, श्रीवृद्धी, राष्ट्रको गरिमा र गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्ने व्यक्तिहरूलाई विभूषण सिफारिस गर्न सक्नेछ।
- **विभूषण सिफारिससाथ निम्नानुसार योगदान तथा मानक एकीन गर्ने**
    १. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको कार्यबाट सार्वजनिक रूपमा प्रभाव स्थापित भएको,
    २. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको उल्लेखनीय कार्य एवम् योगदान स्पष्ट खुलाईएको,
    ३. एउटै मर्यादाक्रममा रहँदा जनसेवाश्री मानपदवी प्राप्त गरिसकेको व्यक्तिलाई अर्को पटक सिफारिस गर्दा सोही श्रेणीको राष्ट्रदीप मानपदवीका लागि सिफारिस भएको,
    ४. राष्ट्रसेवकको हकमा स्थायी नियुक्ति भएको मितिले ५ वर्ष सेवा अवधि पूरा भएपछिमात्र विभूषण सिफारिस गरिएको,

५. सुरक्षा निकायतर्फ बढुवा भएको मितिले १ वर्ष अवधि पुरा भएपछि मात्र विभुषण सिफारिस गरिएको,
६. एक पटक विभुषण पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभुषणका लागि सिफारिस गरिएको । तर सार्वजनिक हित, लोककल्याण, राष्ट्रको गरिमा एवम् गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्नेको हकमा यो अवधि लागू नहुने,
७. विभुषण सिफारिस गर्दा उच्च कार्यदक्षता तथा जेष्ठतालाई प्रमुख आधार बनाइएको,
८. नेपाल सरकारबाट निजामती सेवा पुरस्कार पाइसकेको राष्ट्रसेवकलाई सो पुरस्कार पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभुषणका लागि सिफारिस गरिएको,
९. दुर्गम क्षेत्र र कठिन परिस्थितिमा रही कार्य गरेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई विभुषण सिफारिस गर्दा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस गरिएको,
१०. नेपाल सरकारको मनोनयनमा १ वर्ष भन्दा बढी असाधारण विदा, अध्ययन विदा लिई वैदेशिक अध्ययनमा गएको राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई वैदेशिक अध्ययनबाट फिर्ता भई हाजिर भई कामकाज गरेको १ वर्ष पछि मात्र विभुषण सिफारिस गरिएको,
११. राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई सिफारिस गर्दा सम्बन्धित निकायको प्रमुखबाट प्राप्त भएको सिफारिस एवं राय समेतलाई आधार मानिएको,
१२. सर्वसाधारण तथा समाजसेवीहरूको हकमा प्रहरीबाट निजहरूको चालचलन समेत बुझ्न सकिनेछ ।

आर्थिक प्रशासन शाखा

- आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ११० को उपनियम २ मा उल्लेख भए अनुसारका कार्यहरू तथा मन्त्रालयको निर्णयानुसार गर्नेपने कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा

मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट सम्पादित कार्यको आवधिक प्रगति विवरण तयार गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले प्राप्त प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने
- तोकिएको ढाँचामा समष्टिगत प्रगति तयार गरी शाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- शाखा प्रमुखले प्रगति रुजु गरी आवश्यक संशोधन सहित महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- महाशाखा प्रमुखबाट सचिवज्यू समक्ष निर्णयार्थ पेश भएको प्रगति विवरण स्वीकृत भए पश्चात योजना शाखाले सम्बन्धित निकायमा पठाउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति समीक्षा कार्यक्रमको तयारी गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा प्रगति समिक्षाको मिति सहित तोकिएको ढाँचामा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने।
- आ-आफ्नो निकायको प्रगति र प्रस्तुतिकरण सहित समिक्षा बैठकमा सहभागिता जनाउनको लागि मन्त्रालय र अन्तर्गतका सबै निकायहरूलाई आमन्त्रण गर्ने।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालयको प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने।
- समिक्षा बैठकका लागि मन्त्रालयको प्रगतिको प्रस्तुतिकरण तयार गरी शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने। मन्त्रालयको समग्र प्रस्तुती महाशाखा प्रमुखले गर्ने। विभागीय प्रमुखले आआफ्नो विभागको प्रस्तुती गर्ने
- बैठकका लागि आवश्यक पर्ने स्टेशनरी, सभाकक्ष, चिया नास्ता तथा आवश्यक पर्ने अन्य व्यवस्थापकीय कार्यहरू गर्ने।
- तोकिएको समय र स्थान मा. मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा समिक्षा बैठक सञ्चालन गर्ने।
- बैठकको माईन्युट तयार गर्ने।
- बैठकका निर्णयहरू सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्ने।
- सचिव र महाशाखा प्रमुखले Pre NDAC मा प्रस्तुती गर्ने

मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी अन्तर्गतका निकायहरूलाई कार्यक्रम तथा अख्तियारी पठाउने

- आगामी आ.व. का लागि वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गरी मन्त्रालयमा पठाउन मातहतका निकायहरूलाई पत्राचार गर्ने।
- वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने।
- आर्थिक प्रशासन शाखाको सहयोगमा LMBIS मार्फत् मन्त्रालयको बजेट प्रस्ताव प्रविष्टि गर्ने।
- स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको अख्तियारी मातहतका निकायमा समयमै पठाउने।

नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण तयार गरी अनलाईन पोर्टलमा अपडेट गर्ने

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण मासिक रूपमा तयार प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिन योजना शाखामा पठाउन पत्राचार गर्ने।
- प्राप्त प्रगतिलाई माइलस्टोन अनुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट अनुगमन प्रणाली (<http://१०३.६९.१२५.५६:८०८०/>) मा प्रविष्टि गर्ने।
- प्रत्येक माईलस्टोनको प्रगतिलाई रेटिड गर्न सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने।

गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७८ (२०६ बुँदे) कार्यान्वयनको प्रगति विवरण तयार गर्ने तथा समीक्षा गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजनाको प्रगति समीक्षाको मिति सहित तोकिएको ढाँचामा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- आ-आफ्नो निकायको प्रगति र प्रस्तुतिकरण सहित समीक्षा बैठकमा सहभागिता जनाउनको लागि मन्त्रालय र अन्तर्गतका सबै निकायहरूलाई आमन्त्रण गर्ने । सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालयको प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।
- समीक्षा बैठकका लागि मन्त्रालयको प्रगतिको प्रस्तुतिकरण तयार गरी शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- बैठकका लागि आवश्यक पर्ने स्टेशनरी, सभाकक्ष, चियानास्ता तथा आवश्यक पर्ने अन्य व्यवस्थापकीय कार्यहरू गर्ने ।
- तोकिएको समय र स्थानमा मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा समीक्षा बैठक सञ्चालन गर्ने ।
- बैठकको माईन्युट तयार गर्ने ।
- बैठकका निर्णयहरू सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग भएको कार्यसम्पादन करार सम्झौताको मूल्याङ्कन गर्ने

- कार्यसम्पादन करार सम्झौता अनुसार सम्पादित कार्यहरूको सम्बन्धमा जिल्लाबाट प्राप्त प्रतिवेदनलाई त्रैमासिक तथा वार्षिक रूपमा (श्रावण १५ गते भित्र) मूल्याङ्कन गर्ने ।
- त्रैमासिक तथा वार्षिक मूल्याङ्कन स्थितिलाई सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने ।
- उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने अधिकारीलाई प्रोत्साहन तथा न्यून कार्यसम्पादन स्तर भएको अधिकारीलाई निर्देशन तथा पृष्ठपोषण दिने ।
- कुनै जिल्लामा भएका नवप्रवर्तनीय कार्यहरू (Innovation) लाई अन्य जिल्लाले समेत कार्यान्वयन गर्न निर्देशन तथा समन्वय गर्ने ।
- जिल्लाबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा कार्यसम्पादन करार सम्झौतामा परिमार्जन गर्नु पर्ने भएमा परिमार्जन गर्नु पर्ने व्यहोरा सहित प्रशासन महाशाखालाई अनुरोध गर्ने ।
- कार्यसम्पादनको वार्षिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन प्रशासन महाशाखालाई उपलब्ध गराउने ।

अन्य मन्त्रालय/निकायहरूबाट राय माग गरिएका विषयमा मन्त्रालयको राय पठाउने

- राय माग गरिएको दस्तावेज विस्तृत रूपमा अध्ययन गर्ने।
- उक्त दस्तावेज उपर मन्त्रालयको राय सहित टिप्पणी उठान गरी शाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने।
- शाखा तथा महाशाखा प्रमुखले सो उपर आफ्नो राय समेत राखी निर्णयार्थ सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने।
- स्वीकृत भएको मन्त्रालयको धारणा राय माग गर्ने निकायमा पत्राचार गर्ने।

आर्थिक सर्वेक्षणको लागि मन्त्रालयगत विवरण तयार गरी अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा अर्थ मन्त्रालयबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने।
- एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने।
- स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने।

वार्षिक विकास कार्यक्रमको प्रतिवेदन तथा MTEF प्रतिवेदन तयार गरी राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाउने।

- राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा पत्राचार गर्ने।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने।
- एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने।
- स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाउने।

संविधानको धारा ५३ बमोजिमको वार्षिक प्रतिवेदन तथा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को दफा ४१(३) बमोजिमको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने।

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा पत्राचार गर्ने।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने।
- एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुख मार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने।
- स्वीकृत भएको प्रगति प्रतिवेदनलाई तोकिएको समयभित्रै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने।

- मन्त्रीपरिषद् बैठकका निर्णयहरूको कार्यान्वयन प्रगति प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयबाट प्राप्त निर्णयहरू कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका सम्बन्धित निकायहरूमा पत्राचार गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति विवरण माग गर्ने,
- शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट प्राप्त भएको विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने।
- निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धी एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने।
- स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने।

गृह मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूको अनुगमन निरीक्षण गर्ने तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने।

- मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूमा अनुगमन निरीक्षणका गर्न अनुगमन टोलीहरू गठन गर्ने।
- अनुगमन टोलीको परिचालनको लागि अनुगमन समयतालिका निर्माण गर्ने।
- अनुगमन टोली मार्फत् अन्तर्गतका निकायहरूमा अनुगमन निरीक्षण गर्ने।
- अनुगमन टोलीबाट अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने।
- अनुगमन गरिएको मिति तथा स्थान सहितको अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गर्ने।
- अनुगमनका क्रममा देखिएका समस्याहरूको साथै प्राप्त सुझाव, निष्कर्ष, पृष्ठपोषणहरूको विवरण तयार गर्ने।
- यसरी तयार गरिएको विवरण अनुगमन समर्पित समूहलाई उपलब्ध गराउने।

राष्ट्रिय सभा तथा प्रतिनिधि सभामा उठेका गृह मन्त्रालय सम्बन्धी प्रश्नहरूको टिपोट गर्ने तथा जवाफ तयार गर्ने।

- संसद अधिवेशनमा तोकिए बमोजिम राष्ट्रिय सभा/प्रतिनिधि सभामा उपस्थित भई गृह मन्त्रालय सम्बन्धी उठेका प्रश्नहरू टिपोट गर्ने।
- सम्बन्धित शाखा/निकायबाट प्रश्न सम्बन्धी विवरण माग गर्ने।
- प्रश्न र प्राप्त उत्तरको विवरण अभिलेखीकरण गर्ने
- प्राप्त विवरणका आधारमा माननीय मन्त्रीज्यूको सम्बोधनको ढाँचामा जवाफ तयार गर्ने।

- प्रतिनिधि सभा, प्रश्न व्यवस्थापन शाखाबाट प्राप्त हुने लिखित प्रश्नको जवाफ तोकिएको ढाँचामा तयार गरी माननीय मन्त्रीज्यूको स्वीकृतिमा सचिवज्यूबाट प्रमाणित गरी तोकिएको समयमा नै संघीय संसद सचिवालयमा पठाउने ।

संघीय संसदका विभिन्न समितिका सुझावहरू/निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने र सो को प्रतिवेदन गर्ने ।

- संघीय संसदका विभिन्न समितिका सुझावहरू प्राप्त निर्देशनहरू कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका सम्बन्धित निकायहरूमा पत्राचार गर्ने ।
- निर्देशन/निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति विवरण माग गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट प्राप्त भएको विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।
- निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धी एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै संघीय संसद सचिवालयमा पठाउने ।

नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा

अङ्गिकृत नागरिकता सम्बन्धी

- विदेशी नागरिकसँग विवाह गरेकी नेपाली महिलाबाट जन्मिएका सन्तानले नागरिकता प्रदान गर्नका लागि आवश्यक कागजात तथा प्रक्रिया;
  १. नागरिकता नियमावली २०६३ को अनुसूची ७ बमोजिमको ढाँचामा स्थानीय तहको सिफारिस साथ प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको सिफारिस;
  २. आमाको नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
  ३. नेपालमा जन्म भइ स्थायी वसोवास गरेको व्यहोरा खुल्ने सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस पत्र
  ४. बाबुको नागरिकताको आधारमा निजले विदेशी मुलुकको नागरिकता नलिएको निस्सा झण्ट
  ५. प्रमुख जिल्ला अधिकारीले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखसँग आवश्यक कुराहरू बुझि आफ्नो राय सहितको निवेदन मन्त्रालय समक्ष पठाउनु पर्ने ।
  ६. प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको निवेदन उपर अध्ययन गरी मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट नागरिकता दिने वा नदिने निर्णय हुनेछ ।
  ७. नागरिकता दिने गरी निर्णय भएमा आवश्यक कारवाहीको लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

- अङ्गिकृत नागरिकतालिनु अघि जन्मिएका सन्तानको अङ्गिकृत नागरिकता प्रमाणपत्र प्रदान गर्नका लागि आवश्यक कागजात तथा प्रक्रिया;
  १. अनुसुची ७ बमोजिमको ढाँचामा स्थानीय तहको सिफारिस साथ प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको सिफारिस ।
  २. बाबु वा आमाको नागरिकताको प्रमाणपत्र पेश गरी सनाखत गराएको पत्र ।
  ३. बाबु वा आमासँग नाता खुल्ने प्रमाण पत्र ।
  ४. नेपालमा बसोबास गरिरहेको व्यहोरा खुल्ने स्थानीय तहले गरिदिएको किटानी सिफारिस पत्र ।
  ५. निवेदकको जन्म मिति र जन्म स्थान खुल्ने गरी स्थानीय तहले गरिदिएको सिफारिस वा जन्म दर्ता प्रमाण पत्र ।
  ६. नेपालमा अध्ययन गरेको भए शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र
  ७. नेपालमा स्थायी बसोबास गरी काम गरेको भए सो को प्रमाण ।
  ८. मतदाता नामावलीमा नाम समावेश भएको भए वा मतदाता परिचयपत्र प्राप्त गरेको भए सोको प्रमाण ।
  ९. नेपाल नागरिकता नियमावली २०६३ को नियम ७ को उपनियम ज्ञणठ ५ बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि सोही दिन निवेदकको तीनपुस्ते खुलाई जारी सावजनिक गरिएको सूचनाको प्रतिलिपी ।
  १०. निवेदक अङ्गिकृत नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको व्यक्तिकै सन्तान हो भन्ने कुराको यकिन गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारीले पठाएको पत्र
  ११. उल्लेखित कागजातहरूका आधारमा मन्त्रीस्तरीय निर्णय गराइ नागरिकता जारी गर्नका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने ।
- बाबु र आमा दुवै विदेशी भएको हकमा अङ्गिकृत नागरिकता प्रदान गर्ने कागजात र प्रक्रिया
  १. नेपाली वा नेपालमा प्रचलित अन्य कुनै भाषा बोल्न वा लेख्न जानेको र नेपालमा कुनै व्यावसाय गरी बसेको तथा कम्तिमा १५ वर्षसम्म नेपालमा बसोबास गरेको भन्ने स्पष्ट व्यहोरा खुलेको स्थानीय तहको सिफारिस पत्र
  २. नेपाल नागरिकता ऐन २०६३ तथा नेपाल नागरिकता नियमावली २०६३ मा व्यवस्था भए अनुसार अङ्गिकृत नागरिकता लिनका लागि पेश गर्नुपर्ने अनुसुची बमोजिम स्थानीय तहबाट भएको सिफारिस
  ३. असल चालचालन भएको भन्ने व्यहोरा खुलेको प्रहरी प्रतिवेदन
  ४. मानसिक रूपले स्वस्थ भएको भन्ने व्यहोरा खुलेको रजिस्टर्ड चिकित्सकबाट भएको प्रमाणित सिफारिस पत्र
  ५. निजले नेपालको औद्योगिक आर्थिक वा सामाजिक उन्नतीमा विशेष योगदान पुर्याएको वा पुऱ्याउन सक्ने भन्ने व्यहोरा खुलेको प्रमाण सहितको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको राय प्रतिवेदन

६. मा.मन्त्रीस्तरबाट स्तरबाट स्वीकृत गराइनागरिकता जारी गर्नका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने ।

• विदेशी नागरिकता प्राप्त गर्नका लागि नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्र परित्यागको लागि कागजात तथा प्रक्रिया

१. कन्सुलर सेवा विभागको पत्र
२. नागरिकता परित्याग गरी सूचना प्रकाशन गर्न सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने
३. सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयले नागरिकता परित्याग गरी प्रकाशन गरेको सूचना
४. जिल्ला प्रशासन कार्यालयको परित्याग सम्बन्धि सूचना सहित कन्सुलर सेवा विभागमा लेखि पठाउने ।
५. कन्सुलर सेवा विभागले सम्बन्धित देशको नियोग मार्फत सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी गराउछ ।
६. परित्याग सम्बन्धि जानकारी परिपत्र प्रणाली मार्फत सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई जानकारी गराउने ।

• राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य

१. राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण विभागबाट प्राप्त राष्ट्रिय परिचय पत्र सम्बन्धी नीतिगत तथा अन्य कार्यहरू प्रारम्भ गर्ने ।
२. राष्ट्रिय परिचय पत्र सम्बन्धी सफ्टवेयरका सम्बन्धमा सुझाव दिने ।

लागू औषध नियन्त्रण शाखा

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमति

- औषधी व्यवस्था विभागको सिफारिस पत्र
- उद्योग दर्ता प्रमाणपत्र
- अधिल्लो आयातको खपत तथा स्टक विवरण ज्ञज्ञ
- International Narcotics Control Board (INC) को list
- कम्पनीको निवेदन

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमति म्याद थप

- भन्सार कार्यालयको सिफारिस पत्र
- कम्पनीको निवेदन

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमतिपत्र संशोधन

- कम्पनीको निवेदन
- औषधी व्यवस्था विभागको सिफारिस पत्र

नियन्त्रित औषधी नष्ट गर्ने

- नमूना राखी बाँकी लागू औषध सम्बन्धित जिल्ला अदालतको प्रतिनिधि स्थानीय जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्रतिनिधि र स्थानीय नगरपालिका वा गाउँपालिकाको रोहवरमा मुद्दा म्याद थपका लागि अदालतमा पेश भएको १५ दिन भित्र नष्ट औषध नियन्त्रण अधिकारीले आदेश दिने

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति

- जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस सहित संयुक्त निरीक्षण प्रतिवेदन
- सम्बन्धित मन्त्रालय तथा नियमन गर्ने निकायको सिफारिस
- उद्योग दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- अघिल्लो आयातको खपत विवरण
- कम्पनीको निवेदन
- सल्फरको हकमा: रक्षा मन्त्रालयको राय प्रतिक्रिया

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति म्याद थप

- भन्सार कार्यालयको सिफारिस पत्र
- कम्पनीको निवेदन

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति पत्रको संशोधन

- सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस
- कम्पनीको निवेदन

विष्फोटक पदार्थ र रासायनिक पदार्थको आयात तथा ओसारपसार स्वीकृति

- जिल्ला सुरक्षा समितिको निर्णय (निर्णयमा कुन प्रयोजनका लागि के कति परिमाणमा र कहाबाट प्राप्त गर्ने हो सो समेत स्पष्ट खुल्नु पर्ने)
- जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस पत्र ।
- कुन प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने हो सो सम्बन्धि मन्त्रालयको राय ।
- (हाइड्रो पावर कम्पनिको हकमा उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय, सडक निर्माणको हकमा भौतिक योजना तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय र रक्षा मन्त्रालयको राय)

- व्यक्तिगत/संघसंस्था/कम्पनि मार्फत आयात तथा प्रयोग हुने अवस्थामा जिम्मेवार सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकताको प्रतिलिपी
- कम्पनि/फर्म दर्ता तथा नवीकरण प्रमाणपत्र
- PAN/VAT सम्बन्धी कागजात
- उल्लेखित कागजात तथा प्रक्रिया पूरा भएपश्चात ५ लाख के जी सम्मको विष्फोटक पदार्थ शाखा प्रमुखबाट र सो भन्दा बढी परिमाणको विष्फोटक पदार्थको हकमा महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ आयात तथा प्रयोग अनुमति दिने ।

उपचार तथा पुर्नस्थापना केन्द्र आवद्धता

- संस्थाको लेटरप्याडमा आवद्धता सम्बन्धी निवेदन पत्र
- सञ्चालक समितिको विवरण
- काउन्सिलरहरुको विवरण
- केन्द्र रहेको स्थानको पूर्ण विवरण (ठेगाना घर नं सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं)
- भौतिक पूर्वाधारहरु (जग्गा, क्षेत्रफल, भवन निजी वा भाडा)
- अवस्थिति नक्सा, क्षमता (सिट संख्या)
- सेवा शुल्कको विवरण
- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस

गैरसरकारी संस्थाको सूचिकृत

- संस्थाको लेटरप्याडमा आवद्धता सम्बन्धी निवेदन पत्र
- संस्थाको विधान र संस्था दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण सहितको फोटोकपी
- समाज कल्याण परिषद्को आवद्धताको प्रमाणपत्रको फोटोकपी
- PAN दर्ता प्रमाणपत्रको फोटोकपी
- संस्थाबाट सूचिकृतका लागि अधिकार दिई पठाइएको निर्णयको प्रतिलिपी
- संस्थाको स्वीकृत विधानको उद्देश्य महलमा लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी क्रियाकलापहरु गर्ने भनी स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएको हुनुपर्ने

उपचार तथा पुनस्थापना केन्द्रको अनुगमन

- अनुगमन फारम (चेक लिष्ट) तयार गर्ने
- जिल्ला स्थित अनुगमन समितिसँग समन्वय गर्ने
- अनुगमन भएको ७ दिन भित्र महाशाखा प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने

- सुझाव कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायलाई अनुरोध गर्ने ।

शान्ति प्रवर्द्धन शाखा

शान्ति व्यवस्था सम्बन्धी कार्य

- मानव अधिकार आयोगबाट प्राप्त हुने निर्देशनहरूको फछ्यौट
मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धी प्राप्त पत्रको निर्देशन सम्बन्धमा राहत तथा तथ्याङ्क शाखा/जिल्ला प्रशासन कार्यालय/सम्बन्धित निकायलाई फछ्यौट गर्न सहजीकरण गर्ने र कुनै विवरण माग भै आएमा सोको विवरण पठाउने ।
- सत्य निरूपण आयोगबाट प्राप्त हुने निर्देशनहरूको फछ्यौट
सत्य निरूपण आयोगबाट प्राप्त निर्देशनहरूलाई फछ्यौटका लागि सम्बन्धित निकाय/जिल्ला प्रशासन कार्यालय/स्थानीय तहमा पठाउने ।
- गुनासो मार्फत प्राप्त हुने निवेदन उपर कारबाही
दिगो शान्तिसँग सम्बन्धित गुनासोहरूको तत्काल समाधानको लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- शान्ति वार्ताको सचिवालय सम्बन्धी कार्य
द्वन्द्वरत समुहहरूसँग वार्ता एवं सहमति कायम गरी त्यस्ता समुहहरूलाई शान्तिको मूलधारमा ल्याउन वार्ता गर्ने, सहमतिमा ल्याउने र सहमति भएका कुराहरूलाई कार्यान्वयन गर्न सरोकार पक्षलाई सिफारिस गर्न गठित राजनैतिक वार्ता टोलीको सचिवालयसँग सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी सरकारी गैर-सरकारी संघ-संस्थाहरू समन्वय
शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धमा मानव अधिकार आयोग, सत्य निरूपण आयोग, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह लगायत विभिन्न सरकारी गैर-सरकारी संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने
- शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
विगतमा शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयबाट संचालित योजना परियोजनाहरू र आगामी शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी योजना परियोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

दिगो शान्ति व्यवस्थाको लागि अन्तर निकाय समन्वय तथा सहजीकरण

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, मानव अधिकार आयोग, सत्य निरूपण आयोग विषयगत मन्त्रालय/विभागहरू, प्रादेशिक सरकार, स्थानीय सरकार र शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण गर्ने ।

शान्ति सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन

• सार्वजनिक सूचना संकलन

१. दिगो शान्तिसँग सम्बन्धित सूचनाहरूको संकलन र अभिलेखिकरण गर्ने,
२. कानून बमोजिम गठित राजनैतिक वार्ता टोलीमा द्वन्द्वरत पक्षसँग वार्ता आव्हान मार्फत प्राप्त द्वन्द्वरत पक्षको निवेदन संकलन गर्ने । द्वन्द्वग्रस्त क्षेत्रको अवस्था विश्लेषण गर्ने,
३. विगतका सहमति, सम्झौता संकलन गरी वार्ता, सहमतिको प्रकृया मार्फत भएको सहमतिको कार्यान्वयन एवं सूचनाको एकीकरण गर्ने ।

• प्रकाशन

१. द्वन्द्वरत पक्षसँग विगतमा सरकारसँग भएका सम्झौता र सहमतिको प्रकाशन
२. दिगो शान्ति सम्बन्धी नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरूको प्रकाशन
३. दिगो शान्ति सम्बन्धी बुलेटिन प्रकाशन

• अभिलेख व्यवस्थापन

१. दिगो शान्ति सम्बन्धी भए गरेका अभिलेखको व्यवस्थापन शान्ति पोर्टल मार्फत एकीकृत गर्ने

राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा

सशस्त्र द्वन्द्वका पीडितहरूलाई राहत वितरण सम्बन्धी कामः

• मृतक/वेपत्ताका नजिकका हकदारलाई

१. लगत संकलन कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका राहत प्राप्त गर्न बाकी मृतक/वेपत्ताका नजिकका हकदारको विवरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार अद्यावधिक गर्ने अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकास गर्ने
२. घाइते अपाङ्ग भएका र अपहरणमा परेकालाई लगत संकलन कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका राहत प्राप्त गर्न बाकी घाइते अपाङ्ग भएका र अपहरणमा परेकाहरूलाई राहत प्राप्त गर्न बाकीको विवरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार अद्यावधिक गर्ने
३. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकास गर्ने

• टुहुरा बालबालिकाहरूलाई सहायता व्यवस्थापन

१. कार्यविधि अनुसार रकम प्राप्त गर्ने टुहुरा बालबालिकाहरूको जिल्लागत विवरण अद्यावधिक गर्ने
२. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने,

३. यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकासा गर्ने ।

● घाइते/अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुलाई जीवन निर्वाह भत्ता

१. कार्यविधि अनुसार जीवन निर्वाह भत्ता प्राप्त गर्ने घाइते अपाङ्गहरुको जिल्लागत विवरण अद्यावधिक गर्ने,
२. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरुलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने, र
३. प्राविधिक समितिबाट पेश भएको घाइते र अपाङ्ग प्रतिशत तथा श्रेणी अनुमोदन हुने भएका व्यक्तिहरुलाई जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकाशा गर्ने ।

● घाइते/अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुको प्रतिशत पुनरावलोकन सम्बन्धी काम

१. प्रतिशत निर्धारण तथा पुनरावलोकन सिफारिस समितिको निर्णय,
२. प्राविधिक समितिबाट घाइते/अपाङ्गता भएका व्यक्तिको श्रेणी निर्धारण हुने, र
३. प्राविधिक समितिबाट सिफारिस भएका घाइते/अपाङ्गता प्रतिशत तथा श्रेणी विभाजनलाई घाइते/अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन केन्द्रीय समितिले अनुमोदन गर्ने ।

ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहीद तथा घाइतेहरुसँग सम्बन्धी काम:

- ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहीदका परिवारलाई जीवन निर्वाह भत्ता
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका शहीदका परिवारलाई तोकिए बमोजिम जीवन निर्वाह भत्ता प्रदान गर्ने ।
- ऐतिहासिक जनआन्दोलनका घाइतेहरुलाई जीवन निर्वाह भत्ता
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका घाइतेलाई जीवन निर्वाह भत्ता प्रदान गर्ने ।
- सन्ततिलाई छात्रवृत्ति
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका शहीद तथा घाइतेका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने ।

आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धी काम:

● विपन्न नागरिकहरुलाई आर्थिक सहायता

१. विभिन्न जिल्लाबाट काठमाण्डौं आई वेखर्ची भई घर फर्किन समस्या परेका, आकस्मिक सानो तिनो उपचार गराउन नसक्ने भई समस्यामा परेका व्यक्तिहरुको निवेदन,
२. सम्माननीय प्रधानमन्त्रीले तोकिएको पदाधिकारीले गरेको सिफारिस हुनुपर्ने, र
३. सहसचिव गृह मन्त्रालय संयोजक रहेको छानविन समितिको निर्णयानुसार आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइने ।

- कुनै घटनामा हत्या वा मृत्यु भएका राष्ट्रसेवक तथा पीडित परिवार आर्थिक सहायता
  १. जिल्ला सुरक्षा समिति/जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस सहितको हकदारको निवेदन,
  २. गृह सचिवज्यूको संयोजकत्वमा रहेको विवरण यकिन समितिको निर्णय,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।

विस्तृत शान्ति सम्झौतापछिका घटनाकासँग सम्बन्धी काम:

- निजी वा सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोकसानी
  १. नागरिक आन्दोलनका क्रममा भएका बन्द हडताल नागरिक उपद्रव सशस्त्र द्वन्द्व वा सोसँग सम्बन्धित हुनुपर्ने,
  २. स्थानीय मुचुल्का सहित जिल्ला सुरक्षा समितिको किटानी सिफारिस हुनुपर्ने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. अर्थ मन्त्रालयको सहमतिको आधारमा मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।
- मृतकका हकदारलाई राहत
  १. नागरिक आन्दोलनका क्रममा भएका बन्द हडताल नागरिक उपद्रव सशस्त्र द्वन्द्व वा सोसँग सम्बन्धित हुनुपर्ने,
  २. स्थानीय मुचुल्का सहित जिल्ला सुरक्षा समितिको किटानी सिफारिस हुनुपर्ने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. अर्थ मन्त्रालयको सहमतिको आधारमा मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।

बैठक व्यवस्थापन:

- घाइते / अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन केन्द्रीय समिति
  १. श्रीमान् सचिवज्यूको संयोजकत्वमा आवश्यकतानुसार बैठक सञ्चालन गर्ने,
  २. प्राविधिक समितिको सिफारिसलाई अनुमोदन गराउने,
  ३. प्राविधिक समिति तथा प्रतिशत पुनरावलोकन सिफारिस समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
  ४. घाइते र अपाङ्गताको सम्बन्धमा अन्य नीतिगत निर्णय गरी नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने, र
  ५. बैठकको निर्णय कार्यान्वयका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार सम्बन्धी कार्य ।
- प्राविधिक समिति
  १. प्रमुख, गुणस्तर मापन तथा नियमन महाशाखा स्वास्थ्य, तथा जनसंख्या मन्त्रालयको संयोजकत्वमा बैठक बस्ने,
  २. बैठक आवश्यकता अनुसार बस्ने,

३. समितिले जिल्ला स्तरको पुनरावलोकन सिफारिस समितिबाट प्राप्त सिफारिस परीक्षण गर्ने,
४. मापदण्डका आधारमा घाइते/अपाङ्गको प्रतिशत तथा श्रेणी निर्धारण गरी सिफारिस गर्ने, र
५. पुनरावलोकन मापदण्डलाई आवश्यकता संशोधन गर्नु पर्ने देखिएमा आफ्नो राय सहित केन्द्रीय समितिमा सिफारिस गर्ने ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित काम:

- द्वन्द्वका समयमा मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धी
  १. द्वन्द्वका क्रममा भएका मानव अधिकार उल्लंघनका घटनासँग सम्बन्धित आयोगको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने,
  २. आयोगको निर्णयानुसार राहत तथा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिने,
  ४. दोहोरो नपर्ने गरी पीडितलाई राहत उपलब्ध गराउन मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव लैजाने,
  ५. मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको आधारमा क्षतिपूर्ति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत उपलब्ध गराउने ।
- अन्य मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धी
  १. मानव अधिकार उल्लंघनका घटनासँग सम्बन्धित आयोगको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने,
  २. आयोगको निर्णयानुसार राहत तथा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिने,
  ४. पीडितलाई राहत उपलब्ध गराउन मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव लैजाने,
  ५. मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको आधारमा क्षतिपूर्ति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत उपलब्ध गराउने, र
  ६. आयोगका राहत/क्षतिपूर्ति बाहेकका निर्णय कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने ।

विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ शाखा

बैठक सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्को बैठक
  १. सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बस्ने, बैठक कम्तिमा वर्षको दुई पटक र आवश्यकता अनुसार बस्ने, र

२. बैठकले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना स्वीकृत गर्ने, र बैठकले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक नियन्त्रण र निर्देशन दिनेछ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठक
  १. माननीय गृह मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बस्ने,
  २. बैठक आवश्यकतानुसार बस्ने,
  ३. समिति सदस्यहरुलाई बैठकको पत्राचार सम्बन्धी कार्य महाशाखाबाट गरिने,
  ४. बैठकको कार्यसूची तथा बन्दोबस्तीको तयारी कार्य गरिने, र
  ५. बैठकको निर्णय कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार सम्बन्धी कार्य गरिने, र विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखाले परिषद् र कार्यकारी समितिको सचिवालयको कार्य गर्नेछ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय कार्यमञ्च (DRR National Platform) को बैठक:
  १. गृहसचिवज्यूको अध्यक्षतामा वर्षको दुई पटक बैठक बस्ने, र
  २. विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा क्रियाशील सरकारी, गैरसरकारी, निजी एवम् सरोकारवालाहरुको संलग्नता रहने, र विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने मामिलामा आवश्यक निर्णय लिईने ।

- विपद् सम्पर्क व्यक्तिको बैठक व्यवस्थापन (Disaster Focal Persons Meetings)
  १. विपद् व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा आवश्यकतानुसार बैठक बस्ने, सरोकारवाला निकायबाट विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरुको सहभागिता हुने,
  २. विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी सहजीकरण गरिने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व तथा भूमिका निर्वाह गर्न आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गरिने,
  ३. सरोकारवाला निकायले सम्पादन गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धित कार्य, भैरहेका कार्य र हुन लागेका कार्यहरु बारेमा सूचना आदानप्रदान र समन्वय गरिने, र अन्य विविध विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयको समन्वय र सहजीकरण गरिने छ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष अघावधिक

- केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोषबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम निकास
  १. सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट राहत वितरणका लागि माग भएको रकम औचित्यताका आधारमा तत्काल निकाशा गर्ने, र
  २. मन्त्रालयको आन्तरिक प्रशासन शाखाले प्राथमिकताका साथ राहत रकम निकासका लागि आवश्यक कारबाही गर्ने, र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट भएको राहत वितरणको प्रतिवेदन लिने कार्य गरिने छ ।
- विपद् प्रतिकार्यका लागि खर्च भुक्तानी
  १. विपद्को समयमा खोज उद्धार र राहतका लागि परिचालन भएका हेलिकप्टरको भाडा वापतको रकम भुक्तानी सम्बन्धी कार्य, र
  २. खोज तथा उद्धार टोली परिचालन हुँदा लागेको रकम भुक्तानी सम्बन्धी कार्य, र विपद्को समयमा उपलब्ध गराइने औषधौपचार, आश्रयस्थल, लत्ताकपडा, आदिको रकम भुक्तानी सम्बन्धी ।
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण सम्बन्धी कार्य
  १. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापनाका लागि आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत तयारी गर्ने,
  २. प्राधिकरणको संगठन र व्यवस्थापन सर्भे तथा निर्णय निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
  ३. प्राधिकरणको स्थापना र काम कारबाहीको मुलप्रवाहीकरणको लागि संगठन संरचना र कार्य प्रक्रियाको सबलीकरण गर्दै राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिको सचिवालय सञ्चालनको जिम्मेवारी प्राधिकरणलाई हस्तान्तरण गरिने छ ।

विपद् व्यवस्थापन सन्दर्भमा अन्तर निकाय समन्वय तथा सहजीकरण

- संवैधानिक निकाय, मन्त्रालय तथा विभाग
  १. सम्माननीय राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, प्रधानन्यायाधीश, सभामुख, राष्ट्रिय सभा अध्यक्षको कार्यालयमा विपद्को समयमा उद्धार र राहत कार्यको तत्काल समन्वय गर्ने,
  २. संवैधानिक निकायहरूमा विपद्को समयमा उद्धार र राहत कार्यको तत्काल समन्वय गर्ने, र
  ३. विषयगत मन्त्रालय/विभागहरूसँग विपद् व्यवस्थापनका विषयमा आवश्यक समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण गर्ने ।

- सुरक्षा निकाय
  १. विपद्को समयमा तत्काल सुरक्षाकर्मी परिचालनका लागि आवश्यक पूर्वतयारी र बन्दोबस्तीको कार्य गर्ने, र प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारी गर्ने, गराउने ।
- प्रादेशिक सरकार
  १. विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्न मार्गदर्शन गर्ने, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिले NDRRMA मा प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- स्थानीय सरकार
  १. विपद् व्यवस्थापनको कुशल र प्रभावकारी सञ्चालनका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्न मार्गदर्शन गर्ने,
  २. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गर्न लगाउने, र
  ३. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति र NDRRMA मा प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- विषयगत संघ-संस्था
  १. विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा लागि कार्य गर्ने संघ संस्थाहरू क्रियशील रहेको क्षेत्रमा सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने,
  २. स्थानीय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि कार्य गर्ने
  ३. संघ-संस्थाहरू क्रियशील रहेको क्षेत्रमा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वयन गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने, र संघ-संस्थाको पारदर्शिता र चुस्तता कायम राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाउने ।

विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा क्रियाशील देहाय बमोजिमका निकाय तथा संघ-संस्थसँग समन्वय:

- संयुक्त राष्ट्र संघीय आवासिय कार्यालय
- संयुक्त राष्ट्र संघीय प्रणालीका विषयगत निकाय
- दातृ निकाय
- विकास साझेदार
- अन्तर्राष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्था

- गैर-सरकारी संस्था
- रेडक्रस अभियान

नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको हरेक तहका च्याप्टर वा समितिले सम्बन्धित तहकै विपद् व्यवस्थापन समितिसँगको समन्वयनमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने ।

- निजीक्षेत्र

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि औद्योगिक प्रतिष्ठानले जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न उत्प्रेरित गर्ने, र जोखिम हस्तान्तरणका लागि विमा गर्ने, गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

- प्राज्ञिक क्षेत्र

१. विपद् जोखिम नक्शाङ्कन कार्यमा प्राज्ञिक क्षेत्रको योगदानको कदर गर्ने,
२. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी समसामयिक Situation Tracking and Analysis गरी आवश्यक Feedback लिने व्यवस्था मिलाउने ।

- सञ्चार क्षेत्र

विपद्को पूर्वसूचना सम्प्रेषण कार्यमा सञ्चार क्षेत्रको सहभागिता बढाउने, र विपद्को समयमा Lifeline Communication गर्न प्रेरित गर्ने ।

- नागरिक समाज

समुदाय लक्षित विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कामकाज गर्ने/गराउने वातावरण निर्माण गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन सम्बन्धी आवधिक प्रतिवेदन तयारी तथा सम्प्रेषण

- Global Disaster Platform of UNISDR
- International Search and Rescue Advisory Group (INSRAG)
- Asian Ministerial Conference for DRR (AMCDRR)
- Asian Disaster Reduction Center (ADRC)
- Asian Disaster Preparedness Center (ADPC)
- SAARC Disaster Management Center (SDMC)
- National Disaster Report

विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा

सामान्य अवस्थाको कार्य सञ्चालन

- विपद् सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने,
- सूचनाको श्रोतहरू: पुर्वानुमानमा काम गर्ने निकायहरू, आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू, प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू, प्रहरी तथा सरोकारवालाहरूबाट सूचना यकिन गरी विश्लेषण गर्ने,
- विश्लेषण गर्दा सावधानी अपनाउनु पर्ने देखिएमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा सम्बन्धित अधिकारीलाई खबर गरी सावधान रहन अनुरोध गर्ने। छोटकरी सन्देश सेवा मार्फत जानकारी प्रवाह गर्ने सामाजिक सञ्जाल प्रयोग गर्ने आवश्यकता अनुसार मिडियाद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने। गोदामघरहरू वा अन्यत्रबाट सामग्री पुर्ति गर्नुपर्ने अवस्था भए गर्ने गराउने,
- सम्भावित विपद्को स्तर आँकलन गर्ने र सोही अनुसार प्रतिकार्यको लागि तयारी गर्ने गराउने र गर्न निर्देशित गर्ने,
- कुनै घटना भएमासो घटना विपद्को घटना हो होइन यकिन गरी विपद् सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्न लगाउने,
- यसरी सूचनाको विवरण राख्दा क्षति रकम, प्रभावित परिवार संख्या, उपलब्ध राहतको प्रकार र मात्रा आदि समेत खुलाउने,
- जिल्ला स्तरका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूलाई २४ सै घण्टा र सातै दिन चलायमान गराउन सहयोग गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरू, रेडक्रस र प्रदेश स्तरका आपत्कालीन केन्द्रहरूसँग पनि निरन्तर समन्वय र सम्पर्कमा रही कार्य गर्ने साथै स्थानीय आपत्कालीन केन्द्रहरूसँग भने आवश्यकतानुसार समन्वय, सहकार्य र सहयोग गर्ने,
- आपत्कालीन सञ्चार प्रणाली निर्माण र स्थापनाको लागि सिफारिस गर्ने। स्थापना भएकाहरूलाई समन्वय र सहयोग गर्ने,
- मानवीय सहायता स्थलसँग नजिक रहेर कार्य गर्ने र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा आवश्यकताका आधारमा सामग्री परिचालन गर्ने,
- विपद् पुर्वतयारी एवम् प्रतिकार्य सम्बन्धी नीति तथा योजना तयार गरी स्वीकृत गराइ लागु गराउने,
- विपद्का घटनाहरूको दैनिक विश्लेषणात्मक विवरण तयार गरी महाशाखा प्रमुख, प्रवक्ता र सचिवलाई उपलब्ध गराउने,
- विशेष घटनाको विस्तृत जानकारी पनि गराउने,
- अन्य निकायहरूका विपद् व्यवस्थापन सम्बद्ध सम्पर्क व्यक्तिहरूसँग निरन्तर समन्वय र सम्पर्कमा रहने साथै लैङ्गिक मुल प्रवाहीकरण, सेण्डाइमोनिटरिङ लगायतका अन्य प्रतिवदेनहरूको कार्यमा सहयोग लिने, सहकार्य गर्ने/गराउने,

- विपद् परी घाइते भएकाहरूको उपचार स्थानीय स्तरमा हुन नसकि राजधानी स्थित सरकारी अस्पतालमा उपचार गराउन आएमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको समन्वयमा सहयोग गर्ने, र
- उपचार खर्चको हकमा स्वीकृत मापदण्ड अनुसार हुने गरी पत्राचार गरिदिने ।

विपद्को अवस्थाको कार्यसञ्चालन

- सूचनाको प्राप्ति विश्लेषण र प्रवाह माथि प्रकरण 'क' अनुसार नै गर्ने ।
- विपद्को स्तर १ रहेछ भने आपत्कालीन केन्द्र प्रमुखले नै आवश्यक निर्देशन र समन्वयमा विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नेछ । विपद्को स्तर २ रहेछ भने महाशाखा प्रमुख सहसचिवले केन्द्रको प्रमुख वा विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नेछ । विपद्को स्तर ३ रहेछ भने गृह मन्त्रालयको सचिवले विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको रूपमा कार्य गर्नु पर्ने हुन्छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनप्राधिकरणको स्थापना भई सके पछि विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको हकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम हुनेछ ।
- विभिन्न स्तरमा आवश्यकतानुसार बैठक बस्ने । वस्तुस्थिति विश्लेषण गरी भएका निर्णयानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- आवश्यकतानुसार प्रेस विज्ञप्ति तयार गरी निकाल्ने ।
- हेलीकप्टर माग भएमा वा आवश्यक भएमा शान्ति सुरक्षा महाशाखासँग समन्वय गरी परिचालन गर्ने । सुरक्षा निकायहरू परिचालन गर्ने,
- मानवीय सहायता स्थल, सबै ११ वटै विषयगत क्षेत्रहरूलाई परिचालन गर्ने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग समन्वय गरी कार्य क्षेत्र समेत तोकि दिने,
- गोदामघरहरू परिचालित गर्ने,
- अन्य बन्दोबस्तीको तयारी कार्य गर्ने,
- समग्र कार्यहरूको नजिकबाट समन्वय तथा अनुगमन गरी आवश्यक नियन्त्रण गर्ने ।

ठूलो विपद्को अवस्थामा हुने आपत्कालीन कार्यको सञ्चालन

- राष्ट्रिय क्षमताबाट व्यवस्थापन हुन नसक्ने किसिमको विपद् ठूलो विपद् हो । यो स्तर ४ हुनेछ । स्तर ४ को विपद्को अवस्थामा नेपाल सरकारको मुख्य सचिवले राष्ट्रिय प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नु पर्ने हुन्छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्थापना भई सके पछि विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको हकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ बमोजिम हुनेछ । ठूलो विपद्को अवस्थामा पनि आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रले माथि प्रकरण क र ख मा उल्लेख भए अनुसारकै कार्यहरू अझ प्रभावकारी र द्रुत रूपमा गर्नुपर्छ ।

- ठूलो विपद्को अवस्थामा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको लागि आवहान गर्नुपर्ने हुन्छ । जसको लागि नेपाल सरकारले निर्णय गरे पछि सो निर्णय नेपाल स्थित संयुक्त राष्ट्रिय संघ आवसीय संयोजकको कार्यालयलाई UN Humanitarian Coordinator ले औपचारिक जानकारी गराउनु पर्ने हुन्छ । जानकारी गराउँदा के कुन किसिमको सहायता के के सामग्री कहिले सम्म चाहिने होसो समेत खुलाउनु पर्छ ।
- यस पछि आउने सबै किसिमका सहायताको परिचालनको समन्वय र नियन्त्रण गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा क्रियाशील सरकारी, गैरसरकारी, निजी एवम् सरोकारवालाहरु बिचको उचित समन्वय र परिचालन गर्ने,
- निरन्तर सूचना प्राप्ति विश्लेषण र प्रवाह गर्ने र आवश्यकता अनुसार मिडिया अपडेट दिने,
- सबै विषयगत क्षेत्रहरुलाई निरन्तर र ठीक दिशामा परिचालन गरिरहने, र
- आवश्यकता र आपुर्ति बिचको तालमेल मिलाउने ।

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा समन्वय

• सूचना सञ्चालन विश्लेषण प्रवाह

१. सम्बन्धित आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सूचना प्राप्त गर्ने,
२. प्राप्त सूचनाहरु विपद्को कुन किसिममा पर्छ वा पर्दैन सो समेत छुट्याई विश्लेषण गर्ने,
३. जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्रतिवेदन समेत लिने,
४. सूचनालाई सरोकारवालाहरूसँग प्रवाह गर्ने र सूचना प्रणालीमा राख्ने,
५. विपद् सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको निरन्तर सुदृढीकरण, प्रयोग र परिचालन गर्ने, र
६. यसलाई सम्बन्धित अन्य निकायहरूसँग पनि जोड्ने ।

• विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका अघावधिक रहने

१. विपद्को समयमा खोज उद्धार र राहतका लागि सामग्री र जनशक्तिको विवरण सहितको तयारी र परिचालन,
२. खोज उद्धार टोली परिचालन,
३. विपद्को समयमा उपलब्ध गराइने औषधी उपचार, आश्रय स्थल, लत्ताकपडा, आदिको जोहो,
४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण र कार्यान्वयन, र
५. मनसुन, शितलहर आदिमा छुट्टै कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयन ।

• राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, गोदामघरहरु, आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरु सम्बन्धी कार्य

१. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापनाका लागि आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत तयारी गर्ने,
२. प्राधिकरणको संगठन र व्यवस्थापन सर्भे तथा निर्णय निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
३. प्राधिकरणको स्थापना, संगठन संरचना र कार्य प्रक्रियाको सवलीकरण गर्दै प्राधिकरणलाई सचिवालय सञ्चालनको जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्ने,
४. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल मा रहेको मानवीय सहायता स्थल र समन्वय सञ्चालन सहजीकरण र सहकार्य गर्ने,
५. सात वटै प्रदेशका गोदामघरहरू (सञ्चालित, निर्माणाधिन र निर्माण हुने सम्बन्धी कार्य। अन्तर प्रदेश र अन्तर जिल्लामा सामग्री परिचालन। क्षेत्रीय गोदामघरहरूको रूपान्तरण,
६. क्षेत्रीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको रूपान्तरण र सञ्चालन, प्रादेशिक आपत्कालीन केन्द्रहरूको निर्माण, र
७. थप जिल्लाहरूमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको स्थापना। सबै केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धिमा सहजीकरण गर्ने।

मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा

मानव अधिकार उलंघनका उजुरी छानबिन र आवश्यक कारवाही:

- मानव अधिकार उलंघन एवं हनन सम्बन्धी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, राष्ट्रिय महिला आयोग, राष्ट्रिय दलित आयोग, आदिवासी जनजाति आयोग, मधेशी आयोग, थारु आयोग, मुस्लिम आयोगका पत्र तथा सामाजिक सञ्जाल, टेलिफोन, हुलाक, सञ्चारका अन्य साधनमा प्रकाशित समाचार र व्यक्तिगत निवेदन/उजुरी प्राप्त गर्ने,
- प्राप्त पत्र, प्रकाशित एवं प्रसारित समाचार र निवेदन/उजुरीको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण एवं प्राथमिकीकरण गर्ने,
- जुन निकाय वा पदाधिकारीबाट मानव अधिकारको उल्लंघन भएको भनिएको छ सो निकाय वा पदाधिकारीको राय प्रतिक्रिया माग गर्ने,
- प्राप्त राय प्रतिक्रियाको विश्लेषण गर्दा कुनै निकाय वा पदाधिकारीबाट थप जानकारी प्राप्त गर्न आवश्यक देखिएमा सो माग गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार कुनै पदाधिकारी वा व्यक्तिसँग सोधपुछ गर्ने, र
- छानबिनबाट कुनै निकाय वा पदाधिकारी दोषी देखिएमा निर्णय गर्न अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई कानून बमोजिमको कारवाही गर्नका लागि सम्बन्धित महाशाखा वा शाखा वा मातहत निकायमा लेखी पठाउने।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको निर्णयको कार्यान्वयन

- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कुनै पदाधिकारीहरूबाट मानव अधिकारको उलंघन वा हनन भएकोले सो गर्ने पदाधिकारीलाई कारबाही गर्ने भनी राष्ट्रिय मानव अधिकारबाट भएको निर्णय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत वा सिधै आयोगबाट प्राप्त गर्ने ।
- कार्यान्वयनका लागि प्राप्तत्यस्ता निर्णयहरूको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने ।
- प्राप्त निर्णय बमोजिम दोषी पदाधिकारीलाई कानून बमोजिमको कारबाही गर्नको लागि निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई सम्बन्धित महाशाखा वा शाखा वा मातहत निकायलाई लेखी पठाउने ।

मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी गोष्ठीको आयोजना

- मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी विभिन्न जिल्लामा गोष्ठीहरू सञ्चालनगर्नको लागि वार्षिक कार्यक्रम बनाई सम्बन्धित महाशाखामा पेश गर्ने ।
- वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट अनुसार निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय भए बमोजिमका जिल्ला र मितिमा मानव अधिकार प्रवर्द्धन गोष्ठीहरू सञ्चालन गर्ने ।
- त्यस्ता गोष्ठीहरू सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरणका लागि सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अनुरोध गर्ने ।
- जिल्ला स्थित स्थानीय तहका प्रमुख वा अध्यक्षहरू, जिल्लाका सम्पूर्ण सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरू, जिल्लामा क्रियाशील सम्पूर्ण राजनीतिक दलका प्रमुख वा प्रतिनिधिहरू, मानव अधिकार संरक्षण एवं प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा क्रियाशील गैर-सरकारी संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरू, नागरिक समाजका अगुवाहरू, मानव अधिकारकर्मीहरू, सञ्चारकर्मीहरू लगायतको उपस्थितिमा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
- सम्बन्धित जिल्लाको मानव अधिकारको स्थिति झल्किने गरी सरकारी निकायहरूको तर्फबाट कम्तिमा एउटा र गैर सरकारी क्षेत्रबाट कम्तिमा एउटा कार्यपत्र प्रस्तुत हुने व्यवस्था मिलाउने ।
- गोष्ठीका सहभागीहरूको तर्फबाट सुझाव, टिप्पणी, प्रश्नहरू प्राप्त गर्ने ।
- गोष्ठीमा उठ्ने मानव अधिकार सम्बन्धी जिल्ला स्तरका विषयहरूको संवोधन प्रमुख जिल्ला अधिकारीले गर्ने र राष्ट्रिय स्तरका एवं मन्त्रालयले संवोधन गर्ने विषयहरूको संवोधन गोष्ठी सञ्चालन गर्न जाने मन्त्रालयका पदाधिकारीहरूले गर्ने ।
- गोष्ठी सञ्चालन गरी आएपछि सो सम्बन्धी विस्तृत प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।

मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी कार्य

मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति दिने भनी राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट भएका निर्णयहरू प्राप्त हुन आएमा त्यस्ता निर्णयहरूको अभिलेख राखी आवश्यक कार्यार्थ मन्त्रालयको राहत तथा तथ्यांक व्यवस्थापन शाखामा प्रेषित गर्ने ।

United Nations Agencies सम्बन्धी कार्य

- नेपालमा भएका मानव अधिकार उलंघन एवं हनन सम्बन्धी घटनाहरूको सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत प्राप्त हुने संयुक्त राष्ट्र संघीय निकायहरूका पत्रहरूको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने ।
- मानव अधिकारको उलंघन एवं हननको घटना सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय लगायतका निकायहरूबाट सूचना एवं तथ्यांक प्राप्त गर्ने ।
- प्राप्त सूचना एवं तथ्यांकहरूको विश्लेषण पश्चात तोकिएको अवधि भित्र त्यस्ता पत्रहरूको जवाफ तयार गरी निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

ICCPR र CAT को आवधिक प्रतिवेदन तयारी

- International Convention on Civil and Political Rights र Convention Against Torture मा रहेका प्रावधानहरूको विस्तृत अध्ययन गर्ने ।
- उक्त दस्तावेजहरूमा रहेका प्रावधानहरूको कार्यान्वयन अवस्थाका सम्बन्धमा सम्बद्ध निकायहरूबाट आवश्यक तथ्यांक तथा सूचनाहरू संकलन गर्ने ।
- आवधिक प्रतिवेदन तयारीको लागि सम्बद्ध निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय एवं सहकार्य गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले तोकिएको अवधि भित्र आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई सो प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

मन्त्रालयको लैंगिक सम्पर्क विन्दुको रूपमा गर्ने कार्य:

- लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा, मानव वेचबिखन, जवरजस्ती करणी जस्ता घटनाहरूको सम्बन्धमा प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट तथ्यांकहरू संकलन गर्ने ।
- निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट तोक आदेश भए बमोजिम महिलाको संरक्षण, विकास र सशक्तीकरण सम्बन्धी विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट आयोजना गरिने कार्यक्रमहरूमा मन्त्रालयको प्रतिनिधित्व गर्ने ।

विविध कार्य

- मानव अधिकारको प्रवर्द्धन, लैंगिक एवं घरेलु हिंसाको नियन्त्रण, मानव बेचबिखन नियन्त्रण जस्ता विषयहरूमा विभिन्न निकायहरूबाट लेखी आएको अवस्थामा निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट तोकिए बमोजिमका कार्यहरू तोकिएको समयमावधि र तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी सम्पादन गर्ने ।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने

- कानूनको आवश्यकता पहिचान गर्ने,
- कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा १२ बुँदे अवधारणापत्र उपर सैद्धान्तिक सहमति प्राप्त गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्बाट कानून तर्जुमाको लागि सैद्धान्तिक स्वीकृति प्राप्त गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्बाट कानून तर्जुमाको लागि सैद्धान्तिक स्वीकृति प्राप्त भए पश्चात विधेयकको मस्यौदा गर्ने,
- मन्त्रालयमा मस्यौदा तयार भएपछि थप आर्थिक दायित्व पर्ने विषयमा अर्थ मन्त्रालय र तर्जुमा सहमतिको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय पठाउने,
- अर्थ मन्त्रालय र कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट सहमति प्राप्त भए पश्चात संघीय संसदमा विधेयक पेश गर्ने स्वीकृतीको लागि विधेयक नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पेश गर्ने,
- नेपाल सरकारबाट संघीय संसदमा विधेयक पेश गर्ने स्वीकृती प्राप्त भए पश्चात संघीय संसदमा आवश्यक ५५० प्रति सहित विधेयक दर्ता गर्ने ।
- नियमावलीको र निर्देशिकाको हकमा भने मन्त्रालयमा विषय विज्ञसहितको टोलीले मस्यौदा तयार भए पछि कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट तर्जुमा सहमति प्राप्त गरी नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पेश गर्ने । स्वीकृत भए पश्चात लागू हुने ।
- मन्त्रालयबाट नै स्वीकृत भई लागू हुने कार्यविधि र निर्देशिकाहरू भने अन्य सबै प्रकृयाहरू पूरा भएका छन् छैनन् हेरी मन्त्रीज्यूबाट स्वीकृत गराउने ।

मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभागहरूलाई कानूनी राय सल्लाह दिने,

- कानूनी राय माग गर्दा जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार त्यस्तो राय माग्ने कार्यालय वा अधिकारीलाई भएको हुनुपर्छ ।
- जुन विषयमा राय मागिएको हो सो विषयसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विवरण संक्षेपमा खुलाई सम्बन्धित कागजात संलग्न गरिएको हुनु पर्छ ।
- राय माग गरिएको विषयमा स्पष्ट कानूनी प्रश्न उल्लेख भएको हुनुपर्छ ।

- जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विषयमा अन्य कुनै कार्यालय वा अधिकारीको समेत राय लिनुपर्ने वा अन्य कुनै प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने भएमा सो राय मागिसकेपछि तथा त्यस्तो प्रक्रिया पूरा गरिसकेपछि मात्र राय मागिएको हुनुपर्छ ।
- जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो सम्बन्धमा विभागीय राय वा सम्बन्धित कार्यालयको दृष्टिकोण उल्लेख भएको हुनुपर्छ ।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखाले कानूनी राय दिँदा देहायका विषयहरूलाई समेत ध्यान दिई कानूनी राय प्रदान गर्ने

- कानूनी राय माग गर्ने निकायले तोकेको रित पूरा गरेर राय माग गरेको छ, छैन,
- तथ्य स्पष्ट छ, छैन अध्ययन एवं मूल्याङ्कन गरेर मात्रै कानूनी राय दिनुपर्छ,
- कानूनी राय प्रदान गर्न आफ्नो अधिकार भए, नभएको निकर्ण गरेर कानून बमोजिम कानूनी राय दिनुपर्ने आफ्नो कर्तव्य भएको अवस्थामा मात्रै कानूनी राय दिनुपर्छ,
- कानूनी रायको बारे एकीकृत ढाँचा नभए पनि राय दिँदा सोधिएको विषयमा स्पष्ट जवाफ पाउने गरी दिनुपर्छ,
- एकै किसिमको विषयमा सकेसम्म एकरूपता कायम हुने गरी राय प्रदान गर्ने,
- राय दिने विषयमा स्पष्ट नभएमा माथिल्लो निकायबाट स्पष्ट भई राय दिनुपर्छ ।

राजपत्रमा प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सम्बन्धी सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गरी प्रकाशित गर्ने, गराउने,

- नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गर्नु पर्ने सूचनाहरूको सर्वसाधारणका लागि प्रकाशन गरिनुपूर्व शुद्धाशुद्धि लगायत विविध कुराहरूका सम्बन्धमा जाँच गरि तथा मस्यौदा तयार गरी मन्त्रालयको निर्णय सहित सूचना सम्पादन गर्न तथा राजपत्रमा सूचना प्रकाशनको लागि कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा लेखी पठाउने
- सूचना प्रकाशन नगरे पनि हुने हो कि ? कुनै कानूनी हक र दायित्व सिर्जना गर्ने प्रकृतिको छ कि ?
- पुरानो सूचना अनुसार ढाँचा मिलेको छ, छैन
- कुन निकायको नामबाट निकाल्ने हो
- कुनै आयोग समितिको सदस्यको ठेगाना प्रस्ट रूपमा लेखिएको छ, छैन
- भाषागत रूपमा सूचना उपयुक्त छ, छैन आदि ।

मन्त्रालय र मातहतका विभागहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको कानूनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- सरकारी कामको सिलसिलामा मन्त्रालय विभाग तथा कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विरुद्धमा कुनै उजूरी परेमा वा मुद्दा मामिलाका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार कानूनी प्रतिरक्षा गर्ने । जसको लागि विषयवस्तुको अध्ययन थप कार्य गर्ने ।

मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरू र मुद्दाहरूको लिखित जवाफ र प्रतिउत्तर तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनका सम्बन्धमा देहायका विषयहरू हेरी लिखित जवाफ तयार गर्नु पर्दछ सोको लागि देहायका विषयहरूको अध्ययन गरी लिखित जवाफ तयार गर्नु पर्दछ ।
- लिखित जवाफ लेखदा निम्न विषयहरूलाई मुख्य रूपमा हेर्नुपर्ने हुन्छ :
  १. रिट निवेदनको मागको विषय अनुरूप सम्बन्धित अदालतमा निवेदन दायर गरिएको छ/छैन अर्थात सम्बन्धित अदालतको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत परेको छ/छैन ?
  २. वैकल्पिक उपचारको बाटो छ/छैन ?
  ३. कर्तव्य भएको निकायलाई विपक्ष बनाइएको छ/छैन ?
  ४. सफा र स्वच्छ हातसहित प्रवेश गरेको छ/छैन ?
  ५. निवेदकको हनन भएको भनिएको हक अधिकार प्रदान गर्ने संविधान वा कानून निलम्बित अवस्थामा छ/छैन ?
- कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखाले लिखित जवाफ तयार गर्दा ख्याल गर्नुपर्ने कुराहरू
  १. ढाँचा
  २. म्याद
  ३. भाषा
  ४. कागज जाँच कार्यविधिको पालना
  ५. कागज: नेपाली कागजमा र सोमा पनि सुल्टोतर्फ लेखिनुपर्छ ।
  ६. छाप: प्रत्येक पृष्ठमा कार्यालयको छाप र अन्त्यमा पदाधिकारीको दस्तखत भएको ठाउँमा पदको छप समेत लगाउनुपर्छ
  ७. दस्तुर
  ८. प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त
  ९. तीन पेज भन्दा बढी लिखित जवाफ भएमा सोको सार संक्षेप
  १०. सीडी पेस गर्ने ।

नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल अन्तर्गतका प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय सजाय उपर पुनरावलोकन सुन्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- विभागीय सजायको आदेश प्राप्त गर्ने प्रहरी कर्मचारीले मन्त्रालय समक्ष पुनरावेदन गर्दा पुनरावेदन गर्ने म्याद भित्र पुनरावेदन परे नपरेको हेर्ने र दर्ता गर्ने।
- प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय कारबाहीसँग सम्बन्धित सुरु सक्कल फाइल संलग्न छ छैन हेर्ने र सुरु सक्कल मिसिल संलग्न नभएको भए सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने
- प्रचलित कानूनमा भएको समयावधि भित्र पुनरावेदनपत्र उपर निर्णयको लागि पेश गर्ने
- निर्णय भएको व्यहोरा सम्बन्धित निकाय तथा व्यक्तिलाई दिने।

मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको समसामयिक रूपमा संशोधन गर्न आवश्यक भएमा नीतिगत विषयहरूको टुङ्गो लागि सके पश्चात सोको संशोधनको ढाँचामा राखी कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा तर्जुमाको लागि लेखि पठाउने।
- तर्जुमा सहमति प्राप्त भएपश्चात संशोधनको ढाँचा सहित नेपाल सरकारको स्वीकृतिको लागि प्रस्ताव तयार गरी प्रस्ताव पेश गर्ने।

फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने,

- अदालतबाट भएको फैसला कार्यान्वयन भए पश्चात सार्थक रूपमा न्यायको अनुभूति प्राप्त हुन्छ। कार्यान्वयन विनाको फैसला केवल अदालती घोषणामा मात्र सिमित रहने हुनाले वास्तविक अर्थमा न्याय प्राप्त गरेको आभाष हुनको लागि फैसला कार्यान्वयन गरिनु आवश्यक रहन्छ। फैसलाले न्यायको घोषणा गर्दछ भने यसको कार्यान्वयनले मात्र पूर्णता प्राप्त गर्दछ र जनताले न्याय प्राप्त गरेको आभास हुन जाने हुनाले अदालत समक्ष मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई दायर भएका रिट निवेदनका सम्बन्धमा अदालतबाट भएको आदेश कार्यान्वयन गर्नको लागि देहायमा उल्लेखित विषयहरू आवश्यक रहन्छ।
- अदालतबाट भएको फैसला प्राप्त गर्ने,
- अदालतबाट भएको फैसलाको अध्ययन गर्ने,
- मन्त्रालयले कार्यान्वयन गर्नु पर्ने भएमा सो को कार्यान्वयन गर्ने तथा मन्त्रालय अन्तर्गतका विभाग वा कार्यालयले कार्यान्वयन गर्नु पर्ने भएमा सम्बन्धित निकायमा कार्यान्वयनको लागि लेखी पठाउने,
- कार्यान्वयन भैसकेका फैसलाहरूको लगत कट्टाको लागि फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयमा लेखी पठाउने,

- फैसला कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर अनुगमन गर्ने, र कार्यान्वयनको लागि सहजीकरण गर्ने,
- प्रदेश आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम लगायतका कानूनी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

- रामेश्वर दंगाल
पद: सचिव (सम्पर्क नम्बर: ९८५११४०००१)

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण

मानव अधिकार प्रवर्धन शाखा

- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट २०८२ भाद्र २३ को Gen-Z समूहको प्रदर्शन र भाद्र २४ गते भएको धनजनको क्षतिका सम्बन्धमा विवरण माग भएकाले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको च.नं. ३८ मिति २०८२/०६/१५ को पत्रसाथ प्राप्त घाइतेको विवरण राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगमा पठाइएको । साथै, आयोगबाट माग भएका थप विवरणको सम्बन्धमा गृह मन्त्रालय, कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा, आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा, शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखासँग मानवीय क्षति सम्बन्धी विवरण र सम्पत्ति तथा संरचनागत क्षति सम्बन्धी विवरण माग गरि पत्राचार गरिएको ।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धमा विभिन्न मितिमा प्राप्त पत्रहरू (यस समयावधिमा प्राप्त १४ वटा पत्रहरू) कार्यान्वयनका लागि नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयमा पत्राचार गरिएको। साथै, सोही प्रकृतिका अन्य पत्रहरू मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकायमा पत्राचार गरिएको।
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धमा भएको प्रगतिको विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र आयोगमा पठाइएको।
- राष्ट्रिय महिला आयोगबाट प्राप्त नीतिगत सिफारिससँग सम्बन्धित विषय कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकाय र अन्य निकायमा पत्राचार गरिएको।
- सूचनाको हक सम्बन्धमा माग भएको विवरणको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट प्राप्त प्रगतिको विषयका सम्बन्धमा शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखाको जानकारीका लागि पठाइएको। साथै, शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखाबाट सूचनाको हक सम्बन्धमा माग भएका विवरणहरू कार्यान्वयनको अवस्थाका बारेमा नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा अन्य निकायहरूमा पत्राचार, समन्वय गर्ने गरिएको।

- नेपालको लागि विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन (चौथो चक्र) को राष्ट्रिय प्रतिवेदनको मस्यौदा उपर अघावधिक विवरण सहित राय/प्रतिक्रियाको विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको।
- भाद्र २० गतेलाई मानव बेचबिखन विरुद्धको राष्ट्रिय दिवस मनाउने सन्दर्भमा सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पत्राचार गरिएको।
- मानव अधिकार सम्बन्धी छैठौँ राष्ट्रिय कार्ययोजनाको मस्यौदा उपर प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्मा राय/सुझाव पठाइएको।
- मिति २०८२ भाद्र २४ गते भएको आगजनिबाट शाखामा रहेका सम्पूर्ण कागजात, चिठ्ठिपत्र, फाइल, अभिलेख (मिति २०८२ भाद्र २४ गतेसम्मका) जलेर पूर्ण रूपमा नष्ट भएकोले सो सम्बन्धी विभिन्न महाशाखा तथा शाखाबाट माग भएबमोजिमको ढाँचामा विवरण तयार गरि पठाइएको।

आर्थिक प्रशासन शाखा

- १) नेपाल सरकार म.प.को निर्णयानुसार मिति २०८२।६।२३ र २४ गते ZEN-Z आन्दोलनको क्रममा मृत्यु भएका मृतकका परिवारलाई प्रति परिवार रु.१० लाख आर्थिक सहायता र काज किरिया खर्च, खाना खर्च र यातायात खर्च वापत रु.५ लाख गरी जम्मा रकम रु.१५ लाखका दरले ५३ जना मृतक परिवारको रकम निकासालाई सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत भूक्तानीका लागि पठाईएको।
- २) आ.व. २०८२।०८३ असोज महिना सम्मको यस मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायको कूल रु.१ करोड ६३ लाख ६ हजार बेरुजु फर्छ्यौँट भएको।

स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा

क्र.स.	सम्पादित कार्य
१.	नेपाल-भारत गृह सचिवस्तर वार्ता भारत, नयाँ दिल्लीमा साउन ६-७, २०८२ मा सम्पन्न।

गुनासो व्यवस्थापन शाखा

गुनासो प्रकार	गुनासो स्थिति				
	दर्ता	फछ्यौट भएको	फछ्यौट प्रतिशत	कारवाही भइरहेको	बाँकी प्रतिशत
अख्तियार दुरूपयोग	0	0	0.00	0	0.00
सेवा प्रवाह सम्बन्धी	2	1	50.0	1	50.0
कार्य क्षेत्रमा विभेद	0	0	0.00	0	0.00
नागरिकता सम्बन्धी	25	18	72.0	7	28.0
कर्मचारी सम्बन्धी	19	12	63.2	7	36.8
प्रहरी प्रशासन सम्बन्धी	25	8	32.0	17	68.0
शान्ती सुरक्षा	7	3	42.9	4	57.1
व्यक्तिगत विवाद	2	1	50.0	1	50.0
अदालतको फैसला तथा निर्णय कार्यान्वयन	2	2	100.0	0	0.0
स्थानीय तह सम्बन्धी	5	4	80.0	1	20.0
लैङ्गिक हिंसा	0	0	0.00	0	0.00
आर्थिक लेनदेन, बैदेशिक रोजगार लगायत ठगी	3	0	0.0	3	100.0
संघ-संस्था सम्बन्धी	1	1	100.0	0	0.0
अन्य गुनासो	284	158	55.6	126	44.4
जम्मा (Total)	375	208	55.5	167	44.5

राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा

क्र.सं.	प्रगति विवरण	कैफियत
१.	सशस्त्र द्वन्द्व, ऐतिहासिक जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलनका घाइते/अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई वितरण गरिने जीवन निर्वाह भत्ता, आमाबाबु गुमाएका टुहुरा बालबालिकाहरूलाई आर्थिक सहायता तथा ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहिद परिवारलाई आर्थिक सहायता वापको रकम उपलब्ध गराउने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।	आर्थिक प्रशासन शाखामार्फत रकमान्तरको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पठाइएको

२.	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को २०८२/०६/१२ को निर्णय बमोजिम २०८२ भाद्र २३ र २४ गतेको जेन-जी आन्दोलनका प्रत्येक घाइते व्यक्तिहरुलाई स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रारम्भिक विवरणका आधारमा तत्काल भैपरी खर्चबापत् अक्षेरूपी रु. २०,०००/ (बीस हजार) उपलब्ध गराउन आवश्यक रकम अर्थ मन्त्रालयबाट माग गरी सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरुमा निकास भैसकेको।	१.अर्थ मन्त्रालयको मिति २०८२/०६/१२, च.नं १४७ को पत्रमार्फत रु १,७७,८०,००० र मिति २०८२/०६/२१, च.नं १४९ को पत्रमार्फत ३,०८,००,००० निकास प्राप्त भएको।
३.	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८२/०६/१२ को निर्णय अनुसार भाद्र २३ र २४ गतेको जेन-जी आन्दोलनका प्रत्येक घाइते व्यक्तिहरुलाई स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रारम्भिक विवरणका आधारमा परिचयपत्र वितरणका लागि ७३ जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरुलाई २८७६ थान परिचयपत्र वितरणका लागि पठाइएको। साथै, माननीय मन्त्रिज्यूको उपस्थितिमा मिति २०८२/०६/१२ राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर तथा अन्य अस्पतालहरुमा गरी ३८ जनालाई परिचयपत्र वितरण गरिएको।	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरुबाट परिचयपत्र वितरणको कार्य भैरहेको।

सूचना प्रविधि शाखा

१. कम्प्युटर प्रणालीबाट नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण गर्ने प्रविधि संयोजनको प्रबन्ध मिलाउने कार्यजिम्मेबारी बमोजिम नागरिकता विवरण व्यवस्थापन प्रणाली (CIMS) सम्बन्धमा।

- हालसम्म ७७ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ७५ इलाका प्रशासन कार्यालय, २ सीमा प्रशासन कार्यालयहरुबाट प्रणाली मार्फत नागरिकता सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रबन्ध मिलाइएकोमा आ.व. ०८२/८३ को प्रथम त्रैमासिकमा प्रणालीबाट जारी भएका जम्मा नागरिकता संख्या: 205270 (पुरानो ४७८७९ र नयाँ १५७३९१) रहेको। (मिति २०८२ श्रावण १ देखि असोज मसान्त सम्म)
- नागरिकता प्रमाणपत्र सम्बन्धीत प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित एवं प्रविधिमा आधारित बनाउने उद्देश्यका साथ स्थानीय तहहरुले अनलाइन प्रणालीमार्फत नागरिकता सिफारिस गर्ने सम्बन्धमा मिति २०८२ श्रावण -१ गते देखि २०८२ असोज मसान्तसम्म थप ६४५ वडा कार्यालयहरु समेत गरी हालसम्ममा जम्मा ५१३६ वडा कार्यालयहरुमा प्रणाली लागू गरिएको।
- प्रणालीमा गैरआवासीय नेपाली नागरिकता सम्बन्धी कार्यको व्यवस्था गरी जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरुबाट कार्यान्वयनमा ल्याइएकोमा आ.व. ०८२/८३ को श्रावण देखि असोज मसान्तसम्म ३७५ गरी हालसम्म ६०६८ वटा गैरआवासीय नेपाली नागरिकता जारी भएको।

२. गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायबीच सूचना सञ्चार प्रविधि सञ्जाललाई सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा अद्यावधिक राख्ने सम्बन्धमा ।

- अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा राउटरमा समस्या आएकोमा Router Configuration तथा राउटर प्रतिस्थापन गरी समस्या समाधान ।
- नेटवर्क वैकल्पिक व्यवस्थापनका लागि (नेटवर्क slow, लिजलाइन down लगायत अवस्थामा) कार्यालयहरूका कम्प्यूटरहरूमा FortiClient Installation ।
- नेटवर्क अवस्था निरन्तर Monitoring तथा Reporting तथा लिजलाईन समस्या सम्बन्धमा मातहतका सम्बन्धीत कार्यालयहरू तथा नेपाल टेलिकमसँग समन्वय (पत्राचार, टेलिफोन) गरी समाधान ।

३. मौजुदा सफ्टवेयरहरू, उपकरणहरू, वेबसाइट सञ्चालन, व्यवस्थापन सम्बन्धमा ।

- मन्त्रालयको सूचना प्रविधि उपकरणहरू (सर्भर, Firewall, Router, SAN, Switch आदि)को सञ्चालन, व्यवस्थापन र अद्यावधिक राखिएको ।
- Laptop, Desktop Computer, Printer, Scanner लगायत उपकरणको Specification तयार सम्बन्धी कार्य गरिएको ।
- मन्त्रालयको सफ्टवेयरहरू TFS (Targeted Financial Sanctions) प्रणाली, Non-Profit Organization Public Portal, CIMS, CPAS (CDO Performance and Appraisal System), लगायतका प्रणाली सञ्चालन, व्यवस्थापन र अद्यावधिक राखिएको ।
- मन्त्रालयको वेबसाइटमा विवरण संशोधन; कर्मचारीहरूको विवरण, सूचना, तस्बिर, डाउनलोड, प्रकाशनहरू लगायतका Content नियमित रूपमा अद्यावधिक गरी वेबसाइट अद्यावधिक राखिएको ।
- गृह मन्त्रालय र मातहतका सबै जिल्ला, इलाका, सीमा प्रशासन कार्यालयहरूको एकिकृत फ्रेमवर्क मा रहेको Website को सञ्चालन, युजर व्यवस्थापन तथा कार्यालयहरूलाई प्राविधिक सहयोग लगायतका कार्य गरिएको ।
- SMS, Email, CCRS, परिपत्र, Attendance System आदि सम्बन्धीत विभिन्न कार्यहरू गरिएको ।

४. प्रणालीहरूको अन्तरआवद्धता सम्बन्धमा:

- सरकारी सेवाहरूको अन्तर आवद्धताको र अन्य निकायहरूले प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गराउन विभिन्न निकायहरू (राहदानी विभाग, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, आन्तरिक राजस्व विभाग, कन्सुलर सेवा विभाग, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय) हरूको प्रणालीसँग API मार्फत CIMS लाई Integrate गरिएको ।
- नागरिक एपबाट नागरिकता सम्बन्धी गुनासोहरू सोझै नागरिकता सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा दर्ता भई गुनासो फछ्यौट गर्ने व्यवस्था गरिएको ।
- TFS प्रणालीमा SMS र E-mail Integrate गरिएको ।
- NPO Portal लाई महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, नेपाल प्रहरी, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, आन्तरिक राजस्व विभागका प्रणालीहरूसँग अन्तरआवद्ध गर्ने प्रक्रियामा रहेको ।

५. विद्युतीय सुशासनका लागि मन्त्रालय मातहतका कार्यालयहरूमा तालिम सम्बन्धमा:

- नागरिकता प्रमाणपत्र सम्बन्धीत प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित एवं प्रविधिमा आधारित बनाउने उद्देश्यका साथ यस आ.व.मा धनकुटा, सप्तरी, ललितपुर, सर्लाही, धनुषा, कालिकोट र जाजरकोट गरी ७ जिल्लाका स्थानीय तहहरूलाई प्रणाली प्रयोग सम्बन्धमा अभिमुखीकरण तालिम गरिएको ।
- मन्त्रालयको प्रणालीहरूको प्रभावकारी सञ्चालन तथा प्रयोगका लागि आ.व. २०८२/८३ मा लुम्बिनी र कर्णाली प्रदेशमा रहेका जिल्ला, ईलाका र सीमा प्रशासन कार्यालयहरूमा कार्यरत सम्बन्धीत कर्मचारीलाई प्रदेशगत सूचना प्रविधि अभिमुखीकरण तालिम कार्यक्रम संचालन गरिएको ।

६. अन्य कार्यहरू

- Digital Nepal Framework अन्तर्गतका क्रियाकलापहरूमा आवश्यक समन्वय तथा मासिक रूपमा प्रगति पठाइएको ।
- अन्य दैनिक, तोकिएका कार्य, प्रशासनिक कार्य तथा प्राप्त गुनासोहरू सम्बन्धी कार्य गरिएको ।
मन्त्रालय र मातहतका कार्यालयहरूको लागि IT Support, Viber Virtual Helpdesk को सञ्चालन; विद्युतीय उपकरणहरूको Configuration; सफ्टवेयर installation तथा आएका समस्याहरूको Troubleshooting; Issue Handling, Reporting तथा समस्या समाधान कार्य र आवश्यकता अनुसार प्रविधि प्रयोग र संचालनका लागि प्राविधिक सहयोग, परामर्श उपलब्ध गराएको ।

निजामति कर्मचारी प्रशासन शाखा

प्रशिक्षण कार्यक्रम:-

- रा.प.तृतीय श्रेणीका कर्मचारीहरूका लागि Professional Course on Management and Development (PCMD) कार्यक्रममा २ जना प्रशिक्षार्थी मनोनयन गरि तालिममा पठाइएको ।

संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण:-

- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभिन्न जिल्लाहरूका प्रस्तावित २३ वटा इलाका प्रशासन कार्यालयको संगठन तथा व्यवस्थापन प्रतिवेदन तयार गरी प्रतिवेदन सहित संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पत्राचार भएको ।

कायम मुकायम मूकरर:-

- विभिन्न इलाका प्रशासन कार्यालयहरूमा १२ जना नायव सुब्बालाई कायम मुकायम मुकरर गरि दुर दराजका जनतामा सेवा प्रवाहको अनुभूति गराइएको ।

मनोनयन:-

- वैदेशिक मनोनयन:- २३ जना
- प्रतिनिधि:- ४३ जना (मनोनयन/प्रतिनिधि/सहभागिता सहित)

स्वेच्छिक अवकाश:- १४ जना, रमाना:- ७९ जना (रमाना सहित हाजिर हुन पठाइएको)
पदस्थापना तथा सरुवा:- जम्मा - ४२४ जना (पद अनुसारको संख्यात्मक तपशिलमा उल्लेख गरिएको छ।)

सि.नं.	दर्जा	पदस्थापन / सरुवा	कैफियत
१.	सहसचिव	३४	
२.	उपसचिव	६१	
३.	शाखा अधिकृत	२२१	
४.	रा.प.अन.प्रथम	११२	
५.	रा.प.अन.द्वितीय	९	
६.	श्रेणी विहिन	३	

विभूषण तथा बैठक समारोह प्रबन्ध शाखा

विभूषण तथा बैठक समारोह प्रबन्ध शाखाको वार्षिक कार्यक्रममा कार्य योजना अन्तरगत कुनै पनि कार्यक्रम नभएको।

विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुर्नलाभ शाखा

क्र.सं.	आ.व. २०८२।०८३ को श्रावण-असोज सम्मको प्रगति विवरण	
१	नीतिगत व्यवस्था सम्बन्धी	<ul style="list-style-type: none"> मदेश प्रदेशलाई विपद् संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा भएको । ईलाम जिल्लालाई विपद् संकट क्षेत्र घोषणा भएको ।
२	नीतिगत व्यवस्था लगायतका विषयमा राय/सुझाव	<p>देहायका विषयमा विभिन्न मन्त्रालयहरूलाई राय/सुझाव उपलब्ध गराईएको</p> <ul style="list-style-type: none"> विपद् सम्मान तथा पुरस्कार मापदण्ड, २०८२ को मस्यौदा उपर अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय भइरहेको । परराष्ट्र मन्त्रालयबाट माग भए बमोजिम राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण (NDRRMA) तथा भारतको राष्ट्रिय आपदा प्रबन्धन प्राधिकरण (NDMA) बीच प्रस्तावित समझदारीपत्रमा परिमार्जनको कार्य अर्थ मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण लगायत सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय भइरहेको । परराष्ट्र मन्त्रालयबाट Draft BIMSTEC Plan of Action to Improve Preparedness and Coordination for Responding to Natural Disasters in the Bay of Bengal Region मा सदस्य राष्ट्रहरूको राय/सहमति माग भए अनुसार राय/सहमतिका लागि अनुरोध भई आएकोमा राय उपलब्ध गराइएको । परराष्ट्र मन्त्रालयबाट MoU Between The Federal Democratic Republic of Nepal and The Swiss Confederation regarding Cooperation in the filed of emergency assistance मस्यौदामा राय/सहमतिका लागि अनुरोध भए अनुसार प्राधिकरणसँग समन्वय

		<p>गरिएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> Asian Disaster Preparedness Center (ADPC) को नेपालमा Sub Center सम्बन्धी Host Country Agreement को मस्यौदामा राय/सहमतिका अर्थ मन्त्रालय र कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयसँग समन्वय भईरहेको ।
३	वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन	<ul style="list-style-type: none"> शाखासँग सम्बन्धित आ.व. २०८२।०८३ को वार्षिक कार्यक्रमको बाँडफाँट सहितको कार्यक्रम स्वीकृत भएको ।
४	अन्य	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न व्यक्ति, गैरसरकारी संघसंस्था, स्थानीय तह, जिल्ला प्रशासन कार्यालय लगायतका निकायहरूबाट समय-समयमा अनुरोध भई आबमोजिम खोज, उद्धार तथा राहतको व्यवस्था, जोखिमयुक्त क्षेत्रको भौगर्भिक अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण र पूर्णलाभ लगायतका विषयहरूको कारवाहीका लागि निरन्तर रूपमा संघीय विषयगत मन्त्रालय एवम् राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा पत्राचार गरिएको । भारत सरकारबाट अनुदान स्वरूप प्राप्त हुने Prefabricated Steel Bridges सामाग्रीमा भन्सार महशुल छुटका लागि अर्थ मन्त्रालयलाई लेखि पठाइएको । हेवा खोलाको बेली ब्रीजको लागि Lunching Kits मा भन्सार छुटको लागि अर्थ मन्त्रालयमा लेखि पठाइएको । UN office for Disaster Reduction ले Sendai Framework को कार्यान्वयन प्रगति संकलन गर्ने गराउन सहयोग र समन्वय गर्ने प्रयोजनका लागी सम्पर्क निकायको रूपमा गृह मन्त्रालयलाई कायम गरिदिन Permanent Mission of Nepal to the UN and Embassy of Nepal, Geneva जेनेभालाई लेखि पठाउन परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गरिएको । प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभामा गृह मन्त्रालय, विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विषयमा माननीय संसद सदस्यहरूबाट उठान भएका विषयको जवाफ उपलब्ध गराइएको । संघीय संसदका विभिन्न समितिबाट अनुरोध भएबमोजिम जवाफ एवम् राय/सुझाव उपलब्ध गराइएको । संयुक्त राष्ट्रसंघ विकास कार्यक्रम (UNDP) द्वारा प्रस्तावित मानवीय सुरक्षा (Human Security) कार्यढाँचा सम्बन्धी Mainstreaming Human Security in Development Planning and Programming for Building Resilience सम्बन्धी मानवीय सुरक्षा कार्यशाला (Workshop on Human Security) सम्पन्न गरिएको ।

नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा

- सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूसँग मिति २०८२/०५/२३ र २४ गतेको प्रदर्शनको क्रममा नागरिकताको अभिलेखमा क्षति पुगे/नपुगेको सम्बन्धमा विवरण माग गरिएको ।

- मिति २०८२/०५/२३ र २४ गतेको प्रदर्शनको क्रममा यस मन्त्रालयमा रहेको अङ्गीकृत र वैवाहिक अङ्गीकृत नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको अभिलेख र रजिष्टर ढुङ्गा समेत जली नष्ट भएको सन्दर्भमा नेपाल सरकारद्वारा वितरण गरिएका अङ्गीकृत तथा वैवाहिक अङ्गीकृत नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपि प्रदान गर्ने सम्बन्धमा सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई मिति २०८२/०६/२० गते निर्देशन प्रेषित गरिएको।
- मिति २०८२/०५/२३ र २४ गते भएको प्रदर्शनको क्रममा नागरिकता र सोको अभिलेख नष्ट भएको खण्डमा नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि प्रदान गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालयहरूलाई मिति २०८२/०६/२० गते निर्देशन प्रेषित गरिएको।
- यस मन्त्रालयको मिति २०८२/०६/२२ गतेको (सचिवस्तर) निर्णयानुसार राष्ट्रिय परिचयपत्र रद्द गर्ने अधिकारीको रूपमा राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागको महानिर्देशकलाई तोकिएको।
- नेपाल नागरिकता नियमावली (चौथो संशोधन) को प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरी नियमावली संशोधन सम्बन्धमा प्रकृया अगाडी बढाउन उक्त मस्यौदा मिति २०८२/०६/२८ गते कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखामा पठाइएको।
- राष्ट्रिय परिचय सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (NIDMIS) र केन्द्रिकृत नागरिकता सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (CCIMS) मा प्रयोग हुने font मा एकरूपता ल्याई सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउने प्रयोजनको लागि CCIMS प्रणालीमा मिति २०८२ कार्तिक महिनादेखि 'Nepali Unicode Romanized' font मात्र प्रयोगमा ल्याउने तयारी भइरहेको हुदाँ सबै जिल्ला/इलाका/सिमा प्रशासन कार्यालयमा कार्यरत सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई उक्त font मा अभ्यस्त गराउन यथाशीघ्र आवश्यक व्यवस्था हुन निर्देशन प्रेषित गरिएको।
- 'स्थानीय तहबाट अनलाइन नागरिकता सिफारिस प्रणाली' पुर्ण रूपमा कार्यान्वयन नभएका जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई यथाशीघ्र अनलाइन नागरिकता सिफारिस प्रणाली अनिवार्य रूपमा लागु गर्न गराउन निर्देशन प्रेषित गरिएको।
- राष्ट्रिय परिचय व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेको तथ्याङ्कमा पहुँच उपलब्ध गराउन क्षेत्र तोकने सम्बन्धमा स्वीकृति प्रदान गर्ने सम्बन्धी प्रस्ताव प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

सि.नं.	नीति तथा कानून सम्बद्ध कार्य	उपलब्धीहरू	कैफियत
१.	संघ संस्था दर्ता, नियमन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन तथा एकीकरण गर्न बनेको विधेयक	सम्बन्धित महाशाखाका प्रतिनिधि समेतको उपस्थितिमा छलफल गरी उक्त विधेयकको मस्यौदा तयार भइरहेको।	
२.	कारागार नियमावली, २०८२ को मस्यौदा	उक्त नियमावलीको मस्यौदा मन्त्रपरिषद् विधेयक समितिमा पेश भएकोमा सो मस्यौदा	

		उपरको छुलफलमा सहभागी भई आवश्यक परिमार्जन गर्न सहजीकरण गरिएको।	
३.	नेपाल नागरिकता (दोस्रो संशोधन) विधेयक, २०८२	नेपाल नागरिकता (दोस्रो संशोधन) विधेयक, २०८२ उपर राष्ट्रिय सभाको विधायन व्यवस्थापन समितिको प्रतिवेदन तयारीमा सहजीकरण गरिएको।	
आन्तरीक फाइलमा राय			
निर्णयकर्ताबाट माग भए बमोजिम प्रदान गरिएको आन्तरिक रायको संख्या- ९			
लिखित जवाफ			
क्र. सं.	लिखित जवाफ (रिट निवेदको नाम)	पेश गरिएको अदालत	मुद्दा नं.
१.	मन बहादुर गुरुड समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१४९१
२.	नरेन्द्र बहादुर थापा समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१३९५
३.	निर्माला चापागाई	श्री उच्च अदालत विराटनगर, इलाम इजलास।	०८१-WO-०१०१
४.	गंगा बहादुर कुवर समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१५५८
५.	कविराज बस्नेत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१५६६
६.	राज कुमारी थापा	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२८१९
७.	नेहा गुप्ता	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२७२९
८.	सजना अधिकारी	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१४१३
९.	अधिवक्ता महेश भट्टराईसमेत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१५२४
१०.	प्रताप रावत	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१४९८
११.	दक्षिण कोरियण नागरिक MIJIN LEE को हकमा अधिवक्ता कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WH-०००५
१२.	हिक्मत बहादुर थापा	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२७०२
१३.	स्नेहा शर्मा	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२६८७
१४.	दिपसीका महर्जन	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२८४७
१५.	उपभोक्ता हित संरक्षक मञ्चको तर्फबाट अधिवक्ता जयप्रसाद पौडेल	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१५९१
१६.	नारायण तिवारी	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२८४९

१७.	अरविंद कुमार	श्री उच्च अदालत जनकपुर, अस्थायी इजलास वीरगन्ज।	०८१-WO-१२२३
१८.	मन्जुला गिरी	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२७६०
१९.	सौर्य संघानियाको संरक्षक गंगा कुमारी मस्कारा	श्री सर्वोच्च अदालत, राममशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-००५८
२०.	मिराज रिभरसाइड भिलेल् रिसोर्ट प्रा.लि.	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२८९०

फैसला कार्यान्वयन

		<ul style="list-style-type: none"> सम्मानित सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत तथा अन्य अदालतबाट फैसला कार्यान्वयनको लागि यस मन्त्रालयमा आ.व. २०८१/८२ तथा सो भन्दा अघि प्राप्त हुन आएका करिव २०० आदेश फैसलाको लगतको अभिलेख राख्ने कार्य गरिएकोमा २०८२ श्रावण महिनामा थप ३० मुद्दाहरूको समेत अभिलेखीकरण गरी जम्मा २३० मुद्दाहरूको अभिलेखीकरण सम्पन्न गरियो।। कार्यान्वयन भैसकेका मुद्दाहरूको लगतकट्टाको लागि सर्वोच्च अदालत, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयसँग आवश्यक समन्वय गर्ने कार्यहरू भएको। फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी विभिन्न निकायहरूका कार्यक्रमहरूमा निरन्तर रूपमा सहभागी भई अनुभव आदानप्रदान, समन्वय, समस्या समाधानका लागि कार्य गर्ने गरिएको। 	
--	--	--	--

नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन सम्बन्धी

१.	मधेश प्रदेशभर विपद् संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा सम्बन्धी सूचना	मिति २०८२/४/८ मा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन भएको।	
२.	जिल्ला रुकुम (पूर्वी भाग) को सदरमुकाम सिस्ने गाउँपालिकाको वडा नं. ५ र ६ मा पर्ने रुकुमकोट तोक्ने सम्बन्धी सूचना	मिति २०८२/४/१२ मा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन भएको।	

भदौ र असोज महिनामा सम्पादन भएका मुख्य-मुख्य कार्यहरूको प्रगति विवरण

सि.नं.	नीति तथा कानून सम्बद्ध कार्य	उपलब्धीहरू	कैफियत
१.	सघ संस्था दर्ता, नियमन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक	सबै मन्त्रालय, सबै मुख्यमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यालय, सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालय, महान्याययाधिवक्ताको कार्यालय, महालेखापरीक्षकको कार्यालय, नेपाल नगरपालिका संघ, गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपाल र राष्ट्रिय योजना आयोग परामर्श उपलब्ध गराई दिने सम्बन्धमा मिति २०८२/५/३ पत्राचार भएको।	
२.	सशस्त्र प्रहरी (चौथो संशोधन) नियमावली, २०८२	मिति २०८२/५/०४ मा अर्थ मन्त्रालयमा राय/सहमतिको लागि पठाईएको।	सहमति प्राप्त भएको।
३.	राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०८२	मिति २०८२/५/१३ मा राय/सुझावको लागि अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, नेपाल नगरपालिका संघ र गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपाललाई पठाईएको।	
४.	सामाजिक सुरक्षा वितरण कार्यविधि, २०८२	मिति २०८२/५/१६ मा राय उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालयमा पठाईएको।	
५.	मतदाता नामावली ऐन, २०७३ लाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश	मिति २०८२/६/५ मा स्वीकृतिको लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यालयमा पठाईएको।	स्वीकृत भई राष्ट्रपतिबाट प्रमाणीकरण भएको।
६.	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०८२	मिति २०८२/६/२० मा राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागमा पठाईएको।	मिति २०८२/६/१० मा मन्त्रीस्तर निर्णयबाट स्वीकृत।
७.	कारागार नियमावली, २०८२	मिति २०८२/६/३० मा कारागार व्यवस्थापन विभागमा फाइल फिर्ता।	
८.	निर्वाचन सम्बन्धी केही नेपाल	मिति २०८२/६/२८ मा निर्वाचन	

	ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश, २०८२	आयोग, नेपाललाई परामर्शको लागि पठाईएको।	
९.	अध्यागमन नियमावली, २०५१ को अनुसूची-१२ मा हेरफेर	मिति २०८२/६/२९ मा अर्थ र संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा राय/सहमतिको लागि पठाईएको।	
अन्य मन्त्रालय/निकायमा गएको राय			
१.	बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप कोष सञ्चालन नियमावली, २०८२	मिति २०८२/५/१९ मा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा राय/सुझाव प्रदान गरिएको।	
आन्तरीक फाइलमा राय			
श्रीमान् सचिवज्यूबाट माग भए बमोजिम प्रदान गरिएको आन्तरिक रायको संख्या- २९			
लिखित जवाफ			
क्र. सं.	लिखित जवाफ (रिट निवेदको नाम)	पेश गरिएको अदालत	मुद्दा नं.
१.	रोशन बस्नेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-००३९
२.	कुसुम देवी थापा समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-००५५
३.	Liu Jing Tao	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WH-००२७
४.	सवनम प्रवेज	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०१६८
५.	प्रशासन्त श्रेष्ठ	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२९५७
६.	लक्ष्मण उपाध्याय	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८१-WO-२९६५
७.	सहिन हुसेन	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-००८७
८.	थमन राईको हकमा निजको भाई कबिन राई	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WH-००३४
९.	रवि लामा	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१२६
१०.	युग राई	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०३२१
११.	राजु पण्डित	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०२१६
१२.	सागर शाक्य	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०३१७
१३.	राजकुमार बस्नेत	श्री काठमाडौं जिल्ला अदालत।	०८१-WO-००१४
१४.	चुडामणि आचार्य	श्री उच्च अदालत जनकपुर अस्थायी इजलास वीरगन्ज।	०८१-WO-१२८२

१५.	आले थोवा थकालीसमेत	श्री उच्च अदालत पोखरा, कास्की	०८१-WO-०२१५
१६.	अंकिता त्रिपाठी समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१४४
१७.	अधिवक्ता सकुन भण्डारी समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१८६
१८.	पुनम थापा	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१५३
१९.	छोटेराल साह	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१६९
२०.	अधिवक्ता अभयराज जोशी	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१८२
२१.	काठमाडौं मेडिकल कलेज पब्लिक लिमिटेड सिनामंगल काठमाडौंको तर्फबाट अ.प्रा. सरोज सुवेदी	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०२८७
२२.	सुलभ तिवारी	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०३२३
२३.	देवकृष्ण मण्डल	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०२०४
२४.	प्रमिला खड्गी	श्री उच्च अदालत, पाटन, ललितपुर।	०८२-WO-०३५९
२६.	अधिवक्ता दिपक विक्रम मिश्र	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१६७
२७.	प्रकाश मणि शर्मा एकेडेमी फर पब्लिक इन्टरेष्ट ल को तर्फबाट ऐ.को संयोजक श्रीना नेपाल	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०१३४
२८.	बेखाराम महर्जन	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-००४९
२९.	देबमाया राईको हकमा अधिवक्ता बाबुराज शाक्य समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WH-००५७
३०.	मोहमद फैज	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WH-००७४
३१.	गीता घर्ती समेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०२१०
३३.	पिकी परियार	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०२१८

३४.	अनिश राय भाटसमेत	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८२-WO-०२२०
दहोच्याई पाउँ निवेदन सर्वोच्च अदालतमा दर्ता			
१.	एन्जल लामा	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-११३६
२.	साड गुरुङ्ग	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-०४०२
३.	बिनु लुम्बु	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-०४०१
४.	शिरिष के.सी.	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-०३३४
५.	दिपक कुमार खत्री	श्री सर्वोच्च अदालत, रामशाहपथ, काठमाडौं।	०८१-WO-१७४२
फैसला कार्यन्वयन			
फैसला कार्यान्वयनको लागि प्राप्त मुद्दाहरुलाई आवश्यक कारवाही प्रकृत्यामा अघि बढाउन कम्प्युटर इन्ट्री गरी अभिलेखीकरण गरिएको संख्या-१०			
नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन सम्बन्धी			
१.	मिति २०८२ भदौ २३ र २४ गतेको प्रदर्शनका क्रममा भएको भौतिक एवं मानवीय क्षतिको यथार्थ छानविन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने सम्बन्धी जाँचबुझ आयोग गठन सम्बन्धी सूचना	मिति २०८२/६/८ मा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन भएको।	
३.	इलाम जिल्लालाई तीन महिनाको लागि विपद संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा	मिति २०८२/६/२७ मा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित।	
विविध			

सीमा तथा अध्यागमन शाखा

गुनासो प्रकार	एकाइ	परिमाणात्मक लक्ष्य	कार्यसम्पादन सूचक	प्रगति विवरण
				पटक
उडान अनुमति	पटक	माग अनुसार	उडान अनुमति विवरण	२००

निष्कासन	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	११७
निःशुल्क पदयात्रा	पटक	आवश्यकतानुसार	निष्कासन विवरण	२
निःशुल्क भिसा	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	७
बहुप्रवेशी भिसा	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	३
अफिसियल भिसा	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	१
यात्रा अनुमति	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	०
बैठक स्वीकृति - सशस्त्र प्रहरी बल	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	४१
बैठक स्वीकृति - जिल्ला	पटक	माग अनुसार	अनुमति विवरण	३

लागु औषध नियन्त्रण शाखा

क्र.सं.	कार्य/कार्यक्रम	प्रगति
१	तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ आयात अनुमति	२०८२ साउन देखी असोज मसान्तसम्म कम्पनी/संस्था/निकायलाई तेजाव/अन्य घातक रासायनिक पदार्थ - पैठारीका लागि नयाँ अनुमति पत्र दिइएको संख्या-३९। - पैठारी स्वीकृती/म्याद थप दिइसकेको संख्या-१०३।
२	विष्फोटक पदार्थ आयात अनुमति	२०८२ साउन देखी असोज मसान्तसम्म १६ कम्पनी/संस्था/निकायलाई विष्फोटक पदार्थ आयातको अनुमति दिइएको।
३	औषध आयात अनुमति	२०८२ साउन देखी असोज मसान्तसम्म २२ कम्पनी/संस्था/निकायलाई औषधी आयातको अनुमति दिइएको।
४	पुनर्स्थापना केन्द्रलाई आवद्धता	२०८२ साउन देखी असोज मसान्तसम्म लागु औषध दुर्व्यसनमा लागेका व्यक्तिहरूलाई पुनःपहिलेकै अवस्थामा फर्काउने उद्देश्यले स्थापना भएका १ वटा पुनःस्थापना केन्द्रलाई गृह मन्त्रालयमा आवद्ध गरिएको।
५	अन्य	श्रीलंकामा अक्टोबर २२-२३,२०२५ मा BIMSTEC द्वारा आयोजित नवौं (9th) BIMSTEC (SG-NDPSPC) कार्यक्रममा गृह मन्त्रालयका उप-सचिव एवं शाखा प्रमुख श्री नवराज जैशीज्यू सहभागी भई country presentation गर्नुभएको।

योजना, अनुमगन तथा मूल्याङ्कन शाखा

- विभिन्न मितिमा बसेको सचिव बैठकको निर्णयको प्रगति विवरण तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय पठाइएको,
- CPAS (प्र.जि.अ. हरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन) आ.व. २०८१/०८२ को चौथो त्रैमासिक तथा वार्षिक मूल्यांकन गरी नतिजा प्रकाशन गरिएको,
- आ.व. २०८२/०८३ को लागि श्रीमान् सचिवज्यू र प्र.जि.अ. बीच कार्य सम्पादन सम्झौता तयार गरीएको,
- माईलस्टोनको मासिक तथा पहिलो त्रैमासिक प्रगति तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाईएको,
- संविधानको धारा ५३ बमोजिमको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाईएको,
- विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट विभिन्न विषयहरूमा माग भई आएको राय/सुझाव तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाईएको,
- संसदमा उठेका विषयहरूको जवाफ तयार गरी पठाईएको,
- विभिन्न जिल्लाहरू र प्रदेशहरूबाट माग भई आए बमोजिम स्रोत सहमति प्रदान गरिएको ।

आन्तरिक प्रशासन सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा

जग्गा सम्बन्धी विवरण:

१. जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ को दफा दफा २५ (७) बमोजिम गृह मन्त्रालयमा मुआब्जा पुनरावलोकनको लागि पेश भएको फाइलहरू :-

क्र.सं.	माग भएको विषय	निवेदन पेश गर्ने निकाय/व्यक्ति	जग्गाको विवरण	कारवाहीको अवस्था	कैफियत
१	औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको नाममा सेस्ता कायम रहेको बाँके जिल्ला साविक नौवस्ता गा.वि.स. वडा नं. २ सिट नं.७-२ को कि.नं. २ क्षेत्रफल ३८०९३५ वर्गमिटर जग्गा मध्येबाट १२९३०५ वर्गमिटर र सिट नं. ७-४ को कि	औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड	औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेडको नाममा सेस्ता कायम रहेको बाँके जिल्ला साविक नौवस्ता गा.वि.स. वडा नं. २ सिट नं.७-२ को कि.नं. २ क्षेत्रफल ३८०९३५ वर्गमिटर जग्गा	मिति २०८२।०३।०१ मा जग्गाको मुआब्जा पुनरावलोकन गरिरहनु नपर्ने निर्णय गरिएको,	

	<p>नं. २ क्षेत्रफल ३८०९३५ वर्गमिटर जग्गा मध्येबाट १४२०५५ वर्गमिटर गरी जम्मा क्षे. २७१३६० वर्गमिटर जग्गा सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, सशस्त्र प्रहरी जवान तालिम शिक्षालय नौवस्ता बाँकेलाइ स्थायी रूपमा उपभोग गर्ने ।</p>		<p>मध्येबाट १२९३०५ वर्गमिटर र सिट नं. ७-४ को कि नं. २ क्षेत्रफल ३८०९३५ वर्गमिटर जग्गा मध्येबाट १४२०५५ वर्गमिटर गरी जम्मा क्षे. २७१३६० वर्गमिटर जग्गा ।</p>		
२	<p>पर्वत जिल्ला साविक देउपुर गा.वि.स वडा नं. ७ हाल परिवर्तित मोदी गाउँपालिका वडा नं. २ निवासी मित्र प्रसाद तिमलसेनाले पुष्पलाल मध्यपहाडी राजमार्ग पोखरा बाग्लुङ सडक कार्यालयबाट पर्वत जिल्ला मोदी गाउँपालिका वडा नं २ र वडा नं. ५ जोड्ने पाति खोला पुल निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने जग्गाको मुआव्जा पुनरावलोकन गर्ने ।</p>	<p>मित्र प्रसाद तिमलसेनाले</p>	<p>पर्वत जिल्ला साविक देउपुर गा.वि.स वडा नं. ७ हाल परिवर्तित मोदी गाउँपालिका वडा नं. २ निवासी मित्र प्रसाद तिमलसेनाले पुष्पलाल मध्यपहाडी राजमार्ग पोखरा बाग्लुङ सडक कार्यालयबाट पर्वत जिल्ला मोदी गाउँपालिका वडा नं २ र वडा नं. ५ जोड्ने पाति खोला पुल निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा ।</p>	<p>मिति २०८२/०५/१७ को निर्णयले पुनरावलोकन गरिरहनु नपर्ने निर्णय गरिएको ।</p>	
३	<p>जिल्ला बझाङ जयपृथ्वी नगरपालिका वडा</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय बझाङ</p>	<p>जिल्ला बझाङ जयपृथ्वी</p>	<p>मिति २०८२/०५/१९</p>	

<p>नं.१० साविक चैनपुर गा.वि.स. वडा नं. १ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय बझाङको नाममा दर्ता कायम रहेको कि.नं. ५१ को क्षेत्र. ८३३० वर्गमिटर जग्गा मध्ये उत्तर पश्चिम तर्फबाट ११०० वर्गमिटर जग्गामा राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय बझाङले कार्यालय भवन निर्माण प्रयोजनका लागि उपोग गर्ने गरी सहमति प्रदान गरिएको एवं जिल्ला बझाङ जयपृथ्वी नगरपालिका वडा नं. १० साविक चैनपुर गा.वि.स. वडा नं.१ मा राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय बझाङको नाममा दर्ता कायम रहेको कि.नं. २०१५ क्षेत्र. ११ वर्गमिटर जग्गा जिल्ला प्रशासन कार्यालय बझाङको नाममा उपयोग स्विकृतिको लागि सिफारिस गर्ने ।</p>		<p>नगरपालिका वडा नं.१० साविक चैनपुर गा.वि.स. वडा नं. १ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय बझाङको नाममा दर्ता कायम रहेको कि.नं. ५१ को क्षेत्र. ८३३० वर्गमिटर जग्गा मध्ये उत्तर पश्चिम तर्फबाट ११०० वर्गमिटर जग्गामा राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय बझाङले कार्यालय भवन निर्माण प्रयोजनका लागि उपोग गर्ने गरी सहमति प्रदान गरिएको एवं जिल्ला बझाङ जयपृथ्वी नगरपालिका वडा नं. १० साविक चैनपुर गा.वि.स. वडा नं.१ मा राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय बझाङको नाममा दर्ता कायम रहेको कि.नं. २०१५ क्षेत्र. ११ वर्गमिटर जग्गा जिल्ला प्रशासन कार्यालय बझाङको नाममा</p>	<p>को निर्णयले उपयोग स्विकृतिका लागि श्री भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रधालय सिंहदरबारलाई पठाइएको</p>	
--	--	--	--	--

			उपयोग स्विकृतिको लागि सिफारिस गर्ने ।		
--	--	--	---	--	--

❖ सवारी साधन सम्बन्धी विवरण:-

१. रातो नम्बर प्लेट सिफारिस गरिएका चार पाङ्ग्रे सवारी साधनहरू:- ७५ वटा,
२. मर्मत भएको चारपाङ्ग्रे सवारी साधनहरूको जम्मा मर्मत खर्च रु. १९,८३,३३८/-
३. मर्मत भएको दुईपाङ्ग्रे सवारी साधनहरूको जम्मा मर्मत खर्च रु. ३,८३,१३८/-
४. साउन र भदौ महिनाको जम्मा इन्धन खर्च रु. १४,९०,३०२/-

शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा

१. शहीद घोषणा सम्बन्धमा:

- सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् गृह मन्त्रीज्यूको २०८२/०५/२९ मा वहालीको क्रममा फाइल तयार गरिएको र सो मुताविक जेन जी (Gen-Z) पुस्ताद्वारा मिति २०८२/५/२३ र २४ मा भएको प्रदर्शनका क्रममा मृत्यु भएका व्यक्तिहरूलाई शहीद घोषणा गर्ने र सोका लागि प्रहरी प्रतिवेदन र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट पुष्टयाई सहित यकीन गरी गृह मन्त्रालयले प्रस्ताव पेश गर्ने भनी मिति २०८२/०५/२९ बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट निर्णय भएको ।
- उपरोक्त बमोजिम मिति २०८२/०५/३० को मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबमोजिम मृत्यु भएका ७६ जना मृतकको विवरण सङ्कलन गरिएको ।
- शहीद घोषणा प्रयोजनका लागि मृतकहरूको हालसम्म प्राप्त पुष्टयाई सहितको प्रहरी प्रतिवेदन र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्राप्त सिफारिसका आधारमा शहीद घोषणाका लागि मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गरिएको र सोही बमोजिम ४५ जनालाई शहीद घोषणा गरिएको ।

२. मृतकका परिवारलाई आर्थिक सहायता सम्बन्धमा:

- प्रदर्शनका क्रममा मृत्यु भई पहिचान खुलेका मृतक नेपाली नागरिकका परिवारलाई (आन्दोलनको मौका छोपी भाग्ने क्रममा मृत्यु भएका कैदीबन्दी र बालबन्दी बाहेक) प्रति परिवार रु. १० (दश) लाख रूपियाँ आर्थिक सहायता र काजकिरिया खर्च, खाना खर्च र यातायात खर्च बापत रु. ५ (पाँच) लाख रूपियाँ रकम आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने मन्त्रीपरिषद्को मिति २०८२/०५/३० को निर्णय अनुसार पहिचान खुलेका मृतक ५३ जनाका परिवारलाई सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमार्फत रकम वितरण भएको ।
- परिवारका सदस्यहरूको आग्रह बमोजिम मृतकका शवहरूको व्यवस्थापनका लागि निःशुल्क सवारी साधन एवम् दुर्गमको हकमा हेलिकप्टरको व्यवस्थापन गर्ने निर्णय

अनुसार शंखुवासभा, धनकुटा, सिरहा, सुनसरी र उदयपुर जिल्लामा ६ जनाको शव हेलिकप्टरमार्फत पठाई सम्बन्धित स्थानीय प्रशासनमार्फत सवारी साधनको समेत व्यवस्था गरी मृतकको परिवारजनलाई जिम्मा लगाइएको।

३. जेनजी आन्दोलनका मृतकहरूको सम्मान सम्बन्धमा:

- मिति २०८२/५/२३ र २४ गतेको प्रदर्शनक्रममा ज्यान गुमाउनेहरूको सम्मानस्वरूप राष्ट्रिय शोक मनाउने, काजक्रिया खर्च उपलब्ध गराउने र शव व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा प्रस्ताव तयार गरी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) समक्ष पेश गरिएकोमा सोही बमोजिम निर्णय भएको।
- मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८२/०५/३० को निर्णयानुसार प्रदर्शनका क्रममा ज्यान गुमाउने मृतकको सम्मान स्वरूप मिति २०८२/०६/०१ गते राष्ट्रिय शोक मनाउन सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी उक्त दिन सार्वजनिक बिदा दिईएको र राष्ट्रिय झण्डा आधा झुकाइएको।
- जेनजी पुस्ताको नाममा काठमाण्डौ उपत्यका भित्रको उपयुक्तस्थानमा जेनजी जागरण स्मारक पार्क निर्माण गर्ने मिति २०८२/०५/३० को मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबमोजिम प्रक्रिया अगाडि बढाउन सो निर्णय जानकारी एवम् आवश्यक कार्यार्थ सहरी विकास मन्त्रालयसमक्ष लेखी पठाइएको।

४. घाईतेको उपचार तथा राहत सम्बन्धमा:

- प्रदर्शनका क्रममा घाईते भएका व्यक्तिहरूको निःशुल्क उपचारको व्यवस्था गर्ने र सोको व्यवस्था स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमार्फत गर्ने व्यहोराको नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट भएको मिति २०८२/०५/३० को निर्णयको जानकारी तथा आवश्यक कार्यार्थ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समक्ष पठाइएको।
- प्राविधिक समितिले वर्गीकरण गरे पश्चात् घाईते भएका व्यक्तिहरूलाई वर्गीकरणका आधारमा उचित राहतको व्यवस्था गर्ने गरी तत्कालका लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रारम्भिक प्रतिवेदनका आधारमा घाईतेलाई भैपरी खर्च वापत रु. २०,०००।- (बीस हजार रूपैयाँ) का दरले उपलब्ध गराउने भन्ने मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८२/०६/१२ को निर्णयानुसार अर्थमन्त्रालयमार्फत पहिलो चरणमा झापा, मोरङ, सुनसरी, काठमाडौं, ललितपुर, कास्की, सुर्खेत, कैलाली र डडेल्धुरामा रकम उपलब्ध गराउन लगाई जिल्ला प्रशासन कार्यालयमार्फत रकम वितरण भैरहेको।
- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट प्राप्त २४२९ जना घाईतेहरूको विवरण संलग्न गरी परिचयपत्र लगायत अग्रिम कार्यवाहीको लागि राहत तथा तथ्यांक शाखामा पठाइएको।
- प्रदर्शनका क्रममा घाईते भएका व्यक्तिहरूको पहिचान एवम् सहज र प्रभावकारी उपचारको व्यवस्था स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसँगको समन्वयमा मिलाई सार्वजनिक जानकारीका लागि सूचना प्रकाशन गरिएको।

५. आयोग गठन सम्बन्धमा:

- मिति २०८२/५/२३ र २४ गतेको “प्रदर्शनका क्रममा भएको भौतिक एवं मानवीय क्षतिको यथार्थ छानविन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न न्यायिक छानविन आयोग गठन गर्ने” नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषदको मिति २०८२/०५/३० को निर्णयानुसार ३ (तीन) सदस्यीय न्यायिक छानविन आयोग गठन भई राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको साथै उक्त आयोगको कार्यक्षेत्र (Terms of Reference-ToR) समेत तयार गरिएको।
- आयोगका सदस्यहरूसमेतलाई सर्वोच्च अदालतबाट सपथको प्रबन्ध गरिएको।
- सो आयोगको स्वीकृत कार्यदिश मुताविक जनशक्ति, कार्यकक्ष तथा सेवासुविधा लगायतको प्रबन्ध मिलाइएको।
- श्री गौरी बहादुर कार्की, सूर्यविनायक-८, भक्तपुरको अध्यक्षतामा जाँचबुझ आयोग गठन भई आयोगले कामकाज सुरु गरेको र सो सम्बन्धी सार्वजनिक विज्ञप्ति मार्फत जानकारी गराइएको।

६. शान्ति सुरक्षा:

- सुरक्षा लगायत समसामयिक विषयमा मा. गृहमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा केन्द्रीय सुरक्षा समिति साथै सुरक्षा निकायका प्रमुखहरूको बैठक व्यवस्थापन गरिएको।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् गृह मन्त्रीज्यूको संयोजकत्वमा मिति २०८२।५।२९ गते र माननीय गृह मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा विभिन्न मितिमा गरी ५ वटा केन्द्रीय सुरक्षा समितिको बैठक बसेको। बैठकमा विद्यमान शान्ति सुरक्षाको समिक्षा, आन्दोलनमा लुटिएका हतियार फिर्ता लगायतका विभिन्न एजेण्डामा छलफल भएको।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् माननीय गृहमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको केन्द्रीय सुरक्षा समितिका बैठकको निर्णय निर्णयहरू कार्यान्वयन गरिएको।
- नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल र जिल्ला प्रशासन कार्यालय साथै इलाका प्रशासन कार्यालय सहित जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयसमेतमा भएको क्षतिको प्रारम्भिक प्रतिवेदन गरिएको।
- नजिकिदो चाडपर्व लागयत विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन समेतलाई लक्षित गरी भरपर्दो सुरक्षा व्यवस्थापन लगायत समग्र सुशासन प्रवर्धन गर्न गराउनका लागि सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई १३ बुँदे परिपत्र गरिएको।
- २४ सै घण्टा नियन्त्रण कक्ष साथै Public Call Response सञ्चालन गरिएको।
- बदलिदो परिवेशमा सिंहदरवार प्रवेशको पुरानो परिचयपत्र खारेजी भएको सन्दर्भमा सिंहदरवार प्रवेश गर्ने सेवाग्राहीका लागि सहजीकरण गर्न परिसर भित्र रहेका सम्बन्धित निकायहरूलाई सम्पर्क व्यक्ति तोकी सिंहदरवार सुरक्षा गणमा साथै यस मन्त्रालयमा जानकारी पठाउन लेखी पठाइएको र सोही मुताविक सहजीकरण गरिएको।
- प्रदर्शनका क्रममा काठमाण्डौ लगायत मुलुकका विभिन्न भागमा सुरक्षा निकायको साथबाट हराएका हातहतियार र खरखजाना कहीं कसैले फेला पारेमा नजिकको सुरक्षा निकायमा २०८२ असोज मसान्तसम्म बुझाउनुहुन अनुरोध गरी सूचना प्रकाशन गरिएको।

- शान्ति सुरक्षा, विपद् व्यवस्थापन लगायतका विभिन्न विषयमा गरी मातहतका जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई ९ (नौ) वटा परिपत्र गरिएको।
- हालको अवस्थामा सभा, सम्मेलन, बैठक एवं विरोधका कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा अहिंसात्मक हुने गरी शान्तिपूर्ण ढंगबाट अन्य पक्षलाई असर नपर्ने एवं उक्साहट नहुने गरी गर्नु भै समाजमा शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नुहुन सबैमा अनुरोध सहितको सूचना प्रकाशन गरिएको।
- प्रहरी तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्राप्त जाहेरीका आधारमा विहान र साँझ गरी दैनिक २ (दुई) पटक मुख्य घटना प्रतिवेदन तयार गरी पेश गरिएको।
- देशभित्रको शान्ति सुरक्षाको समग्र स्थितिको लेखाजोखा र प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्य दैनिक, साप्ताहिक र मासिक रूपमा समेत गर्ने गरिएको।

७. निर्वाचन र अन्य कार्य सम्बन्धमा:

- राजनीतिक तथा समसामयिक वस्तुस्थिति साथै अपराध तथा गैरकानूनी गतिविधिहरूको सूचना संकलन र विश्लेषण गर्ने गरिएको।
- आगामी फागुन २१ गतेका लागि तोकिएको प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनको सुरक्षा सम्बन्धमा आवश्यक तयारी सुरु गरिएको। यसैक्रममा सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा एकीकृत निर्वाचन सुरक्षा योजना तयारी कार्यदल गठन गरी कार्यारम्भ भएको। उक्त समितिको मिति २०८२/०६/३० मा बैठक बसी जिल्ला सुरक्षा समितिबाट वडागत सुरक्षा संवेदनशीलताको स्तर विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गराउने, क्षति भएका मतदानस्थल पुनः निर्माण गरी तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने लगायत विभिन्न निर्णयहरू भएको।
- शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण सम्बन्धमा नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई आवश्यक निर्देशन र पत्राचार गरिएको।

८. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा:

- विपद् समयमा नागरिकहरूको जिउधनको सुरक्षा गर्न तत्काल खोज तथा उद्धार गर्नुपर्ने अवस्थामा निजी हेलिकप्टर कम्पनीलाई सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गराउँदै परिचालन गर्न नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण तथा वायुसेवा संचालक संघ नेपालबीच श्री नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, बबरमहल, काठमाडौंको रोहबरमा समझदारी भएको, सो सहमति बमोजिम उद्धार उडान समन्वय समिति गठन भएको।
- मनसुनजन्य विपद् र अन्य विपद्का घटनाहरूमा सम्बद्ध सबै निकायहरूलाई आवश्यक निर्देशन र समन्वय गरिएको।
- विपद् उद्धारका लागि नेपाल बायू सेवासंघलाई आफ्नै हेलिकप्टरहरू स्याण्डवाई राख्ने प्रवन्ध मिलाउन समन्वय गरिएको।

- विपद्को समयमा अलपत्र यात्रु तथा सवारी साधनसमेतलाई सुरक्षा साथै खाने वस्ने सहित उपचार र हेरविचार लगायतको प्रबन्ध सम्बन्धित स्थानीय प्रशासनमार्फत व्यवस्थापन गरिएको।
  - विभिन्न विपद् र दुर्घटनामा परी घाइते भएका तथा विकट क्षेत्रमा तत्काल थप उपचार आवश्यकता परेका व्यक्तिहरूको उद्धार गर्न नेपाली सेनाको हेलिकप्टर उपलब्ध गराउन रक्षा मन्त्रालय तथा नेपाली सेनासँग आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गरिएको। नेपाली सेनाको हेलिकप्टर मार्फत विपद् सहित अन्य विभिन्न घटनामा परी घाइते तथा विरामी भएका व्यक्तिहरूको १२ वटा उद्धार उडान व्यवस्थापन गरिएको।
९. अति विशिष्ट तथा विशिष्ट व्यक्ति तथा विदेशी राष्ट्रका विशिष्ट पदाधिकारी एवं कुटनीतिक नियोगका विशिष्ट पदाधिकारीको भ्रमणको समयमा त्रुटिरहित शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था मिलाईएको।
  १०. सूचनाको हक प्रयोग गरी माग गरिएका ८० (असी) वटा सूचना उपलब्ध गराईएको। सूचना हक सम्बन्धी कार्य सूचना माग गरी आएको पत्रहरूको सम्बन्धमा सूचना उलब्ध गराईएको।
  ११. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को प्रावधान अनुसार त्रैमासिक रूपमा मन्त्रालय सम्बद्ध सूचनाहरूको स्वतः प्रकाशन सम्बन्धी कार्य गरिएको। (मन्त्रालयको वेबसाइटमा प्रकाशन गरिएको)
  १२. मुलुकको प्रमुख प्रशासनिक केन्द्र, सिंहदरवारको प्रवेश व्यवस्थापनलाई थप सहज बनाउन सिंहदरवार परिषर भित्र रहेका सम्पूर्ण कार्यालयहरूलाई सम्पर्क व्यक्ति तोकौ आवश्यक सहजीकरण गर्न र सोको जानकारी यस मन्त्रालयमा गराउने प्रबन्ध मिलाइएको।
  १३. मन्त्रालयसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण प्रतिवेदन, कागजात, सशस्त्र द्वन्द्वकालीन अभिलेख, मन्त्रपरिषद्का निर्णयहरूको डिजिटल अभिलेख गर्ने कार्य उपसचिवको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन भई सम्पन्न भएको र सो कार्य नियमित भइरहेको।
  १४. सिंहदरवारको सुरक्षा व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउन सिंहदरवार परिषर एकीकृत सुरक्षा योजना तयार गरी प्रतिवेदन सरोकारवाला निकायमा कार्यान्वयका लागि पठाइएको।
  १५. मातहत नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल साथै राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को सचिवालय, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू बाट प्राप्त सूचना तथा विवरणको आधारमा शान्ति सुरक्षा स्थिति, संभावित खतरा, चुनौती र जोखिम सम्बन्धमा आवधिक रूपमा विश्लेषण, समीक्षा र प्रतिवेदन गर्ने तथा आवश्यक निर्देशन तथा परिपत्र गर्ने गरिएको।
  १६. संघीय संसदमा माननीय सदस्यहरूले उठाउनुभएका गृह मन्त्रालय अन्तर्गत शान्तिसुरक्षा लगायतका विषयमा ९८ वटा जवाफ तयार पारि पठाइएको।
  १७. विभिन्न समयमा समसामयिक परिस्थितिको विश्लेषणका सन्दर्भमा माननीय गृहमन्त्रीज्यू एवं श्रीमान सचिवज्यूबाट सुरक्षा निकाय तथा प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू संग अन्तर्क्रिया तथा आवश्यक निर्देशनको लागि Zoom मिटिङको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिएको।
  १८. विभिन्न समूहहरूले विभिन्न मागहरू राखी विरोध/जुलुस/ धर्ना गरी सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्थामा असर पार्ने गतिविधि सञ्चालन गरिरहने र यसबाट सार्वजनिक आवागमन, आमसर्वसाधारणको दैनिक जीवन र व्यावसायिक क्षेत्रमा असहजता हुनुका साथै सुरक्षा व्यवस्थामा गम्भीर चुनौती

सिर्जना हुने व्यहोरालाई दृष्टिगत गरी उठाईएका मागहरूसँग सरोकार राख्ने सम्बद्ध मन्त्रालय तथा निकायहरूलाई जिम्मेवार ढंगले आवश्यक पहल एवं समस्या समाधानका लागि सचिवज्यूहरूका नाममा पत्राचार गरिएको।

२१. देशका विभिन्न स्थानहरूमा अस्थायी प्रहरी चौकी स्थापना तथा सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गरिएको।

प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा

१. बैदेशिक तालिम (गोष्ठी)मनोनयन स्वीकृति:-

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्र.अ.म.नि.१, प्रउ -२, प्रनाउ-९, प्रनि-६, प्रसनि-१ (जम्मा -१९)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: सप्रवउ-१, सप्रउ-२, सप्रनाउ-१, सप्रनि-१ (जम्मा -५)

२. खेलाडी मनोनयन:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रसह-१, प्रज-३, प्रकास-२ (जम्मा-६)
- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालतर्फ: सप्रसह - १ (जम्मा-१)

३. UN SAAT Mission:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रनाउ-१, प्रनि-१, प्रनानि-२ (जम्मा ३)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: नभएको

४. सरुवा:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रअमनि-४, प्रनामनि-३, प्रवउ-६ (जम्मा १३)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: सप्रनामनि-१

५. काज:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रवउ-२
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: नभएको

६. एक तह बढुवा:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रउ-१, प्रनाउ-१, प्रनि-२३ (जम्मा २५)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: स. प्र.ना.उ.-४, स.प्र.नि.-१ (५ जना)

७. अध्ययन पूर्व स्वीकृति:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्रनि-१, प्रनानि-४ (जम्मा-५)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: नभएको

८. राजिनामा स्वीकृति स्वीकृति:

- नेपाल प्रहरीतर्फ: प्र.उ.-१, प्रा.प्र.नि.-२ (जम्मा ३)
- स.प्र.बल, नेपालतर्फ: नभएको

९. नो.ह.: प्रा.प्र.ना.उ.-१

१०. अन्य कार्यहरू:

(क) नेपाल प्रहरीको राशन व्यवस्थापन सम्बन्धि पुनरावलोकन सम्बन्धी कार्य भईरहेको।

(ख) सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण समिति गठन गरी कार्य प्रारम्भ भईरहेको।

(ग) सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल पर्वतीय उद्धार तालिम शिक्षालय, मनाङ्गमा संचालन भईरहेको सि.सं. १

“High Altitude Search & Rescue Training (Advance) (उच्च भू-भाग खोज तथा उद्धार

तालिम (उन्नत) (सि.अ., जु.अ. तथा अन्य दर्जा)" तालिका ७ जन प्रशिक्षक र २५ जना प्रशिक्षार्थीहरूलाई हिमाल आरोहण गर्न स्वीकृति दिईएको।

- (घ) INTERPOL Project SOTERIA द्वारा यौन तथा लैंगिक हिंसा सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान गर्ने निकायहरूका २० जना अधिकृतहरूलाई काठमाडौंमा मिति २०८२ मंसिर ८ देखि ११ (तदनुसार सन् २०२५ नोभेम्बर २४ देखि २७) सम्म सञ्चालन गर्न प्रस्तावित *Investigative Training on Sexual and Gender-based Violence(SGBV) for Law Enforcement Authorities- Tier 1*" विषयक कार्यक्रम नेपाल प्रहरीको समन्वयमा नेपाल सरकारलाई थप कुनै आर्थिक व्ययभार नपर्ने (सम्पूर्ण खर्च INTERPOL बाट नै व्यहोर्ने) गरी संचालन गर्न यस मन्त्रालय (सचिवस्तर) मिति २०८२/६/२७ को निर्णयानुसार स्वीकृति प्रदान गरिएको।

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

कार्यालय प्रमुखको नाम: रामेश्वर दंगाल

पद: सचिव

सम्पर्क नम्बर: ९८५११४०००१

प्रवक्ताको नाम: आनन्द काफ्ले

पद: सहसचिव

सम्पर्क नम्बर: ९८५११४०००३

सूचना अधिकारीको नाम: रविन्द्र आचार्य

पद: उपसचिव

सम्पर्क नं.: ९८५१२७७०१२

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

गृह मन्त्रालयले विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरूबाट तोकिए बमोजिमको कार्यसम्पादन गर्दा देहायमा उल्लिखित ऐन, नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरूलाई प्रयोग गर्ने गरिएको छ,-

- नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४
- नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४
- निजामती सेवा ऐन, २०४९
- निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- निजामती कर्मचारी राष्ट्रिय तालिम नीति, २०७१
- वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको सदाचार संहिता, २०७५
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४
- लोक सेवा आयोग ऐन, २०६६
- प्रहरी ऐन, २०१२,
- प्रहरी नियमावली, २०७१,
- सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८,
- सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२
- सरकारी निकायमा विद्युतीय पत्राचार (ईमेल) व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- सरकारी निकायको वेबसाइट निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०६८
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५

- निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५
- हेलो सरकार कक्ष सञ्चालन निर्देशिका, २०६८
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४
- हातहतियार तथा खरखजना ऐन, २०१९
- विस्फोटक पदार्थ ऐन, २०१८
- स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८
- अति विशिष्ट तथा विशिष्ट व्यक्तिहरुको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८१
- राजमार्गमा अवरोध हटाउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- सिंसिटीभी जडान तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२
- अध्यागमन ऐन २०४९
- अध्यागमन नियमावली, २०५१
- अध्यागमन नीति, २०७४
- विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका, २०७४
- नेपाल तथा संयुक्त राज्य अमेरिका बीच भिसा पारस्परिकता कार्यविधि, २०७५
- निषेधित क्षेत्रमा हेलिकप्टर उडान सम्बन्धि कार्यविधि, २०७५
- ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, २०६३
- कारागार सम्बन्धी ऐन, २०१९
- कारागार नियमावली, २०२०
- कारागार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३
- सजाय माफी, मुलतवी, परिवर्तन वा कम गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१

- संस्था दर्ता ऐन, २०३४
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८
- नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३
- नेपाल नागरिकता नियमावली, २०६३
- राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३
- लागू औषध नियन्त्रण कार्ययोजना, २०७५
- आवधिक योजना
- नेपाल सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, बजेट वक्तव्य
- बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७८
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरुको सदाचार संहिता, २०७५
- उपचार खर्च, राहत तथा आर्थिक सहायता सम्बन्धी मापदण्ड, २०७९

१२. आ.व. ०८१/०८२ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना र उपलब्धिको विवरण

ब.उ. शी.नं.	बजेट उपशीर्षक	विनियोजन रकम (रु.हजारमा)			खर्च रकम (रु.हजारमा)			खर्च प्रतिशत		
		चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा
३१४० ००११	गृह मन्त्रालय	४४३६४५.११३	३३२६७९.६५६	७७६३२४.७६९	३१३६१९	२०४६०६	५१८२२५	चालु	पूँजीगत	जम्मा

३१४००१०१	राहत तथा पुर्नस्थापना कार्यक्रम	८६१९.३७९	०	८६१९.३७९	७०५	०	७०५	७०.६९	६१.५	६६.७५
३१४००१०२	लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	९०००	०	९०००	४१२३	०	४१२३	८.१७		८.१७
३१४००१०३	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण	४४३७५०६.७४५	२९०००	४४६६५०६.७४५	४३७४१५६	१४८३७	४३८८९९३	४५.८१		४५.८१
३१४०१०११	राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग	६५५७६६	४१२८००	१०६८५६६	४३७०१४	१५५५९१	५९२६०४	९८.५७	५१.१६	९८.२६
३१४०१०१२	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	११५५०५१२७.३५५	०	११५५०५१२७.३५५	११४४०३८४३	०	११४४०३८४३	६६.६४	३७.६९	५५.४६

३१४० २०११	कारागार व्यवस्थापन विभाग	४४७५४	५४२६४०	५८७३९४	३५११७	२९०२२४	३२५३४१	९९.०५		९९.०५
३१४० २०१२	कारागार कार्यालयहरु	२९६३६११	१९३५७५	३१५७१८६	२६५९१६८	१६६९३२	२८२६१००	७८.४७	५३.४८	५५.३९
३१४० ३०११	अध्यागमन विभाग	७८३५६	१४९७००	२२८०५६	७२१२२	१००९८८	१७३११०	८९.७३	८६.२४	८९.५१
३१४० ३०१२	अध्यागमन कार्यालयहरु	२९६३१८.०३२	१०४०३	३०६७२१.०३२	२७०७२१	८५३६	२७९२५६	९२.०४	६७.४६	७५.९१
३१४० ४०११	प्रहरी प्रधान कार्यालय	५७९९४२१.६४८	१९३४२५६	७७३३६७७.६४८	५५४८९८०	१८२९१८५	७३७८१६४	९१.३६	८२.०५	९१.०५
३१४० ४०१२	उपत्यका प्रहरी कार्यालय	७१८६५६७.८७७	३४८९९०	७५३५५५७.८७७	७०७०७०७	२७४९५३	७३४५६६०	९५.६८	९४.५७	९५.४
३१४० ४०१३	राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	८७३५७६.३५२	२४२१८४०.८५१	३२९५४१७.२०३	८५०००६	१८६१५२१	२७११५२६	९८.३९	७८.७९	९७.४८

३१४० ४०१४	प्रदेश प्रहरी कार्यालयहरू	८४७६३२३.४४६	२३५७२९.१४९	८७१२०५२.५९५	८२९०५४१	१९८३४४	८४८८८८५	९७.३	७६.८६	८२.२८
३१४० ४०१५	नेपाल प्रहरी अस्पताल	८१३६२३.१९३	२७७२५०	१०९०८७३.१९३	७४०१६०	२५८८४८	९९९००९	९७.८१	८४.१४	९७.४४
३१४० ४०१६	जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू	२९०२५३३६.४२४	९३९४६६	२९९६४८०२.४२४	२८४५१०५७	८८१५४७	२९३३२६०४	९०.९७	९३.३६	९१.५८
३१४० ४१०३	अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान कार्ययोजना	९२७४	६७२००	७६४७४	९१८६	६७१९८	७६३८४	९८.०२	९३.८३	९७.८९
३१४० ५०११	सशस्त्र प्रहरी बल	१७२७३८५.०१६	५७६४३१.७२३	२३०३८१६.७३९	१७०१६९३	५६७०३४	२२६८७२८	९९.०५	१००	९९.८८
३१४० ५०१३	क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल कार्यालय	२११८०७८७.९१५	१०९१४२३.१७१	२२२७२२११.०८६	२०८७४३११	१०८३९६०	२१९५८२७१	९८.५१	९८.३७	९८.४८
३१४० ५०१४	सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्रहरू	१७३७७८२.६१३	११३७५३.३३६	१८५१५३५.९४९	१६८६०२३	११३२२१	१७९९२४४	९८.५५	९९.३२	९८.५९
३१४० ५०१५	नेपाल ए.पी.एफ. अस्पताल	३८४९२९.२२४	१३१८२३	५१६७५२.२२४	३७४३३६	१२७१९५	५०१५३०	९७.०२	९९.५३	९७.१८
३१४० ६०११	प्रहरी किताबखाना	२८५७५	२२१४०	५०७१५	२७२१८	५०७५	३२२९२	९७.२५	९६.४९	९७.०५

३१४० ७०११	कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग	३२२६४	४१००	३६३६४	३१३९७	१६७८	३३०७६	९५.२५	२२.९२	६३.६७
३१४९ १०११	समरजंग कम्पनी कार्यालय	१५९०६	३००	१६२०६	१४७४७	२६७	१५०१४	९७.३१	४०.९४	९०.९६
३१४९ २०११	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू	१८६२७१८.६५३	७२५७६३.०५	२५८८४८१.७०३	१६९९२१९	३०६९०६	२००६१२६	९२.७१	८८.९७	९२.६४
३१४९ २०१२	सीमा प्रशासन कार्यालयहरू	२५९०६.७१२	१९३८.८५६	२७८४५.५६८	१८१६०	१७२५	१९८८५	९१.२२	४२.२९	७७.५
३१४९ २०१३	इलाका प्रशासन कार्यालयहरू	४९६६५४.४०८	२४२८०९.२९४	७३९४६३.७०२	४१००१८	९६११९	५०६१३७	७०.१	८८.९७	७१.४१
३१४९ ३०११	जुद्ध वारुण यन्त्र कार्यालय	१९२६६	७००	१९९६६	१७१७४	६३३	१७८०७	८२.५६	३९.५९	६८.४५
जम्मा		२०४१३९००२.१०५	१०८०६७१२.०८६	२१४९४५७१४.१९	२००३८५५२१	८६१७१२३	२०९००२६४२		८९.१४	९०.४

१३. सूचना सम्बन्धी विवरण

- यस अवधिमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐनको प्रयोग गरी जम्मा ७९ वटा सूचना माग गरिएकोमा सबै सूचनाको फछ्यौट गरिएको ।

१४. गृह मन्त्रालयको वेबसाइट

- गृह मन्त्रालयको आधिकारिक वेबसाइट www.moha.gov.np रहेको छ ।